

To'on yó'o kían nì taa San Lucas, ña ká'an sa'a Jesús

Ña yó'o kúú ña nì ka'an Lucas xí'in ra naní Teófilo

1 ¹ Sa kua'á nda'o taa nì kee tata nataa yíko ra ndidaá ña ndaa nì kuu tein mií yó. ² Ta nì taa raan táto'on káa rá ío ña nì nakani na nì xini xí'in noo ndidaá kúú ña nì sa io nda míi sa'a, chí noón kúú na nì ni'í choon ña kane'e na to'on yó'o kanoo na. ³ Ta nì sa nde'í ña iian va'a kían nataa yíko ta'anii ña. Chí kueé kueé nì taó tó'on va'i ndidaá kúú ñayuu nì xini xí'in noo ndidaá kúú ña nì sa io nda míi sa'a, dá nì nataa yíko ña kosaan noo mií ní, Teófilo, chí kúú ní iin taa ndaya'i, ⁴ dá kana'á va'a ní sa'á ña ndaa, tá'an ña nì daná'a na noo ní.

Di'a nì kuu tá nì ka'an iin ángel ndi koo, dá kaki iin ra naní Juan

⁵ Tein kuu nákaa Herodes kúú rá rey chí kuendá Judea, nì sa io iin ta duti nì sa naní Zacarías, ta sa káa ra tein ta duti kuendá Abías. Ta ñadi'í ra nì kixi tein na ve'e Aarón, ta nì sa nanían Elisabet. ⁶ Ta mií rá xí'in ñadi'í ra nì sa kuu ñayuu ndaa noo Ndios, ta sa seídó'o na ndidaá kúú choon sa'ándá ley sato'o yo Ndios, ta ni lú'u ko ní ya'a na nooán. ⁷ Tído ko tá'ón de'e na ní sá ndei, dá chí Elisabet kúú iin ñá'a daá o kúu koo de'e. Ta na sava'a va kúú ndin nduú na.

⁸ Iin kuu nákaa Zacarías kéchóon ra ña kúú choon kée duti noo Ndios, chí mií daá ñóó kéchóon ta duti kuendá mií rá. ⁹ Dá nì kee ta duti ñóó táto'on nì kaan ra kée ra, chí nì sadikí ra suerte, dá nì kanian ña Zacarías kúú ra chí'no'o dusa noo Ndios. Dá nì ku'u ra kua'an ra ini ve'e ño'o ká'ano sato'o yo Ndios. ¹⁰ Ta kua'á nda'o ñayuu ndeí ká'an na xí'in Ndios sata vé'e xían nani nákaa ra chí'no'o ra dusa ñóó ini ve'e ño'o ká'ano ñóó. ¹¹ Kúú iin kuití vá nì na'a noo iin ángel nì kii noo sato'o yo Ndios, iin na chí xoo kuá'a di'a noo kéi dusa ñóó. ¹² Kúú nì naá vá ini Zacarías tá nì xini ñaá rá, ta nì nduká'ano ra xini ra sa'á ña nì yu'ú ra. ¹³ Tído nì kaa ángel ñóó xí'in rá:

—Zacarías, ná dá'a ni yu'oon, chí nì seídó'o va Ndios ña nì xikon noo ná. Sa'á ñóó dákáki ñadi'oon Elisabet iin tayíí ló'o, ta chinanón xi Juan. ¹⁴ Ta ndato nakutí yo'ó xí'an kadij inon sa'a xí. Ta kua'á nda'o ñayuu kadij iní tá ná kaki xi, ¹⁵ chí iin taa ndaya'i nda'o kakuu xi noo Ndios. O kó'o ta'on xi vino, ta ni ndutá deen. Ta nakutí xí xí'in Espíritu ij Ndios nda noo kaka xi tixi naná xi. ¹⁶ Ta mií xí kedaá xí'in kua'á nda'o na Israel, dá nandió kuéi na noo sato'o na Ndios. ¹⁷ Ta sa din'no'ó ka kasaa xi, dá kasaa na kúú sato'o yo. Ta kane'e xi choon táto'on ki'o nì sa ne'e Elías choon, ta koo ndeé iní xi táto'on ki'o ndeé sa io ini Elías. Ta kandeé xí nandei va'a na kúú tatá xí'in de'e na. Ta kandeé ta'ani xi xí'in na saá ini, dá natiin na ñaxintóni va'a táto'on ki'o kómí ñayuu ndaa

ñaxintóni va'a noo Ndios. Díon, dá kenduu xi na ñoo yó'o, dá kandeí nduu na natiin na na kúú sato'o yo.

¹⁸ Dá ni kaa Zacarías xí'ín ángel ñoo:

—¿Ndí keeí kandaá iniñ ña díon koo? Dá chí taa sava'a va kúú yu'u, ta sava'a ta'ani ñadi'í yu'u.

¹⁹ Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín rá:

—Yu'u naní Gabriel, ta yu'u kúú ra íin noo Ndios noo ío na. Ta mií ná kúú na ni chinda'á yu'u veii kastó'in xí'ón sa'á to'on va'a yó'o. ²⁰ Ta viti kían kandoo ñí'on, ta o kúú ka ka'on nda ná xinkoo noo ni ka'in xí'ón, chí ko ní xí'ón kandísón to'on ni ka'in, tído miían ndaa xinkoo ña ni ka'in xí'ón tá ná kasandaá kuu ni kaxi mií Ndios —kaá na xí'ín rá.

²¹ Ta ndáti na ñoo ñoo ña keta Zacarías sata vé'e. Kúú ni kasá'á nákaní ini na sa'á ña ni kuna'á nákaa ra ini ve'e ño'o ñoo. ²² Tído tá ni keta ra, kúú sa ko kúú ka va ka'an ra. Dá ni kandaá ini ñayuu ñoo ña ni xini ra iin ña'a ndato ni kee Ndios ini ve'e ño'o ñoo, dá chí nda ndá'a óon ra kúú xí'o ra kuendá sa'á ña ni xini ra. Ta ni kandoo ñí'i va ra.

²³ Dá tá ni ndi'i ni kee Zacarías choon kánian kee ra sa'á ña kúú rá ta duti, dá ni kee ra kua'an nó'o rá ve'e ra. ²⁴ Ta ni ya'a dao kuu ña ni kuu díon, ta kúú ni tuu va ñadi'í ra Elisabet ñó'o de'án. Ta kúú ni sa káa tooán ve'án o'on yoo, ta ni kaaan di'a xí'ín mián: ²⁵ “Di'a ni kee sato'i Ndios xí'ín, chí tein kuu viti ni na'a na ña kú'u ini na sa'í, ta ni ditá ná ña kían kénoo ñayuu yu'u.”

**Di'a ni kuu tá ni kastó'on iin ángel xí'ín María ña koo iin de'e yíi na,
ta kananí xí Jesús**

²⁶ Tá ni xino iño yoo ñó'o de'e Elisabet, dá ni tanda'á Ndios ángel naní Gabriel kua'an na iin ñoo naní Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, ²⁷ dá koto ni'ini na iin tadi'í táki, tá'an ra sa ni xi'o to'on ña koo xi xí'ín taa naní José, ra kúú kuendá na ve'e rey David. Ta tadi'í táki ñoo naní María. ²⁸ Tá ni ku'u ángel ñoo noo ío María, dá ni kaa na xí'ín xí:

—Ná koo va'ón. Náta'an nda'o ini Ndios xiní na yo'ó, chí na kúú sato'o yo kúú na ío xí'ón, ta kée na cháa ka ña maní xí'ón o duú dao ka ñá'a.

²⁹ Tá ni xini xi ángel ñoo, ta ni seídó'o xi ña ni ka'an na xí'ín xí, kúú ni naá vá iní xi, chí ko kandaá ta'on ini xi ndi kóni kaa ndisá'án ni ka'an na xí'ín xí. ³⁰ Dá ni kaa tuku na xí'ín xí:

—María, ná dá'a ni yu'óon, chí sa ni natiión ña maní noo Ndios. ³¹ Chí viti kían kaño'o de'ón. Ta dátuu nooon iin tayíi, ta chinanón xi Jesús.

³² Ta kakuu xi iin na ndáya'i, ta kananí xí de'e mií Ndios, na kómí ndidaá choon. Ta mií Ndios, na kúú sato'o yo, noón kúú na ki'o choon noo ndá'a xí ña kakuu xi rey, táto'on ni sa kuu David, na sá'ano ve'e xi.

³³ Ta kane'e xi choon noo na ve'e Jacob, ta ni iin kuu o ndí'i ña dándáki xi.

³⁴ Dá n_i kaa Maríá xí'ín ángel ñóó:

—¿Ndí koo, dá x_inkoo ña koo dión, ta k_o t_a'ón t_a ió xí'ín?

³⁵ Dá n_i kaa ángel ñóó xí'ín xí:

—Mií vá na kúú Espíritu i_i Ndios naxino ním_on, ta nakutón xí'ín ndée mií ná. K_i'o dión, dá ni'ón de'ón. Sa'á ñóó tayíí i_i kaki ñóó kananí xí de'e mií Ndios. ³⁶ Ta dión ta'ani sa ñó'o de'e tá'ón naní Elisabet, va'ará na sava'a kúú ná. Ta sa n_i x_ino iño yoo ñó'o de'e na, va'ará sa ka'an ñayuu xí'ín ná ña kúú ná iin ñá'a o kóo de'e, ³⁷ ch_i ni iin ña'a k_o kían kuáchi noo Ndios.

³⁸ Dá n_i kaa Maríá xí'ín ná:

—Yu'u kúú iin tadi'í kéchóon noo sato'o yo Ndios. Sa'á ñóó ná kee na xí'ín táto'on k_i'o n_i ka'an ní xí'ín —kaá x_i.

Dá n_i kexoo ángel ñóó noo xí kua'an na.

Di'a n_i kuu tá n_i sa'an Maríá ve'e Elisabet

³⁹ Tein ku_u dáá ñóó, dá n_i ndi'i nda'o ini Maríá n_i kee xi kua'an x_i yukú ñó'ó noo nákaa iin ñoo chí kuendá Judá. ⁴⁰ Tá n_i saa x_i, n_i ku'u xi ve'e Zacarías. Dá n_i ka'an x_i ndisá'an xí'ín Elisabet. ⁴¹ Tá n_i seido'o Elisabet ndisá'an n_i ka'an Maríá xí'an, kúú ni'i nda'o n_i kandita taleé ini tixián. Ta kúú n_i nakutíán xí'ín Espíritu i_i Ndios, ⁴² ta kúú ni'i nda'o n_i kayu'an:

—Yo'ó kúú na kémáni cháá ka Ndios noo ndidaá na ñá'a, ta kémáni ta'ani na de'e nákaa t_isón xaan. ⁴³ ¿Ndá yoo ví kúú yu'u ña kii naná na kúú sato'i koto ni'ini na yu'u? ⁴⁴ Tá n_i seido'i n_i ka'on ndisá'an xí'ín, kúú ni'i nda'o n_i kandita taleé nákaa ini tixii xí'an kádi_i iní x_i.

⁴⁵ Ndiká'an ndi kúú ví yo'ó ña n_i kandíson ña miían ndaa x_inkoo ña n_i ka'an sato'o yo Ndios kee na xí'ón —kaaan xí'ín xí.

⁴⁶ Dá n_i kaa Maríá:

Ndino'o ini va yu'u kéká'anoi na kúú sato'o yo.

⁴⁷ Kádi_i nda'o ini níóí sa'á ña n_i kee Ndios, na dáka_ki ñaá.

⁴⁸ Ch_i n_i sa nde'é ná ña kúú iin tadi'í kúnda'í kéchóon noo ná.

Ta viti chí noo kaa ndidaá kúú ñayuu ña n_i natiin yu'u ña man_i noo Ndios.

⁴⁹ Dá ch_i ná'ano nda'o ña'a kée Ndios, na kómí ndidaá kúú ndée, xí'ín. Ná natiin ku_u ná ndidaá tá'an ñañó'ó.

⁵⁰ Daá kuití kú'u ini na sa'a ndidaá ñayuu yu'ú ni'ini ñaá.

⁵¹ Sa kua'á nda'o ña'a ná'ano n_i kee na xí'ín ndá'a ná.

Ta n_i taó xóo na t_a ió táyíí ini, dá ná o kée ra ña nákani ini níó rá.

⁵² Ta n_i d_itá ná choon noo nda'á t_a né'e choon ná'ano, ta n_i ch_indaya'i na ñayuu nda'í ini.

⁵³ Ta noó na koó ña'a keí, kua'á nda'o ña'a n_i x_i'o Ndios.

Ta ndidaá na ku_iká, koó ña'a n_i ni'í ná kane'e na ko'on na.

⁵⁴ Ta n̄i chindeé ná na ñoo Israel, na kéchóon noo ná,
ta n̄i ndik'on ini Ndios ña kú'u ini na sa'a ná,

⁵⁵ chi k̄i'o dión n̄i xi'o na to'on na noó na sá'ano ve'e yó,
chi k̄i'o dión n̄i kaa na kee na xí'ín Abraham xí'ín ndidaá de'e na,
ta daá kuití vá kée Ndios dión xí'ín yó.

⁵⁶ Tátó'on oni yoo n̄i sa io María xí'ín Elisabet, dá n̄i kee xi kua'an nó'o
xi ve'e xi.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kaki de'e Elisabet naní Juan

⁵⁷ Tá n̄i kasandaá kuu kaki de'e Elisabet, ta kúú iin tayíí ló'o n̄i
dakákián. ⁵⁸ Tá n̄i kandaá ini na ndéi yati xí'án xí'ín na kúú tá'an ña
ká'ano nda'o ña maní n̄i kee Ndios xí'án, kúú n̄i kadij dáó ini na xí'án.

⁵⁹ Tá n̄i xino ona kuu n̄i kaki xi, dá n̄i ta'anda ñíi xí tátó'on k̄i'o kée na
Israel xí'ín de'e na. Ta n̄i ka'án ná chinaní ñaá ná Zacarías tátó'on naní
tatá xi. ⁶⁰ Dá n̄i kaa naná xi:

—O kánaní ta'on xi dión. Juan va kananí xí.

⁶¹ Dá n̄i kaa na xí'án:

—¿Ndiva'a kananí xí dión? Ta ni iin tó'ón ta'on na ve'ón ko naní kuu
ká'on xaan.

⁶² Dá n̄i kasá'á kúú ndá'a ná ndátó'ón ná tatá xi ndi kananí xí, kóni ra.

⁶³ Dá n̄i xika ra iin tá'í yító yadí, ta noo yító ñoo n̄i taa ra kuu xí. “Juan
va kananí xí”, kaá ña n̄i taa ra. Ta kúú ndidaá vá ná n̄i naá iní. ⁶⁴ Ta kúú
vití'ón di'a va n̄i naka'an ra. Ta kúú n̄i kasá'á rá kéká'ano ra Ndios. ⁶⁵ Ta
ndidaá kúú na ndéi yati xí'ín ná ñoo n̄i yu'ú nda'o na. Ta ndidaá na ndéi
noo kúú yukú ñó'ó ndíta chí kuendá Judea n̄i kasá'á ná ndátó'ón ná sa'a
ndidaá ña n̄i kuu. ⁶⁶ Ta ñayuu n̄i seídó'o ña n̄i kuu dión, n̄i kasá'á nákaní
ini na, ta kaá na:

—¿Ndi kúú vían kasandaá tayíí ñoo kakuu xi? —kaá na.

Ta miían ndaa ndisa nákaa xi tixi ndá'a sato'o yo Ndios.

Di'a kua'an ña n̄i kaa Zacarías n̄i kee Espíritu īi Ndios

⁶⁷ Ta kúú Zacarías, ra kúú tatá xi, n̄i nakutí xí'ín Espíritu īi Ndios. Ta
kúú n̄i kasá'á ká'an ra sa'a ña n̄i sa io xí'ín sa'a ña koo chí noo:

⁶⁸ Na ká'ano kúú sato'o yo Ndios, na ndáño'o yóó, na Israel,
dá chi n̄i kasáa na taó xoo na yó tixi ndá'a ña kini.

⁶⁹ Chi n̄i tanda'á ná iin na kómí choon vei dáka'ki ñaá.

Ta kúú ná iin na ve'e rey David, na sa kéchóon noo mií Ndios tá sa
na'á,

⁷⁰ tátó'on k̄i'o n̄i kaa Ndios kee na xí'ín yú'u profeta na nda mí sa'a.

⁷¹ Chi dáka'ki na yó noó na naá xí'á, ta taó xoo na yó tixi ndá'a na xiní
u'u ñaá.

⁷² Ta n̄i ka'an na ña ku'u ini na sa'a ndidaá na sá'ano ve'e yó.

Ta k_o ní nándodó ta'on na ña ndato ni kandoo na kee na xí'ín ná,
⁷³ tá'an ña ni kandoo na kee na xí'ín Abraham, na kúú ta sá'ano ve'á.

Chi ni kandoo Ndios ña

⁷⁴ taó xoo na yó tixi ndá'a na xiní u'u ñaá,

dá kían ni iin ña'a ná o kedaá xí'á ña yu'ú yo koni kuáchí yó noo ná.

⁷⁵ Ta koo vii yo, ta kee yó ña ndaa noo mií ná ndidaá tá'an kuu ni saki
na kandeí yó.

⁷⁶ Ta yo'ó, de'e ló'o mií, yo'ó kakuu iin profeta, na kasto'on xí'ín
ñayuu ña ni ka'an mií Ndios, na ió noo dikó.

Dá chi kuió noo yo'ó ko'on noo na kúú sato'o yo, dá kenduuon iin íchi
ndaa noo ná.

⁷⁷ Chi kasto'on yo'ó xí'ín na ñoo Israel, dá ná kandaá ini na ndi kee
Ndios, dá dákaki ñaá ná,

chi k'i'o ká'ano va ini na sa'á kuachi kée na.

⁷⁸ Chi kú'u nda'o ini Ndios sa'a yo, sa'á ñoo ni kasaa na chindeé ná yó,
ta kían táto'on iin ndindii saá ni xinkoo toon noo yo iin ka kuu,

⁷⁹ dá k'i'oan ña katoon noo ñayuu xionoo íchi noo iin naá, xí'ín noo na
nó'o tixi ndá'a ña kuu na.

Ta dátooan noo yo ko'o ichí ndaa, dá koo va'a ini yo.

⁸⁰ Ta sa sa'ano tayíí ñoo kua'an xi. Ta sa kundeé ini xi xí'ín ñaxintóni
xí. Ta ni sa io xi noo kúú yukú ichí nda noo ni xinkoo kuu ni na'a xi mií
xí noo na Israel.

Di'a ni kuu tá ni kaki Jesús

2 ¹ Ta mií tein kuu dáá ñoo ni sa'anda ta né'e choon ká'ano naní
Augusto choon noo ndidaá ñayuu dándáki ra ña ná no'o na
nachikodó ná kuu ná noo tuti taa né'e choon ñoo noo ni kaki na. ² Ta ña
yó'o ni sa kuu ta'ándá mií noo ni nachikodó ñayuu kuu ná noo tuti ta
né'e choon tá nákaa taa naní Cirenio né'e ra choon chí kuendá Siria.
³ Sa'á ñoo ndidaá kúú ñayuu ni kee na kua'an nó'o ná ñoo noo ni kaki
na, dá nachikodó ná kuu ná noo tuti taa né'e choon.

⁴ Dá ni keta iin taa naní José ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá
Galilea, kua'an nó'o rá chí kuendá Judea noo kúú ñoo noo ni kaki rey
David, ta naníán Belén. Chi kuendá na ve'e rey David kúú rá, ⁵ chi
kua'an ra nachinoo ra kuu rá noo tuti ta né'e choon xí'ín María, ta ni
xi'o to'on koo xí'ín rá. Ta sa yati va kaki de'e xi. ⁶ Ta xían tein ndéi na
ñoó, kúú ni kasandaá va kuu kaki de'e xi. ⁷ Ta ñoo ni kaki de'e noo xi, ta
tayíí kúú xí. Dá ni chítuú ñaá ná dá'on. Dá ni chindú'u ñaá ná ini noo
sásá'an kítí, chi sa ni chítí nda'o ve'e noo nani'i ndée ñayuu.

⁸ Ta ndéi dao taa ndáka léko yati noo nákaa ñoo ñoo, ta ndidaá sakuaá
ndéi ra ndaa ra léko ra. ⁹ Kúú iin kuití vá ni na'a noo iin ángel ni kii noo

sato'o yo Ndios noo rá. Kúú nī naye'e ndaa iin ní kúú noo ndéi ra nī kee sato'o yo. Kúú nī yu'ú nda'o ra. ¹⁰ Dá nī kaa ángel ñoó xí'ín rá:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo, dá chí ña va'a va kían veii kasto'in xí'ín ndó. Ta ña yó'o kakuu iin ña dii iní noo ndidaá ñayuu. ¹¹ Kuu víti nī kaki iin nā nī kasáa dákaki ñayuu. Ta nī kaki na ñoo rey David. Nā yó'o kúú Cristo, nā dákaki ñaá, ta nā yó'o kúú sato'o yo. ¹² Ta kí'o di'a, dá kandaá ini ndo ña ndaa va kían nī ka'in xí'ín ndó. Chí nani'i ndo taleé yó'o kátuú xī iin tá'í dá'on, ta kándu'u xī ini noo sásá'an kítī —kaá nā.

¹³ Kúú iin kuití vá nī na'a noo iin tu'u ká'ano ángel nī kii chí induú noo iin iin ka ángel ñoó, ta kéká'ano na Ndios, ta kaá nā di'a:

¹⁴ Ná natiin Ndios ndidaá kúú ñañó'ó nda noo ió nā induú.

Ta ná kandeí va'a ñayuu noñó'o yó'o, chí xiní va'a ñaá Ndios.

¹⁵ Tá nī ndi'i nī nana ángel kua'an nó'o ná induú, dá nī kasá'á ndátó'on tá'an taa ndáka léko ñoó:

—Kó'o ñoo Belén kande'á ña nī kuu, chí mií nā kúú sato'o yo Ndios nī kasto'on xí'á sa'an —kaá ra.

¹⁶ Ta kúú nī ndi'i nda'o ini ra kua'an ra. Tá nī saa ra, kúú nī naní'i rá María xí'ín José xí'ín taleé ñoó kándu'u xī ini noo sásá'an kítī. ¹⁷ Tá nī xini ra xí, kúú nī kasá'á rá nákaní ra xí'ín ná táto'on kí'o nī kaa ángel ñoó xí'ín rá sa'a taleé ñoó. ¹⁸ Tá nī seido'o ndidaá ñayuu ndéi ñoó ña nī nákaní taa ndáka léko ñoó dión, kúú nī naá vá iní nā. ¹⁹ Tído sa ndidaá kúú vá ña yó'o nī taxi va'a María ní'o xí, ta daá kuití ñó'o ini xī sa'an.

²⁰ Dá nī nandió kuéi taa ndáka léko ñoó kua'an ra. Ta kéká'ano ra Ndios kua'an ra sa'á ña nī xini ra xí'ín sa'á ña nī seídó'o ra. Dá chí nī xini ra táto'on kaa rá ió ña nī nákaní ángel ñoó xí'ín rá.

Di'a nī kuu tá nī sa'an nā ve'e ño'o ká'ano xí'ín Jesús

²¹ Tá nī xino ona kuu nī kaki taleé ñoó, dá nī ta'anda ñíi xí táto'on kée nā Israel. Dá nī chinaní ná xī Jesús, chí kí'o dión kananí xí kaá ángel nda rá ko ná'a kakaá xī tixi naná xī. ²² Tá nī kasandaá kuu kánian ko'on nā nduvií ná mií ná noo Ndios, táto'on sa'ándá ley Moisés choon ña kánian kee na, dá né'e na taleé ñoó nī saa nā ñoo Jerusalén, dá nakí'o na kuendá sa'a xí noo Ndios. ²³ Chí di'a kaá ley sato'o yo Ndios: “Ndidaá kúú tayíí kuálí kúú noo nī kaki tixi naná xī kananí xí kakuu xī tayíí kechóon sav'a noo sato'o yo Ndios.” ²⁴ Ta ña kánian doko ná noo Ndios kúú uu kúku o uu paloma táto'on kí'o kaá ley sato'o yo Ndios.

²⁵ Ta ñoo Jerusalén ñoó nī sa io iin taa nī sa naní Simeón. Ta nī sa kuu ra iin taa ndaa noo Ndios, ta sa kee ra ña kóni Ndios. Ta ndáti ra kasaa nā tanda'á Ndios kí'o tandeé iní noo nā ñoo Israel. Ta ió va Espíritu iī Ndios xí'ín rá. ²⁶ Ta nī kasto'on Espíritu iī Ndios xí'ín rá ña o kuú ta'on ra nda ná koni xí'ín noo rá nā nī tanda'á Ndios kasaa dákaki ñaá. ²⁷ Ta mií Espíritu iī Ndios nī kedaá xí'ín rá, dá nī saa ra ve'e ño'o ká'ano ñoó.

Ta kúú ñóó ta'ani né'e ñáá nà kúú tatá taleé naní Jesús nì kasáa nà, dá kee na xí'ín xí tátō'on kì'o sa'ándá ley Moisés choon. ²⁸ Dá nì tiin Simeón taleé ñóó nì sà ne'e ndaa rà. Dá nì kasá'á rá kéká'ano ra Ndios, ta kaá ra:

²⁹ Sato'o míí, viti kíàn konó ní ná kuui,

chì sà ió va'a va ini viti, chì sà nì xinkoo va to'on nì ka'an ní xí'ín,

³⁰ dá chì sà nì xini xí'ín nooí nà nì tanda'á ní nì kasáa dákaki ñáá.

³¹ Ta sà nì kasá'á ní ná'a ní nà noo ndidaá kúú ñayuu.

³² Ta dátoon nà noo ndidaá kúú ñayuu ko kúú nà Israel.

Ta sa'a mií ná natiin nà ñoo ní, nà Israel, ñañó'ó.

³³ Kúú nì naá vá iní José xí'ín María tá nì seido'o na ñà nì ka'an Simeón dión sa'a xí. ³⁴ Dá nì xikà rà ñà manì noo Ndios sa'a ná. Dá nì kaa rà xí'ín naná xì naní María:

—Kana'ón, chì taleé yó'o kúú ra nì kasáa kedaá xí'ín nà Israel, dá kua'a ná kuei, ta kua'a ná ndakuei. Ta na'a Ndios ñà nì kii xi noo mií ná, tído di'a kañó'ó vá ñáá ñayuu. ³⁵ Dión koo, dá ná natuu ñà nákanì ini iin rá iin ñayuu. Tído nda'í nda'o ndo'o yo'ó, chì kakian tátō'on iin yúchì karnee nímon —kaá rà xí'ín María.

³⁶ Ta ñóó ta'ani nì sà io iin ná'a naní Ana. Ta ná'a yó'o sà kasto'on xí'ín ñayuu to'on nì natián noo mií Ndios. Ta kíàn de'e taa nì sà naní Fanuel, rà kuendá nà ve'e Aser. Ta kíàn iin ná'a sava'a. Tído tá nì sà kíàn tadi'í tákí, dá nì tarndá'an xí'ín yíian, tído usà va kuià nì sà ioan xí'ín rá, kúú nì xì'ì va ra. ³⁷ Sà ió komì díko komì kuià kíàn ña'á kuáan, ta nì iin kuu ko ní kéxooán ve'e ño'o ká'ano ñóó. Nduú ñóó sà káaan xíno kuáchíán noo Ndios, chì sà ne'e iian, ta ká'an xí'ín Ndios. ³⁸ Ta mií hora daá ñóó nì kasáaan noo ndíta nà ve'e Jesús. Dá nì kasá'án náki'oán ndivé'e noo Ndios. Ta nì kasá'án ká'an sa'a taleé ñóó xí'ín ñayuu, nà ndáti kuu taó xóo Ndios nà Jerusalén noo ñà ndó'o níó ná.

Di'a nì kuu tá nì nandió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Nazaret

³⁹ Tá nì ndi'i nì kee na ndidaá choon sa'ándá ley sato'o yo Ndios, dá nì nandió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Nazaret, ñà nákaa chí kuendá Galilea. ⁴⁰ Ta sá sá'ano tayíí ñóó, ta sá kúndakí xí, ta sá ní'ì xí ñaxintónì xí kua'an xì. Ta chindeé nda'o ñáá Ndios.

Di'a nì kuu tá nì sà io Jesús uxì uu kuià

⁴¹ Ta ndidaá kuià vá sá sá'an nà ve'e xi ñoo Jerusalén keká'ano na víko pascua. ⁴² Tá nì xino xi uxì uu kuià, dá nì kee na kōkaa na kua'an nà xí'ín xí ñoo Jerusalén keká'ano na víko ñóó, tátō'on kì'o sá kée na. ⁴³ Tá nì ndi'i víko ñóó, dá nì nandió kuéi na kua'an nó'o ná, tído nì kandoo va Jesús ñoo Jerusalén. Tído ko ní kándaq ta'on ini José xí'ín María ñà nì kandoo xi. ⁴⁴ Chì nì ka'án ná ñà ndá ndi kuu vei xi xí'ín dao kà tá'an na.

Ta sa iin ní vá kuu ni xika na. Dá ni kasá'á ná nándukú ñaá ná tein na kúú tá'an na xí'in na ndéi yati xí'in ná. ⁴⁵ Ta sa'á ña ko ta'on xi nání'i ná, sa'á ñoo ni nandió kuéi na kua'an na ñoo Jerusalén nandukú ñaá ná.

⁴⁶ Tá ni xino oni kuu, dá ni naní'i ná xi nákaa xi ini ve'e ño'o ká'ano, ta ió xi tein ta dána'a ley Moisés seídó'o xi ra, ta kúú ndátó'on xí ra. ⁴⁷ Ta ñayuu ndéi seídó'o ñaá ñóó, kúú ni naá vá iní na, chi ndichí nda'o xi, ta va'a nda'o nándió né'e xi ña ndátó'on ñaá ta ñoo. ⁴⁸ Tá ni xini ñaá na ve'e xi, kúú ni naá vá iní na. Dá ni kaa naná xi xí'in xí:

—De'e ló'o, ¿ndiva'a ni keeón di'a xí'in ndu'u? Dá chi yu'u, xí'in tatóon ndó'o nda'o ní ndú xionoo ndu nándukú ndú yo'ó.

⁴⁹ Dá ni kaa xi xí'in ná:

—¿Ndiva'a nándukú ní yu'u? ¿Á ko ná'á ta'on ní ña miían ndúsa kánian kakaai keei choon tatai? —kaá xi.

⁵⁰ Tído ko ní kánda'a ta'on ini na ndiva'a ni ka'an xi dión. ⁵¹ Dá ni kee Jesús kua'an nó'o xí xí'in ná ñoo Nazaret. Ta daá sa seídó'o va xi na. Ta ni taxi va'a naná xi ndidaá ña yo'ó ini ní na. ⁵² Ta sá ní'i Jesús cháá ka ñaxintóni xí, ta sá sá'ano dikó cháá ka xi kua'an xi. Ta náta'an ini Ndios xini ñaá ná, ta náta'an ta'ani ini ñayuu xini ñaá ná.

Di'a kua'an ña ni daná'a Juan, na dákodo ndúta ñayuu

3 ¹ Tá ni xino sa'on kua dándaki ta naní Tiberio César, tiempo daá ñoo nákaa ta naní Poncio Pilato né'e ra choon chí kuendá Judea, ta Herodes kúú ra né'e choon chí kuendá Galilea, ta ñani ra naní Felipe né'e choon chí kuendá Iturea xí'in Traconite, ta ra naní Lisaniás né'e choon chí kuendá Abilinia, ² ta ra naní Anás xí'in Caifás kúú ra duti kúú noo noo na Israel. Dá ni ka'an Ndios xí'in iin ta naní Juan, na kúú de'e Zacarías, noo kúú yukú ichí. ³ Dá ni kee Juan kua'an na ndidaá ñoo ñó'o yu'ú yuta Jordán, ta sa kastó'on na xí'in ñayuu ña ná nandikó iní na sa'á kuachi kée na, dá ná ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na, dá kuu kodo ndúta ná.

⁴ Sa'á ñoo ni xinkoo to'on ni taa profeta Isaías, chi di'a kaáan:

Káyu'ú iin ta noo kúú yukú ichí:

“Kandei nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios,
ta ná konó ndó iin ichí ndaa noo ná.

⁵ Ndidaá noo kúú tá'i ná kutí,
ta ndidaá kúú yúku xí'in ko'ondo ndundaa,
ta ndidaá kúú ichi tikao nduuan ichi ndaa,
ta ndidaá kúú ichi noo kini ndaa nduva'an;

⁶ ta ndidaá kúú ñayuu koni na na tanda'á Ndios kii dákaki ñaá.”

⁷ Ta kua'á nda'o ñayuu ni kasaa noo nákaa Juan, dá ná dákodo ndúta ñaá ná. Dá ni kaa na xí'in ná:

—Ndo'ó, nā kúú tata koó xaan, ¿ndá yoo kaá daá xí'ín ndo'ó ña dión oon ni káki ndó noó ña xido ini Ndios veí dándó'o naní nío ndo? ⁸ Koo ini ndo kee ndó ña va'a, ña ná'a ña miían ndaa ndisa ni nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó. Ta ná dá'a ni ka'án ndó ña sa'á ña kúú ndó nā ve'e Abraham, sa'á ñoó káki ndó. Chì miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña kuu va ndee Ndios yuu ndéi yó'o kakuuan nā ve'e Abraham. ⁹ Ta kana'á ndó ña sa io nduu va hacha ka'andaan yo'lo yíto. Sa'á ñoó ndi ndaa mií vá yíto ko xí'o kui'i va'a, kiróón kúú ra ta'anda, dá kee rá noo kéi ñó'o —kaá nā.

¹⁰ Dá ni ndato'ón ñaá ñayuu kuá'a ñoó, ta kaá nā:

—¿Ndí kían kánian kee ndu'u, tá dáá?

¹¹ Dá ni kaa Juan xí'ín ná:

—Ndi ndaa ndo'ó ió uu do'ono, ta ki'o ndó iian noó nā ko'ón noo. Ta ndo'ó, nā ió ña'a sásá'an, ta dión ta'ani kánian kee ndó.

¹² Ta ni kasaa ta'ani dao ta kí'in ya'i sa'a ñó'o kodó ndúta rá. Dá ni ndato'ón rá Juan:

—Maestro, ¿ndí kían kánian kee ndu'u?

¹³ Dá ni kaa nā xí'ín rá:

—Ná dá'a ni ya'a ndó ki'in ya'i cháá ka ndo noó ña kánian ki'in ya'i ndó.

¹⁴ Ta ni ndato'ón ta'ani ñaá dao soldado, ta kaá ra:

—Ta ndu'u viti, ¿ndí kían kánian kee ndu'u?

Dá ni kaa nā xí'ín rá:

—Ná dá'a ka ni dáyu'ú ndava'a ndó ñayuu koó ña'a kée, dá ni'i ndo cháá di'ón noo ná, ta o sa chínóo ndó kuachi tó'ón sata ná. Nata'an ni ini ndo xí'ín ña kúú ya'i ndó.

¹⁵ Ta ndidaá ñayuu ñoó nómi kíi kandaá ini nā á Juan kúú Cristo, nā dákaki ñaá, ká'án ná nákaní ini nā. ¹⁶ Dá ni kaa Juan di'a xí'ín ndidaá ñayuu ñoó:

—Miían ndaa ndisa dákodo ndúta yu'u ndo'ó xí'ín takuí oon, tído sata yú'u veí iin nā ndáya'i cháá ka o duú yu'u, chí ni ko káni víán nakuiin ndei yu'u ndaxí yó'o ndisa ná. Ta noón kúú nā dákodo ndúta ndo'ó xí'ín nā kúú Espíritu ii Ndios xí'ín ño'ó ita kéi. ¹⁷ Noón kúú táto'on iin ta tánee iin ña'a ndá'a ná dákáa na tirió noo táchi. Ta ki'o dión kée na, dá taó xóo na noni tirió tein xe'án. Ta nataán va'a na tirió ini yáka ná, ta chiñó'o nā xe'e ñoó xí'ín ñó'o kéi, ña ni iin kuu o ndá'o —kaá nā.

¹⁸ Ta xí'ín to'on yó'o, ta xí'ín dao ka to'on ni sa ka'an ni'ini na, ta dión sa kasto'on na xí'ín ñayuu sa'á to'on va'a Ndios. ¹⁹ Ta ni danáni ta'ani na rey Herodes, dá chí ió ra xí'ín iin ná'a naní Herodías, ná kúú ñadi'í ñani ra, ta naní Felipe. Ta ni danáni ta'ani ñaá ná sa'a ndidaá ka ni ña kini kée ra. ²⁰ Ta noo ndidaá ña kini kée ra, ni kee ta'ani ra iin ka ña kini, chí ni sadi ra Juan ve'e ka.

Di'a nī kuu tá nī sodō ndúta Jesús

²¹ Tá nákaa íí vá Juan dákodo ndúta ná ñayuu, dá nī kasáa Jesús, kúú nī sodō ndúta ta'ani na. Ta tein ká'an nā xí'ín Ndios, kúú nī nono vá induú, ²² kúú nī naxino nā kúú Espíritu iī Ndios sata ná, ta káa na táto'on káa iin paloma. Ta nda induú táí nī ka'an Ndios:

—Yo'ó kúú de'e manī yu'u, ta náta'an nda'o iniī xiníi yo'ó —kaá nā.

²³ Ta nī kasá'á Jesús xionoo na dána'a nā tá ió nā táto'on oko uxī kuia. Ta sa ka'an ñayuu ñoó ña Jesús nī sa kuu de'e José, ta José nī sa kúú de'e Elí, ²⁴ ta Elí nī sa kuu de'e Matat, ta Matat nī sa kuu de'e Leví, ta Leví nī sa kuu de'e Melqui, ta Melqui nī sa kuu de'e Jana, ta Jana nī sa kuu de'e José, ²⁵ ta José nī sa kuu de'e Matatías, ta Matatías nī sa kuu de'e Amós, ta Amós nī sa kuu de'e Nahum, ta Nahum nī sa kuu de'e Esli, ta Esli nī sa kuu de'e Nagai, ²⁶ ta Nagai nī sa kuu de'e Maat, ta Maat nī sa kuu de'e Matatías, ta Matatías nī sa kuu de'e Semei, ta Semei nī sa kuu de'e José, ta José nī sa kuu de'e Judá, ²⁷ ta Judá nī sa kuu de'e Joana, ta Joana nī sa kuu de'e Resa, ta Resa nī sa kuu de'e Zorobabel, ta Zorobabel nī sa kuu de'e Salatiel, ta Salatiel nī sa kuu de'e Neri, ²⁸ ta Neri nī sa kuu de'e Melqui, ta Melqui nī sa kuu de'e Adi, ta Adi nī sa kuu de'e Cosam, ta Cosam nī sa kuu de'e Elmodam, ta Elmodam nī sa kuu de'e Er, ²⁹ ta Er nī sa kuu de'e Josué, ta Josué nī sa kuu de'e Eliezer, ta Eliezer nī sa kuu de'e Jorim, ta Jorim nī sa kuu de'e Matat, ³⁰ ta Matat nī sa kuu de'e Leví, ta Leví nī sa kuu de'e Simeón, ta Simeón nī sa kuu de'e Judá, ta Judá nī sa kuu de'e José, ta José nī sa kuu de'e Jonán, ta Jonán nī sa kuu de'e Eliaquim, ³¹ ta Eliaquim nī sa kuu de'e Melea, ta Melea nī sa kuu de'e Mainán, ta Mainán nī sa kuu de'e Matata, ta Matata nī sa kuu de'e Natán, ³² ta Natán nī sa kuu de'e David, ta David nī sa kuu de'e Isaí, ta Isaí nī sa kuu de'e Obed, ta Obed nī sa kuu de'e Booz, ta Booz nī sa kuu de'e Salmón, ta Salmón nī sa kuu de'e Naasón, ³³ ta Naasón nī sa kuu de'e Aminadab, ta Aminadab nī sa kuu de'e Aram, ta Aram nī sa kuu de'e Esrom, ta Esrom nī sa kuu de'e Fares, ta Fares nī sa kuu de'e Judá, ³⁴ ta Judá nī sa kuu de'e Jacob, ta Jacob nī sa kuu de'e Isaac, ta Isaac nī sa kuu de'e Abraham, ta Abraham nī sa kuu de'e Taré, ta Taré nī sa kuu de'e Nacor, ³⁵ ta Nacor nī sa kuu de'e Serug, ta Serug nī sa kuu de'e Ragau, ta Ragau nī sa kuu de'e Peleg, ta Peleg nī sa kuu de'e Heber, ta Heber nī sa kuu de'e Sala, ³⁶ ta Sala nī sa kuu de'e Cainán, ta Cainán nī sa kuu de'e Arfaxad, ta Arfaxad nī sa kuu de'e Sem, ta Sem nī sa kuu de'e Noé, ta Noé nī sa kuu de'e Lamec, ³⁷ ta Lamec nī sa kuu de'e Musalén, ta Musalén nī sa kuu de'e Enoc, ta Enoc nī sa kuu de'e Jared, ta Jared nī sa kuu de'e Mahalaleel, ta Mahalaleel nī sa kuu de'e Cainán, ³⁸ ta Cainán nī sa kuu de'e Enós, ta Enós nī sa kuu de'e Set, ta Set nī sa kuu de'e Adán, ta Adán nī sa kuu de'e Ndios.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'án ña u'u dátũúán Jesús

4 ¹ Kúú n̄i nakutí Jesús xí'ín Espíritu īi Ndios. Dá n̄i kana na yuta Jordán ñoo kua'an na. Ta mií Espíritu īi Ndios kúú n̄a ndáka ñaá kua'an noo kúú yukú ichí. ² Ta ñoo n̄i sa káa n̄a ūu diko kuu, ta n̄i xirndodó ñaá ña u'u. Ta ni iin ña'a ta'on ko ní seí n̄a tein kuu dáá ñoo. Tá n̄i ndi'i, kúú nda'í nda'o kuíko na. ³ Dá n̄i kaa ña u'u xí'ín ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kían ka'anda ní choon noo yuu xaan, dá ná nduan pan kaxí ní.

⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—Di'a va kaá tuti īi Ndios: “O duú ta'ón tó'ón pan xínñó'ó ñayuu keí ná, dá kataki na. Di'a to'on Ndios ta'ani xínñó'ó ná kueídó'o na, dá kataki ndisa na.”

⁵ Dá n̄i kee ña u'u ndáka ñaá kua'an nda din̄i iin yúku dikó. Dá n̄i daná'an ndidaá kúú ñoo ñó'o iin ní kúú ñayuú yó'o noo ná. ⁶ Dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—Ió yu'u ña k̄i'oi iin ní kúú ñoo káa dándákón, xí'ín ña kuiká kómíán, ch̄i yu'u n̄i n̄atiian kaño'an t̄ixi nda'í. Sa'á ñoo ndá yoo ka'án mií véi k̄i'oi ña noo. ⁷ Tá ná nakuiin x̄ití ní nooí kandaño'o ní yu'u, dá kían ndidaá kúú ña káa kakuu ña'a mií ní.

⁸ Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—Kuya'a kua'án nooí, ña u'u, ch̄i di'a va kaá tuti īi Ndios: “Koo ini ndo kandaño'o ndó iin tó'ón din̄i Ndios, n̄a kúú sato'o ndo, ta sava'a noo iin tó'ón mií ná koni kuáchí ndó.”

⁹ Dá n̄i kee ña u'u ndáka ñaá kua'an ñoo Jerusalén. Dá n̄i dakáa ñaáán noo dikó cháá ka din̄i ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—Tá miían ndaa kuiti de'e Ndios kúú mií ní, dá kían dánkao ní mií ní nda yó'o, ta nda noño'o káa, ¹⁰ ch̄i di'a kaá tuti īi Ndios:

Ka'anda Ndios choon noo ángel kéchoon noo ná kasaa n̄a kanda n̄a yo'ó.

¹¹ Ta kuita nduu n̄a xí'ín nda'a ná natiin na yo'ó, dá kían ná o tárku'e sa'on kee yuu.

¹² Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—Di'a ta'ani kaá tuti īi Ndios: “O sa kórndodó ndó Ndios, n̄a kúú sato'o ndo.”

¹³ Tá n̄i ndi'i n̄i xirndodóán Jesús, dá n̄i kuxíká tooan noo ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasá'a Jesús dána'a n̄a noo ñayuu

¹⁴ Dá n̄i n̄andió koo Jesús kua'an n̄a chí kuendá Galilea di'a. Ta n̄i nakutí ná xí'ín ndée n̄i xi'o Espíritu īi Ndios noo ná. Ta iin ní kúú kua'an naka'ani ña ndátó'ón ñayuu sa'a ná. ¹⁵ Ta dána'a n̄a ini ve'e noo

nátaka na Israel ndidaá kúú ñoo noo kásandaá na. Ta ndidaá ñayuu ká'an va'a sa'a ná.

Di'a ni ndo'o Jesús tá ni no'o na Nazaret, noo kúú ñoo mií ná

¹⁶ Dá ni ndisáa Jesús ñoo Nazaret noo ni sa'ano na. Tá ni kasandaá kuu nani'i ndée na Israel, dá ni ku'u na ve'e noo nátaka na ñoo ñoo tató'on ki'o sá kée na. Dá ni nakuin ndichi na ka'i na tuti ii Ndios. ¹⁷ Ta ni xi'o taa dándáki ve'e ñoo tuti ni taa profeta Isaías noo ná. Ta ni nandika na noo tuti ñoo. Dá ni naní'i ná noo tándaa to'on ká'an di'a:

¹⁸ Espíritu Ndios kúú na ió xí'in yu'u,
ta ni xi'o na choon noo yú'u ña kasto'in to'on va'a yó'o xí'in ñayuu kúnda'í.

Ta ni tanda'á ná yu'u veii nduva'i ñayuu koó ka tandee iní noo,
ta veii kasto'in xí'in na ñó'o tixi ndá'a ta kini ña ni'i ná káki na.
Ta veii ki'oi ña natuu noo na ko túu noo.

Ta veii ditái ñayuu tixi ndá'a ña dándó'o níó ná.

¹⁹ Ta veii ta'ani kasto'in xí'in ñayuu ña sa ni xinkoo kua ni chikaa ini sato'o yo Ndios chindee ñaá ná.

²⁰ Dá ni nakadi Jesús noo tuti ñoo. Dá ni nakí'o naan noo taa dándáki ve'e ñoo. Dá ni sa koo na ió na. Ta kúú ndidaá va ñayuu ñoo ndé'é kaxi ñaá ndei na. ²¹ Dá ni kaa Jesús xí'in ná:

—Kana'á ndó ña kuu víti ni xinkoo noo ká'an tuti ii Ndios yó'o noo ndidaá ní ndó.

²² Ta kúú ndidaá ñayuu ñoo ká'an va'a sa'a Jesús. Ta ni naá va iní na xiní na sa'a to'on ndato ni ka'an na. Dá ni kaa na:

—¿Á o dúu de'e José va kúú taa kaa?

²³ Dá ni kaa Jesús:

—Sa ná'á véi ña di'a kóni ndo ka'an ndo xí'in: “Tá miían ndaa kúúón taa kétátá, dá kían ketátá kíi miíón, ná kande'á. Chi ni seídó'o ndu'u ña ni keeón kua'á nda'o ña ndato ñoo Capernaum, sa'a ñoo kee ta'ánón ña noo ndu'u, na kúú na ñoo miíón, ná kande'á” —kaá na.

²⁴ Dá ni kaa ta'ani Jesús:

—Ta miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ni iin tó'ón ta'on profeta ko nátiin va'a ñaá na kúú na ñoo mií ná. ²⁵ Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ni sa ndei nda'o na kuáan Israel tá tiempo profeta Elías. Ta tiempo daá ko ní koon dai oni kua dao, ta deen nda'o ni sa io tama iin ní kúú noño'o. ²⁶ Tído ko ní tánda'á ta'on Ndios Elías ña ko'on na chindee ná ni iin tó'ón na kuáan ndei Israel. Di'a ni chinda'á ñaá ná ni sa'an na ni chindee ná iin ña kuáan ió ñoo naní Sarepta, ña nákaa yati noo nákaa ñoo ká'ano naní Sidón. ²⁷ Ta dión ta'ani kua'á nda'o ñayuu ndó'o kue'e té'i níi ni sa ndei Israel tiempo ni sa kuu Eliseo profeta. Tído ni iin

tó'ón ná kọ ní sa'an nā nduva'a na. Sava'a iin tó'ón taa naní Naamán vá, tá'an rā kúú kuendá Siria, nī nduva'a na —kaá Jesús.

²⁸ Tá nī seido'o ñayuu ñó'o ini ve'e ñóo ñā nī ka'an Jesús dión, kúú ndidaá vá ná nī xido nda'o ini. ²⁹ Dá nī ndakuei na nī tiin na Jesús. Dá nī taó ñāá ná sata vé'e. Dá nī kee na ndáka ñāá ná kua'an nā nda dinī yúku iin noo nákaa ñoo ñóo. Ta nda ñóo dákuió tuú nā Jesús, dá naxino nā nda sa'a yúku, ká'an ná. ³⁰ Tído nī chika'anda Jesús tein ñayuu kuá'a ndíta ñóo, ta kúú kua'an va na.

Di'a nī kuu tá nī nduva'a Jesús iin taa nákaa iin espíritu kini

³¹ Dá nī naxino nā ñoo Capernaum, ñā nákaa chí kuendá Galilea. Ta nī daná'a nā noo ñayuu tein kuu nání'i ndée ná. ³² Kúú nī naá vá iní ñayuu ñóo sa'á ñā dána'a Jesús, chí dána'a nā táto'on kī'o kée iin nā né'e choon. ³³ Ta ini ve'e noo náataka nā Israel ñóo nákaa iin taa nákaa iin espíritu kini. Ta kúú nī'i nda'o nī kayu'ú espíritu kini ñóo, ³⁴ ta kaáan xí'ín Jesús:

—iDánkoo ní ndu'u, kua'an ní! ¿Ndí kían ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, nā ñoo Nazaret? ¿Á vei ní dánaá ní ndu'u? Sa ná'á vá yu'u ndá yoo kúú míí ní, chí míí ní kúú nā iī nī kii noo Ndios.

³⁵ Dá nī danáni ñāá Jesús, ta kaá nā xí'an:

—iKadi yú'on! iKua'an keta kī ini taa xaan!

Dá nī dankao espíritu kini taa ñóo nda noño'o noo ñayuu ndéi ñóo. Dá nī ketaan kua'an, ta ni iin ka ñā'a kini kọ ní kéean xí'ín rá. ³⁶ Ta kúú nī naá vá iní ndidaá ñayuu ñóo, dá nī kasá'á ná ndátó'ón tá'an na:

—¿Ndá to'on kúú vían ká'an taa káa, chí xí'ín choon né'e ra, ta xí'ín ndée kómí rá sa'ándá rā choon noo espíritu kini, ta kúú seídó'o ñāán? —kaá nā.

³⁷ Ta nī naka'ani ñā ndato nī kee Jesús noo ndidaá ñayuu ndéi yati ñóo.

Di'a nī kuu tá nī nduva'a Jesús ñá kúú xido Simón Pedro

³⁸ Dá nī keta Jesús ve'e ñóo kua'an nā. Dá nī saa nā nī ku'u na ve'e Simón. Ta ka'í nda'o ndó'o xido rā kée kue'e dáa. Dá nī seí nda'í nā noo Jesús ñā ná nduva'a ñāá ná. ³⁹ Dá nī naku'ín ndei Jesús noo kándu'u ñá'a ñóo. Dá nī sa'anda nā choon noo kue'e dáa ñóo, ta kúú nī ya'a vaan. Ta kúú vití'ón vá nī ndakoo ñá'a ñóo, dá nī kasá'á kénduuan ñā kasá'an na.

Ta kuá'á ndava'o ñayuu nī nduva'a Jesús

⁴⁰ Dá tá nī sa noo ndindii kuu dáá ñóo, dá ndáka ñayuu ndidaá nā ndó'o noo ni kue'e nī kasáa nā noo Jesús. Dá nī chinóo na ndá'a ná sata

iin rá iin ñayuu kú'u ñoó, kúu nī nduᵛa'a va ñaá ná. ⁴¹ Ta nī kankuei ta'ani espíritu kini ini kuá'a nda'o ñayuu ñoó, ta nī kayu'an:

—iMií ní kúu de'e Ndios!

Tído nī danáni ñaá Jesús, ta kō ní sónó ná ña ka'an sa'a ná. Chī ná'a váán ña mií ná kúu Cristo, na dákaiki ñaá.

Di'a nī kuu tá nī sa'an Jesús iin xían noó kō iin ndéi

⁴² Dá tá nī tuu noó iin ka kuu, dá nī keta Jesús ñoo ñoó kua'an na iin ka xían noó kō iin ndéi. Tído nī kee ñayuu ndéi ñoo ñoó kua'an na nandukú ñaá ná. Dá tá nī naní'i ñaá ná, nī ka'an ná chituu ñaá ná, dá ná dá'a ni kana xoo na noó ná. ⁴³ Tído nī kaa Jesús xí'in ná:

—Miían kánian ko'on ta'ani yu'u dána'i noó dao ka ñayuu ndéi dao ka ñoo sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, dá chī sa'a choon yó'o ve'i yu'u —kaá na.

⁴⁴ Ta nī daná'a na to'on va'a yó'o ini ve'e noó nátaka na Israel chí kuendá Galilea di'a.

Di'a nī kuu tá nī tiin Simón Pedro kuá'a tiyaká nī kee Jesús

5 ¹ Iin kuu nákaa Jesús yu'ú taño'o naní Genesaret. Ta ndéi kuá'a nda'o ñayuu seídó'o ñaá ná. Ta nī kasá'a dándutí ná Jesús, dá chī kátoó na kueídó'o na to'on Ndios. ² Dá nī xini Jesús ña ndíta oon uu barco yu'ú taño'o ñoó, dá chī sa nī noo va taa tiin tiyaká ini ra nakata ra ñóno rá. ³ Dá nī kaa na ini iin barco ñoó, ta yiróon kúu ña'a Simón, dá nī xika na ña maní noo rá ña ná tanda'a rá barco ñoó ko'on ra lú'u ka ini takuí. Dá nī sa koo na ió na ini ra, dá nī kasá'a ná dána'a na noó ñayuu kuá'a ñoó.

⁴ Tá nī ndi'i nī daná'a na, dá nī kaa na xí'in Simón:

—Dákaka barco yó'o ná ko'o cháa ka nda noo konó ini takuí yó'o, ta dákana ndó ñóno ndo ini takuí, dá tiin ndó tiyaká.

⁵ Dá nī kaa Simón xí'in ná:

—Maestro, sa iin ní vá ñoo yaka nī sa ño'o ndu nī kechón ndu, ta ni iin tón tiyaká kō ní tiin ndu. Tído tá dión kaá mií ní, dá ná dákánai ñónoí ini takuí.

⁶ Ta dión nī kee ra. Kúu kuá'a nda'o tiyaká nī tiin ra, sa'a ñoó nī kasá'a ndáta ñóno rá. ⁷ Dá nī kasá'a kúu ndá'a rá kána ra dao ka taa né'e tá'an xí'in rá, tá'an ra ñó'o ini iin ka barco ñoó, ña ná saa ra chindeé ñaá rá. Ta kúu ndin nduú barco nī dakútí rá xí'in tiyaká. Sa'a ñoó ioan keta ka'ani barco ini takuí sa'a ña nī chití rá xí'in tiyaká. ⁸ Tá nī xini Simón Pedro ña k'i'o dión nī kee Jesús, dá nī sa kuín xití rá noo ná, dá nī kaa ra:

—Kuxoo ní noo yú'u, tatá, dá chī iin taa kómí kuachi va kúu yu'u.

⁹ Dión nī kaa ra, dá chí sa'á ña kua'á tiyaká nī taó rá, sa'á ñoó nī yu'ú nda'o ra xí'ín ndidaá ka taa né'e tá'an xí'ín rá ñoó. ¹⁰ Ta dión ta'ani nī yu'ú nda'o Jacobo xí'ín Juan, tá'an ra kúú de'e Zebedeo, ta kéchón dáo xí'ín Simón. Dá nī kaa Jesús xí'ín Simón:

—Ná dá'a ni yu'óon, dá chí ko'on yo'ó tavon ñayuu tein kuachi na táto'on ki'o kéeon tavon tiyaká ini takuií.

¹¹ Dá nī taó rá barco ra nī kandoo rá ndíta rá yu'ú taño'o. Ta nī dankoo ra ndidaá kúú ña'a ra, dá nī kee ra kua'an ra xí'ín Jesús.

Di'a nī kuu tá nī nduva'a Jesús iin taa ndó'o kue'e té'i'í ñíi

¹² Iin kuu nákaa Jesús iin ñoo ká'ano. Ta ñoó nī kasáa iin taa ndó'o kue'e té'i'í ñíi. Tá nī xini ra Jesús, kúú nī sa kuíin xití rá noo ná. Ta nī xinó ví taan ra nda noño'o. Dá nī seí nda'í ra noo ná, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, tá kóni ní, kuu va nduvii ní ñííi.

¹³ Dá nī chinóo na ndá'a ná sata rá, dá nī kaa na xí'ín rá:

—Jaan, kónii. Ná nduvii ñíion.

Ta kúú vití'ón di'a nī ndañó'ó ní'ini kue'e ndó'o ra.

¹⁴ Dá nī sa'anda Jesús choon noo rá ña ná dá'a ni nakani ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña nī kee na xí'ín rá, chí di'a nī kaa na xí'ín rá:

—Kua'an na'on miíon noo ta duti, ta kua'an dokon ña'a noo Ndios sa'á ña nī kandoo viion noo ná, táto'on ki'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaá ini ra ña sa nī nduviion —kaá na.

¹⁵ Tído nī naka'ani cháa ka to'on ká'an sa'á ña kée Jesús. Sa'á ñoó kua'á nda'o ñayuu nī nataka kueídó'o ñaá, ta nduva'a ta'ani na kee Jesús.

¹⁶ Tído sa keta xoo va Jesús sa sá'an na dao ka xían noo ko iin ndéi. Ta ñoó sa ká'an na xí'ín Ndios.

Di'a nī kuu tá nī nduva'a Jesús iin taa nī natíí sa'a

¹⁷ Iin kuu nákaa Jesús dána'a na noo ñayuu ini iin ve'e. Ta ñoó ndéi ta fariseo xí'ín ta dána'a ley, tá'an ra nī kii ñoo ñó'o chí kuendá Galilea xí'ín kuendá Judea, xí'ín ra nī kii ñoo Jerusalén. Ta ió choon sato'o yo Ndios noo ndá'a Jesús, sa'á ñoó kándéé ná nduva'a na na kú'u. ¹⁸ Dá nī kasáa dao taa, ta yí'i ra iin xito noo kánóo iin taa nī natíí sa'a, ta kóni ra chí'i ñaá rá ini ve'e, dá chindu'u ñaá rá noo Jesús, ká'an rá. ¹⁹ Tído ko ní'i rá ndi kee ra ku'u ra ini ve'e ñoó, chí kua'á nda'o ñayuu ñó'o ñoó. Sa'á ñoó nī dakáa ñaá rá diní vé'e. Dá nī sonó rá iin yái. Dá nī danóo ra xito noo kánóo ta kú'u ñoó me'í noo ió Jesús. ²⁰ Tá nī xini Jesús ña kándéé nda'o ini ñaá taa ñoó, dá nī kaa na:

—Yo'ó, ta kú'u xaan, sa nī ndoo va kuachón.

²¹ Dá nī kasá'a nákanii ini taa dána'a ley Moisés xí'ín ta fariseo ndíta ñoó. “¿Ndá yoo kúú taa káa, xiní ra, chí ká'an ndava'a ra xí'ín Ndios

xí'ín to'on ká'an ra? Chì iin tó'on dinì vá Ndios kúú nà kuu dándóo kuachi ñayuu.”²² Kúú nì kandaá ini Jesús ña kì'o dión nákanì ini ra. Dá nì ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndiva'a nákanì ini ndo dión?²³ ¿Ndí kían kò ú'u cháá ka ka'in xí'ín taa yó'o, ká'an ndo'ó: “Sà nì ndoo va kuachón”, o ka'in xí'ín rá: “Ndakuiin ndichi, ta kua'án nó'on”?²⁴ Tído viti dá ná ko'in dána'i noo ndo ña kómí ndisa nà nì nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándóo na kuachi kómí ñayuu.

Dá nì kaa nà xí'ín tã nì natí sa'a ñoó:

—Ta ká'in xí'ín yo'ó viti. Ndakuiin ndichi, ta naki'in xiton, ta kua'án nó'o ve'ón.

²⁵ Ta kúú vití'ón vá nì ñakuíin ndichi ra noo ndidaá kúú ñayuu ñoó. Ta kúú nì ñaki'in ra xito noó nì sà nóo ra. Dá nì kee ra kua'an nó'o rá ve'e ra, ta sá kéká'ano ra Ndios kua'an ra.²⁶ Ta ndidaá kúú ñayuu ñoó nì ná nda'o iní, ta nì kasá'á ná kéká'ano na Ndios. Ta yu'ú nda'o na, ta kaá na di'a:

—Kuu viti nì xinio ña'a ndato.

Di'a nì kuu tá nì kana Jesús iin taa naní Leví Mateo ña kanoo ra xí'ín ná

²⁷ Tá nì ndi'i nì kuu dión, dá nì keta Jesús ve'e ñoó kua'an nà. Ta kúú nì xini nà ió iin taa kí'in ya'i sa'a ñó'o, ta naní rá Leví. Dá nì kaa nà xí'ín rá:

—Nakíi, ná ko'o kanooón xí'ín yu'u.

²⁸ Dá nì ndakuíin ra. Ta kúú nì ñankoo ra ndidaá kúú ña'a ra, dá nì kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín ná.²⁹ Dá nì kee ra iin víko ve'e ra kéká'ano ra Jesús. Ta kua'á nda'o taa kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'ín dao ka ñayuu ndéi mesa sásá'an dáó xí'ín Jesús.³⁰ Kúú nì kasá'á tã dána'a ley xí'ín tã fariseo ká'an kuachì ra xí'ín taa xionoo xí'ín Jesús, ta kaá ra:

—¿Ndiva'a sásá'an ndó, ta xí'i ndó xí'ín taa kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'ín dao ka nà kómí kuachi yó'o?

³¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Nà ió va'a kò xinnó'ó ta'on na taa ketátá ñaá. Sava'a nà kú'u va kúú nà xinnó'ó ñaá.³² Ta dión ta'ani yu'u, kò véi ta'on yu'u nakanai nà ká'an ña kúú ná ñayuu ndaa. Di'a vei yu'u nakanai nà nákonì ña kómí ná kuachi, dá ná nandikó iní nà sa'án.

Dána'a Jesús ña kúú ná táto'on iin tonó

³³ Dá nì kaa ra xí'ín Jesús:

—Taa xionoo xí'ín Juan, nà dákodo ndúta, né'e iì nda'o ra, ta ká'an nda'o ra xí'ín Ndios, ta dión ta'ani kée taa xionoo xí'ín tã fariseo, tído tã xionoo xí'ín ní sásá'an va ra, ta xí'i va ra.

³⁴ Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—¿Á ká'án ndó ñ̄a kuu kendúsa ndo x̄í'ín ñ̄ayuu n̄i n̄ataka noo ió vikó tánda'a ñ̄a kane'e īi ná nani ió īi vá tono x̄í'ín ná? ³⁵ Tído kasandaá iin kuu, dá naki'in ra tonó kane'e ra ko'on ra. Nda daá ví, dá kían kánian kane'e īi ñ̄ayuu ñ̄oó.

Dána'a Jesús ñ̄a k̄o náki'in tá'an ta'on ñ̄a dána'a n̄a x̄í'ín ñ̄a dána'a ta fariseo

³⁶ Dá n̄i ðakí'in tá'an tuku Jesús dao ñ̄a'a x̄í'ín to'on dána'a n̄a noo rá, ta kaá n̄a:

—Ta k̄o iin ta'on sa'ándá iin tá'í iin dá'on saá, ta nákoto tá'an naan noo n̄i ndata iin da'ón yátá, chí tá ná kee na dión, dá kían dátúú vá ná dá'on saá, ta o náki'in tá'an nóo ta'an vaan x̄í'ín da'ón yátá ñ̄oó. ³⁷ Ta k̄o iin ta'on taán vino saá ini ñ̄íi yátá, dá chí tá ná kee na dión, dá dáka'ándí va vino saá ñ̄íi yátá ñ̄oó, ta kúú ndi'i vino ñ̄oó kuita, ta kúú tuú vá ñ̄íi ñ̄oó. ³⁸ Sa'á ñ̄oó va'a cháá ka ná taán yó vino saá ini ñ̄íi saá, dá kían ni iian ná o túú. ³⁹ Ta ñ̄ayuu x̄í'i vino yatá, k̄o kóni ka n̄a ko'o na vino saá, dá chí kaá n̄a ñ̄a va'a cháá ka sá'an vino yatá —kaá Jesús.

Di'a kua'an ñ̄a n̄i ðaná'a Jesús sa'á kuu náni'i ndée n̄a Israel

6 ¹ Ta tein iin kuu náni'i ndée n̄a Israel, chíka'anda Jesús kua'an n̄a noño'o noo kaa tirió. Kúú n̄i kasá'á ta x̄ionoo x̄í'ín ná tó'on ra yoko tirió. Ta n̄i chíni'ini ndá'a ráan, dá n̄i kana nonián, ta n̄i kasá'á rá seí raan kua'an ra. ² Dá n̄i kaa dao ta fariseo:

—¿Ndiva'a kée ndó ñ̄a k̄o kánian keeá tein kuu náni'i ndéea?

³ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—¿Á k̄o óon ta'on ka'i ndo'ó ñ̄a n̄i kee David sa na'á tá nda'í n̄i kuiko na x̄í'ín ta x̄ionoo x̄í'ín ná? ⁴ Chí kaáan ñ̄a n̄i ku'u na ve'e Ndios, ta n̄i ki'in na pan, ñ̄a dóko ta duti noo Ndios, ñ̄a k̄o kánian keí ñ̄ayuu oon, chí sav'a ta duti vá kuu keí ñ̄a. Tído n̄i seí va David ñ̄a, ta n̄i x̄i'o ta'ani naan n̄i seí ta x̄ionoo x̄í'ín ná.

⁵ Dá n̄i kaa ta'ani na x̄í'ín rá:

—Kana'á ndó ñ̄a ió ta'ani choon noo ndá'a n̄a n̄i nduu ta ñ̄ayuú yó'o ñ̄a dándáki na tein kuu náni'i ndée yo —kaá n̄a ká'an n̄a sa'a mií ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús iin ta n̄i natíí ndá'a

⁶ Tein iin ka kuu náni'i ndée n̄a Israel n̄i ku'u Jesús ini ve'e noo náataka n̄a ñ̄oo ñ̄oó. Dá n̄i kasá'á ná dána'a n̄a. Ta ñ̄oó nákaa iin ta n̄i natíí ndá'a xoo kuá'a. ⁷ Ta ndíta ta dána'a ley x̄í'ín ta fariseo nání rá Jesús, dá ná kande'á á nduva'a na ta kú'u ñ̄oó tein kuu náni'i ndée ná, dá ni'i rá ndí koo dátaí kuachi ñ̄aá rá noo ta né'e choon. ⁸ Tído sa ná'á vá Jesús ndí kíán nákani ini ta ñ̄oó. Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín ta n̄i natíí ndá'a ñ̄oó:

—Ndakuiin ndichi, ta kakuin me'í yó'o.

Ta kúu ni nakuiin ndichi ra, dá ni sa kuin ra in ra. ⁹ Dá ni kaa Jesús xí'in dao ka taa ñoó:

—Ná ko'in ndato'in ndo'ó iin ña'a viti. ¿Ndá kian kuu kee yó tein kuu nani'i ndée yo? ¿Á kee yó ña va'a o á kee yó ña kini? ¿Á dákakio iin ñayuu o ka'ani yo ná? Ka'an ndo ná kande'á —kaá na.

¹⁰ Dá ni kao noo na ni sa nde'é ná noo ndidaá kúu ñayuu ndéi ñoó. Dá ni kaa na xí'in taa kú'u ñoó:

—Ná dákaa ndá'on xaan.

Tá ni nadakaa ra ndá'a rá, ta kúu ni nduva'a vaan. ¹¹ Tído ni xido nda'o ini taa ndíta nani ñaá ñoó. Ta kúu ni kasá'a rá ndát'ón rá ndí kee ra, dá kendava'a ra xí'in Jesús.

Di'a ni kee Jesús tá ni kaxi na uxí uú taa kanoo xí'in ná

¹² Ta tein kuu dáá ñoó, dá ni sa'an Jesús dini iin yúku ni ka'an na xí'in Ndios. Ta ní ñoo yaka ni sa kaa na ni ka'an na xí'in ná. ¹³ Tá ni tuu noo, dá ni kana na ndidaá kúu taa xionoo xí'in ná. Ta tein roón ni kaxi na uxí uú taa, dá ni chinani ñaá ná apóstol, dá kane'e ra to'on na kanoo ra.

¹⁴ Iin taa yó'o nani Simón. Ta ni chinani ñaá ná Pedro, ta iin ka ra nani Andrés, ta kúu ñani Pedro. Ta iin ka ra nani Jacobo, xí'in ra nani Juan, xí'in ra nani Felipe, xí'in ra nani Bartolomé, ¹⁵ xí'in ra nani Mateo, xí'in ra nani Tomás, xí'in ra nani Jacobo, ra kúu de'e Alfeo, xí'in ra nani Simón, ra kuendá Zelote, ¹⁶ xí'in ra nani Judas, ra kúu de'e Jacobo, xí'in ra nani Judas Iscariote, tá'an ra ni kasandaá ni naki'o Jesús noó ta xini u'u ñaá.

¹⁷ Dá ni kee Jesús konoo na kua'an na xí'in taa yó'o. Dá ni xino na ni sa tuu na iin yodo. Ta ñoó ndéi dao ka taa xionoo xí'in ná, xí'in kua'á nda'o ñayuu ni kii ñoo kuáli ñó'o chí kuendá Judea, xí'in na ni kii ñoo Jerusalén, xí'in na ni kii yu'ú taño'o noo kúu ñoo Tiro xí'in Sidón, chi ni kasaa na kueídó'o na ña dána'a Jesús, dá ná nduva'a na noó kue'e ndó'o na. ¹⁸ Ta ni nduva'a ta'ani na ndidaá ñayuu ñó'o espíritu kini. ¹⁹ Ta ndidaá kúu ñayuu ñoó ni ndi'i ini dako'on ndá'a ná Jesús, chi xí'in ndée kómí ná, kándée ná nduva'a na na kú'u. Ta kúu ndidaá vá na kú'u ni nduva'a na.

Dána'a Jesús ña ndiká'an ndi kúu ví dao ñayuu, ta nda'í kúu ví dao ka na

²⁰ Dá ni sa nde'é Jesús noo ndidaá taa xionoo xí'in ná, dá ni kaa na xí'in rá:

—Ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó, na kúnda'í xaan, dá chi sa ñó'o ndó tixi ndá'a Ndios.

²¹ 'Ta ndiká'án ndi kúu ví ndo'ó, na nda'í kuíko viti, dá chī ndato koni ndo ndinoo ini ndo.

'Ta ndiká'án ndi kúu ví ndo'ó, na ndé'i viti, dá chī ndato ná kuaki ndo.

²² 'Ta ndiká'án ndi kúu ví ndo'ó tá xiní u'u ñaá ñayuu, o tá taó xoo na ndo'ó tein na, o tá kána'á na xí'ín ndó, o tá chínaní kini na ndo sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u, na ni nduu ta ñayuu yó'o. ²³ Kadii iní ndo tá ndó'o ndó dión, ta nakutí ndó xí'ín ña kádii iní ndo, dá chī ká'ano nda'o ña'a ni'i ndo noo Ndios chí induú, chī k'i'o dión ta'ani sa kendava'a na sá'ano ve'e ñayuu ñoó xí'ín profeta tá sa na'á.

²⁴ 'Tído nda'í kúu ví ndo'ó, na kúu na kuiká, chī tandeé iní kómí ndó kúu ña ió ñayuu yó'o va.

²⁵ 'Ta nda'í kúu ví ndo'ó, na sa ndínoo ini viti, dá chī kasandaá iin kuu nda'í kuiko ndó.

'Ta nda'í kúu ví ndo'ó, na sáki viti, dá chī kasandaá iin kuu, dá nda'í kuu ini ndo, ta nda'í kuaki ndó.

²⁶ 'Ta nda'í kúu ví ndo'ó tá chínaní va'a ñaá ndidaá ñayuu, dá chī k'i'o dión ni sa kee na ve'e ñayuu ñoó xí'ín profeta to'ón tá sa na'á.

Dána'a Jesús ña kánian ku'u ini yo sa'á ñayuu xiní u'u ñaá

²⁷ 'Tído ndo'ó, na seídó'o ñaá, ká'ín xí'ín ndó ña ku'u ini ndo sa'á na naá xí'ín ndó, ta va'a kee ndó xí'ín na xiní u'u ñaá. ²⁸ Ta va'a ka'an ndo xí'ín na ká'an ndava'a sa'a ndo. Ta kaka ndo ña maní noo Ndios sa'á na kéndava'a xí'ín ndó. ²⁹ Ta ndáa na ni kani iin xoo noo ndo, dá kían k'i'o ndó iin ka xoo ná kani na. Ta ndáa na ni xio ndaa kotó ndíxi ndó, konó ndó ná kuio ndaa ta'ani na do'ono ndo. ³⁰ Tá ndáa na xíka iin ña'a noo ndo, k'i'o ndóan noo ná. Ta ndáa na ni xio ndaa ña'a kómí ndó, ná dá'a ni ndaka ndoán noo ná. ³¹ Táto'on k'i'o kóni ndo kee dao ka ñayuu xí'ín ndó, k'i'o dión ta'ani kee ndó xí'ín ná.

³² 'Chī tá kú'u ini ndo sava'a sa'á na kú'u ini sa'a mií ndó, ¿ndí kían va'a ná'a ndo sa'á ña kée ndó dión? Chī nda na kómí kuachi kú'u ini na sa'á na kú'u ini sa'a mií ná. ³³ Tá kée ndó ña va'a xí'ín sava'a na kée ña va'a xí'ín mií ndó, ¿ndí kían va'a ná'a ndo? Chī nda na kómí kuachi kée ña va'a xí'ín na kée ña va'a xí'ín mií ná. ³⁴ Ta tá xí'o too ndó ña ió noo ndo sava'a noo na ná'á ndó nandió né'an noo ndo, ¿ndí kían va'a ná'a ndo? Chī nda na kómí kuachi xí'o too na ña ió noo ná noo dao ka na kómí kuachi, chī ná'á ná ña nandió né'e ndi'i naan noo ná. ³⁵ Tído koo ini ndo ku'u ini ndo sa'á na xiní u'u ñaá, ta va'a kee ndó xí'ín ná, ta k'i'o too ndó ña ió noo ndo noo ná, ta ná dá'a ni kandati ndó nani'i ndoán, dá kían ká'ano nda'o ña va'a natiin ndó noo Ndios, ta kasandaá ta'ani ndó kakuu ndó de'e Ndios, na ió noo dikó. Dá chī Ndios va'a ini kúu ná

xí'ín ñayuu koó ndiv'e noo, xí'ín ñayuu káni. ³⁶ Sa'á ñoó koo ini ndo ku'u ini ndo sa'á ñayuu táto'on k'i'o kú'u ini Ndios sa'a ná.

Dána'a Jesús ña ná dá'a ni dátai kuachi yó ñayuu

³⁷ 'Ná dá'a ni keyíko mií ndó sa'á ñayuu, dá kían ná dá'a ni keyíko Ndios sa'a ndo. Ná dá'a ni dátai kuachi ndó ñayuu, dá kían ná dá'a ni tai kuachi ndó noo Ndios. K'i'o ká'ano ini ndo sa'á ñayuu, dá kían ná k'i'o ká'ano ini Ndios sa'a ndo. ³⁸ K'i'o ndó ña ió noo ndo noo dao ka ñayuu, dá naki'o Ndios ña'a noo ndo, chi k'i'o na kua'á ña va'a noo ndo, dá chi noón kúu na kidi ni'inian, dá ketoon va'an, ta dákútí díní ná kostá ndo nandió né'e naan noo ndo, dá chi táto'on k'i'o kée ndó chindeé ndó ñayuu, k'i'o dión kee Ndios xí'ín ndó.

³⁹ Dá ni dakí'in tá'an ta'ani Jesús ña yó'o xí'ín to'on ni daná'a na:

—¿Á kuu katiin ndaa tá'an uu taa ko túu noó ko'on ra iin xían, ká'an ndó? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ndin nduú va ra kuei ini yái? ⁴⁰ Ta ni iin taa dakuá'a ko ndáya'i cháa ka noó taa dána'a noo rá. Tído ndi ndaa mií vá ra ni dakuá'a va'a, kasandaá ra kana'á rá táto'on k'i'o ná'á taa dána'a noo rá. ⁴¹ ¿Ndiva'a ndé'é ndó xe'e ló'o nákaa noo ñani ndo, ta ko xí'o ndó kuendá ká'ano ka tindú'u nákaa noo mií ndó? ⁴² Ta, ¿ndi kaa noo ndo ka'an ndo xí'ín ñani ndo: “Ñanij, konón ná taó'i xe'e nákaa nooon xaan”, kaá ndo, ta ko ndé'é ta'on ndó ndi k'i'o ví kaa tindú'u nákaa noo mií ndó? ¡Kúu ndó ñayuu uu noo! Taó ndó dinñó'ó tindú'u nákaa noo mií ndó xaan, dá natuu va'a noo ndo, dá kuu taó ndó xe'e nákaa noo ñani ndo.

Dána'a Jesús ña tá kómí yó iin nío va'a, dá kían kankuei to'on va'a yú'u yo

⁴³ 'Ta ni iin tó'ón yíto va'a ko xí'o ku'i'i ko vá'a, ta ni iin tó'ón yíto ko vá'a ko xí'o ku'i'i va'a. ⁴⁴ Dá chi ku'i'i xí'o iin iin yíto ná'a ndá yíto kúu rá, chi ko dákuei ta'on yó tiño'ó noó ta'íón, ta ko náki'in ta'on yó uva noo yíto íón. ⁴⁵ Ta dión ta'ani iin taa va'a, to'on va'a ñó'o ini nío rá taó rá ká'an ra. Tído iin taa kini, to'on kini ñó'o ini nío rá taó rá ká'an ra. Chi ndi ndaa miíó ña'a ñó'o ini nío rá kánkuei yú'u rá ká'an ra.

Dána'a Jesús sa'á ña ni ndo'o uu ve'e

⁴⁶ '¿Ndiva'a ká'an ndo xí'ín yu'u, mií ní kúu sato'o ndu'u, mií ní kúu sato'o ndu'u, tído ko kée ndó choon sa'ándái? ⁴⁷ Dá chi ndidaá na vei noó yu'u, ta seídó'o na ña ka'in xí'ín ná, ta kée na ña, ko'in dákí'in tá'in iin ña'a xí'ín táto'on kée na. ⁴⁸ Chi noón kúu táto'on iin taa ni kava'a iin ve'e. Ni sata konó ra, ta ni chikaa ra sa'án noo tóto. Ta ni xinkuei takuif kua'a yuta ñoó, ta kúu ni ñani rá sa'án, tído ko ta'ón ña'a ní ndó'an, dá chi noo tóto nákaa sa'án. ⁴⁹ Tído ñayuu seídó'o to'on dána'i, ta ko kée na

ñā, noón kúú táto'on iin taa ni kava'a iin ve'e noo ñó'o oon, chi ko ní chíkaa ta'on ra sa'án. Sa'á ñoo tá ni ñani takuii yuta ñoo sa'án, kúú ni koon vaan, ta kúú ni naá ndí'i vaan.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin ta kéchóon noo iin taa dándáki iin ciento soldado

7 ¹ Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús to'on yó'o xí'ín ñayuu ndéi seídó'o ñoo, dá ni ndu'u na ñoo Capernaum. ² Ta ñoo ió iin taa dándáki iin ciento soldado, ta kú'u iin ta kéchóon noo rá, ta kú'u nda'o ini ra sa'a rá, tído sa xí'i va ra. ³ Tá ni seídó'o ta dándáki soldado ñoo ña ká'an ñayuu sa'a Jesús, dá ni tanda'á rá dao ta sá'ano ndíta noo na Israel kua'an ra kuei nda'í ra noo Jesús ña ná kii na ve'e ra nduva'a na ta kéchóon noo rá. ⁴ Dá tá ni saa taa ñoo noo ió Jesús, dá ni sei nda'í ra noo ná ña ná ko'on na nduva'a na ta kéchóon noo ta dándáki soldado ñoo, ta kaá ra xí'ín ná:

—Miían kánian kee ní ña maní yó'o xí'ín taa yó'o, ⁵ chi kú'u ndava'o ini ra sa'á na ñoo yo, ta ni kava'a ra ve'e noo nátaka yo —kaá ra.

⁶ Dá ni kee Jesús kua'an na xí'ín rá. Tído tá ni kasandaá yati na noo iin ve'e ta dándáki soldado ñoo, dá ni tanda'á rá dao taa né'e tá'an va'a xí'ín rá kua'an ra noo vei Jesús. Dá ni kaa taa ñoo xí'ín Jesús ña ni ka'an ta dándáki soldado ñoo:

—O sa dándi'i ka ini ní mií ní sa'a yú'u, tatá, chi ko ñá'a ta'on kúú yu'u ña ku'u ní ve'i. ⁷ Ta sa'á ña ko ta'ón ña'a kúú, sa'á ñoo ko ní saa mií noo ní. Tído xí'ín to'on ka'an oon va ní, ta kúú nduva'a va ta kéchóon noo. ⁸ Chi kúú ta'anii iin taa nákaa tixi ndá'a iin taa né'e choon. Ta ñó'o ta'ani soldado tixi ndá'a yu'u. Sa'á ñoo tá ká'in xí'ín iin ra: “Kua'án”, ta kúú kua'an va ra. Tá ká'in xí'ín iin ka ra: “Nakí”, ta kúú vei va ra. Ta tá ká'in xí'ín ta kéchóon noo: “Kee ña yó'o”, ta kúú kée va raan —kaá ra.

⁹ Tá ni seído'o Jesús to'on yó'o, kúú ni naá iní na sa'á ña ni ka'an ra dión. Dá ni nandió koo na ni sa nde'é ná noo ñayuu tákuei ñaá vei ñoo, dá ni kaa na:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ni iin na Israel ko kándéé iní na yu'u táto'on ki'o kándéé iní ñaá ta yó'o —kaá na.

¹⁰ Tá ni nandió kuéi taa ni sa'an choon yó'o ni ndusaa ra ve'e, kúú ni xini ra ña sa ni nduva'a ta kéchóon ni sa kú'u ñoo.

Di'a ni kuu tá ni danátaki Jesús de'e iin ñá'a kuáan ió ñoo naní Naín

¹¹ Tá ni ndi'i ñoo, dá ni kee Jesús kua'an na iin ñoo ká'ano naní Naín xí'ín taa xionoo xí'ín ná, ta kúú kua'á ndava'o ñayuu kua'an ta'ani xí'ín ná. ¹² Tá ni kasandaá yati na noo kúú yé'é ñoo ñoo, kúú ñoo kánkuei ñayuu kua'an na dánduxi na iin ndii. Ta iin tó'ón dáá vá kúú xí noo

naná xī. Ta ñá'a kuáan va kíán. Ta kuá'a ndava'o na ñoo ñoo kua'an xí'án. ¹³ Tá nī xini ñáá sato'o yo Jesús, kúu nī ku'u nda'o ini na sa'a ñá'a ñoo. Dá nī kaa na xí'án:

—O sa kuákón.

¹⁴ Dá nī natuu yati na. Dá nī tiin na sato noo nákaa ndii ñoo. Kúu nī sa tuu taa yí'i ña kua'an ñoo. Dá nī kaa na xí'ín ta nī xi'i ñoo:

—Yíi ló'o, ká'an yu'u xí'ón, ndakoo.

¹⁵ Ta kúu nī ndakoo tayíi nī xi'i ñoo. Kúu nī kasá'a vá xí ká'an xī. Dá nī naki'o ñáá ná noo naná xī. ¹⁶ Ta ndidaá kúu vá ñayuu ñoo nī yu'ú. Ta kúu nī kasá'a ná kéká'ano na Ndios, ta kaá na:

—Iin profeta ká'ano nda'o nī kasáa noo ndéi yó viti.

Ta dao ka na kaá ña nī kasáa Ndios chindeé ná na ñoo na.

¹⁷ Ta kúu nī naka'ani to'on sa'a Jesús iin ní kúu kuendá Judea, xí'ín ndidaá ñoo ñó'o yati ñoo.

Di'a kua'an ña nī ka'an Jesús sa'a Juan, na dákodo ndúta ñayuu

¹⁸ Dá nī kast'o'on ta kúu kuendá Juan xí'ín ná sa'a ndidaá ña kée Jesús. Dá nī kana Juan uu taa xionoo xí'ín ná, ¹⁹ dá nī tanda'a ñáá ná kua'an ra noo nákaa Jesús, dá ndato'ón ñáá rá, á mií ná kúu na nī kaa Ndios tanda'a ná kasaa dákaki ñáá, o á kandati yó kasaa iin ka na.

²⁰ Dá tá nī saa taa ñoo noo nákaa Jesús, dá nī kaa ra xí'ín ná:

—Juan, na dákodo ndúta ñayuu, noón kúu na nī tanda'a ndu'u vei ndu ndato'ón ndú mií ní. ¿Á mií ní kúu na nī kaa Ndios tanda'a ná kasaa dákaki ñáá, o á kandati ndu kasaa iin ka na? —kaá ra.

²¹ Ta mií hora daá ñoo nī nduva'a Jesús kuá'a nda'o na kúu, xí'ín na ndó'o kuá'a noo kue'e, xí'ín na ñó'o espíritu kini. Ta kuá'a nda'o na ko túu noo nī natuu noo. ²² Dá nī kaa na xí'ín taa ñoo:

—Kua'an nó'o ndo kast'o'on ndó xí'ín Juan sa'a ndidaá ña nī xini ndo, xí'ín sa'a ndidaá ña nī seídó'o ndó kuu viti, ta ka'on xí'ín ná ña nī natuu noo na ko túu noo, ta sa xíka va na nī natií sa'a, ta sa nī nduvií vá na ndó'o kue'e té'i, ta sa nī natai va do'o na ko tái do'o, ta nī natakí na nī xi'i, ta noo ñayuu kúnda'í nī kast'o'in to'on va'a Ndios. ²³ Ndiká'án ndi kúu ví ñayuu ko nákani kuáchí ini xini na yu'u —kaá na.

²⁴ Tá nī ndi'i nī nandió kuéi taa nī tanda'a Juan ñoo kua'an nó'o rá, dá nī kasá'a Jesús ká'an na xí'ín ñayuu ñoo sa'a Juan, ta kaá na:

—¿Ndá yoo nī sa'an ndo'o nī sa nde'é ndó noo kúu noño'o ichí ñoo? ¿Á iin taa ko iin toon, tá'an ra xíko táto'on xíko iin ndoo kée tachí nī sa'an ndo nī sa nde'é ndó? ²⁵ Koó, sa'a ñoo, ¿ndá yoo nī sa'an ndo nī sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin taa ndíxi dá'on táyíi ndáa? Koó, chí ná'a vá mií ndó ña ñayuu ndíxi dá'on táyíi ndáa, noón kúu na ndéi ve'e rey.

²⁶ Sa'a ñoo, ¿ndá yoo nī sa'an ndo nī sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin

profeta? Jaan, miian ndaa kuiti kaá yu'u ña ñaá kúú ná, ta ndáya'i cháá ka na o duú iin profeta. ²⁷ Ta sa'a mií ná ká'an tuti ij Ndios di'a:

Ná ko'in tanda'í iin taa kuió noó ko'on noo yo'ó kasto'on ra to'on yu'u xí'in ñayuu,

dá ná kandeí nduu na kueídó'o na ña kían ko'on ka'on xí'in ná, kaáan. ²⁸ Sa'a ñoó ká'in xí'in ndó ña Juan, na dákodo ndúta ñayuu, noón kúú na ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka taa ni kaki tixi ná'a. Tído na nóo cháá ka nákaa tixi ndá'a Ndios, noón di'a kúú na ndáya'i cháá ka o duú Juan —kaá na.

²⁹ Tá ni seídó'o ndidaá na ñoo yo xí'in nda taa kí'in ya'i sa'a ñó'o ña ni ka'an na, dá ni nakoni na ña kée Ndios ña ndaa xí'in ná. Sa'a ñoó ni sodo ndúta ná ni kee Juan. ³⁰ Tído ta fariseo xí'in ta dána'a ley ni ku'ichi ini ra ni xini ra ña va'a kóni Ndios kee na xí'in rá, sa'a ñoó ko ní xi'o ra mií rá dákodo ndúta ñaá Juan.

³¹ Dá ni kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—¿Ndí kían tiin yu'u, dá ka'in xí'in ndó táto'on kée ñayuu ndéi tiempo viti, ta ndá yoo kée táto'on kée na? ³² Na ndéi tiempo viti kée táto'on kée takuáchí tá ndéi xi sádiki xi noo yá'i, ta káyu'ú tá'an xi: “Ni tuu ndu flauta, tído ko ní sársá'a ta'on ndo'ó. Ta ni xita ndu yaa nda'í kua'an, tído ko ní ndei'i ta'on ndó.” ³³ Ta ki'o dión ta'ani kée ndo'ó, chi tá ni kasáa Juan, na dákodo ndúta ñayuu, ko ní seí ta'on na pan, ta ko ní xi'i na vino, tído kaá ndo ña nákaa espíritu kini ini na. ³⁴ Ta viti ni kasáa na ni nduu taa ñayuú yó'o, ta sásá'an va na, ta xí'i na vino, tído kaá ndo ña kúú ná iin taa nde'é, iin ta xí'i. Ta kaá ta'ani ndó ña kúú ná iin taa né'e tá'an va'a xí'in taa kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'in ñayuu káni. ³⁵ Tído na kúú na ndichí, noón kúú ná'a ña kómí ndisa na ña ndichí.

Di'a ni kuu tá ni sa'an Jesús ve'e iin ta fariseo naní Simón

³⁶ Iin ta fariseo ni seí nda'í noo Jesús ña ná ko'on na xí'in rá ve'e ra kasá'an na. Dá tá ni ku'u Jesús ve'e ra, dá ni sa koo na xí'in rá mesa.

³⁷ Dá tá ni kandaá ini iin ná'a kómí kuachi ió ñoo ñoó ña ió Jesús ve'e ta fariseo ñoó sásá'an na, kúú ni kasáa'an, ta né'an iin tindo'o ló'o noo ñó'o kirá támi sá'an. ³⁸ Kúú ni sa ku'in xitán chí sata dí'a na, chí xoo noo ndéi sa'a ná. Dá ni kasá'a ndé'i ña, dá ni dakúchián sa'a ná xí'in ndirá nooan. Ta xí'in idí dinian ni danáyaaan ña. Dá ni chitóan ña, dá ni chi'an kirá támi sá'an ñoó iin ní kúú sa'a ná.

³⁹ Tá ni xini ta fariseo, tá'an ra ni kana Jesús ve'e ra, ña ni kee ná'a ñoó dión, dá ni kasá'a rá nákani ini ra: “Tá miian ndaa ndisa profeta kúú taa yó'o, dá kían kandaá va ini ra ndá ná'a kúú ná k'é'e sa'a rá, chi iin ná'a kómí kuachi va kían”, ká'an rá nákani ini ra. ⁴⁰ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Simón, kóni ka'in xí'ón sa'a iin ña'a.

Dá n̄i kaa Simón:

—Ka'an ní xí'ín, maestro.

⁴¹ Dá n̄i kaa na:

—N̄i sa io iin t̄aa sa dasá tóo di'ón. Ta uu t̄aa sa tái noo rá. Iin ra sa tái o'on ciento di'ón plata, ta iin ka ra sa tái uu diko uxi. ⁴² Ta ko ní'i ta'on ndin nduú ra di'ón dánaa rá ña tái ra. Ta kúu n̄i xi'o ká'ano va ini t̄a kúu sato'o di'ón ñoó sa'a ndin nduú t̄aa ñoó. Ta viti, ka'an yo'ó ná kande'á, ¿ndí kaa t̄aa ñoó kú'u cháa ka ini sa'a t̄a kúu sato'o di'ón ñoó?

⁴³ Dá n̄i kaa Simón:

—Taó kuendá yu'u ña t̄aa n̄i sa tái kua'a cháa ka di'ón ñoó kúu ra kú'u cháa ka ini sa'a t̄a kúu sato'o di'ón ñoó.

Dá n̄i kaa Jesús:

—Ndaa nda'o n̄i ka'on.

⁴⁴ Dá n̄i nandió ko na n̄i sa nde'é ná noo ñá'a ñoó, dá n̄i kaa na xí'ín Simón:

—¿Á n̄i xinon táto'on n̄i kee ñá'a yó'o xí'ín yu'u? Tá n̄i ku'u yu'u ve'ón, ko ní xi'o ta'on yo'ó takuí ndoo sa'í. Tído ñá'a yó'o n̄i dakúchián sa'í xí'ín ndirá nooan. Ta xí'ín idí dinian n̄i danáyaan ña. ⁴⁵ Ta ni nooí ko ní chító ta'on yo'ó, tído ñá'a yó'o, nda rá n̄i kasáai n̄i ku'i ve'ón, ko sá tuuán chitóan sa'í. ⁴⁶ Ta ni diní ko ní chíkodó ta'on yo'ó sití, tído ñá'a yó'o n̄i chi'án ndutá támi sa'an sa'a yú'u. ⁴⁷ Sa'a ñoó ká'in xí'ón, va'ará kua'a nda'o kuachi kée ñá'a yó'o, tído sa n̄i ndoo vaan, sa'a ñoó kóni ndava'a vaán yu'u. Tído ñayuu ká'an ña cháa vá kúu kuachi na n̄i ndoo, noón kúu na cháa vá kóni na yu'u.

⁴⁸ Dá n̄i kaa na xí'ín ñá'a ñoó:

—Sa n̄i ndoo va kuachón noo Ndios.

⁴⁹ Ta ndidaá t̄aa ndéi xí'ín ná mesa ñoó n̄i kasá'a ndáto'on tá'an ra:

—¿Ndá yoo kúu t̄aa kaa, xiní ra, ña dándóo ra kuachi ñayuu noo Ndios?

⁵⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ñá'a ñoó:

—Sa'a ña kándéé inon yu'u, sa'a ñoó n̄i kakón noo kuachón. Kua'an nó'on viti xí'an ió va'a inon.

Dá n̄i keeán kua'an nó'an.

Yó'o ká'an sa'a na ñá'a n̄i chindeé Jesús

8 ¹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'an Jesús n̄i xionoo na ndidaá ñoo ná'ano xí'ín ñoo kuálí, ta n̄i daná'a na to'on va'a ña ká'an sa'a ndi koo ndu'u ñayuu t̄ixi ndá'a Ndios. Ta n̄i xionoo na xí'ín ndin uxi uu t̄aa n̄i kaxi mií ná ñoó. ² Ta n̄i xionoo ta'ani dao na ñá'a xí'ín ná, tá'an na n̄i nduva'a na, chi dao na n̄i sa ño'o espíritu kini, ta dao ka na n̄i sa kú'u. Ta tein na ñá'a yó'o nákaa María Magdalena, tá'an ña sa ño'o usá espíritu kini n̄i taó Jesús. ³ Ta nákaa ta'ani ñá'a naní Juana, ña kúu

ñadi'í t̄aa naní Chuza, tá'an r̄a ndaa ve'e rey Herodes, xí'ín ñá'a naní Susana, xí'ín kua'á k̄a n̄a ñá'a s̄a ch̄indeé ñaa xí'ín ña ió noo ná.

Di'a kua'an ña ni ñakani Jesús sa'a iin t̄aa x̄iti tata

⁴ Kúu kua'á nda'o ñayuu ni kii iin rá iin ñoo ni nataka noo nákaa Jesús. Dá ni kasá'á ná dákí'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a n̄a, ta kaá n̄a:

⁵ —Iin t̄aa x̄iti ni kee ra kua'an r̄a kuti ra tata noñó'o rá. Ta sa'á ña ni koon ni'ini ra tata ñoo, sa'á ñoo dao ña ni kuei yu'ú íchi. Ta ni sein ni'ini naan. Kúu ni kasaa laa, ta kúu ni seí vá rian. ⁶ Ta dao k̄a tata ñoo ni kuei tein yuu, ta ni xitaan. Tído ni ichian, dá chi k̄o ta'ón k̄o'oyo sa'án. ⁷ Ta dao k̄a tata ñoo ni kuei tein ta'ión. Ta ni sa'ano dáó ña xí'ín ta'ión ñoo, sa'á ñoo ni kuyata váan ni kee rá. ⁸ Ta kúu dao k̄a tata ñoo ni kuei noo kúu ño'ó va'a. Kúu ni sa'ano va'a vaan. Ta kúu kua'á ndava'o noni ni xi'oan, dá chi iin ciento noni ni xi'o iin iin tata ñoo —kaá Jesús.

Tá ni ndi'i ni ka'an n̄a dión, ta kúu ni'í nda'o ni ka'an n̄a:

—iNdi ndaa ndo'ó ió do'o, ta kúu kueídó'o va'a ndó!

⁹ Dá ví ni ndato'ón ñaa t̄aa x̄ionoo xí'ín ná:

—¿Ndí dándáki to'on ni dakí'in tá'an ní ni ka'an ní xí'ín ndu'u?

¹⁰ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Noo ndo'ó ni xi'o Ndios ña kandaá ini ndo ña ná'á mií ná sa'a ndi kée na dándáki na. Tído dákí'in tá'an yu'u dao ña'a xí'ín to'on dána'i noo dao k̄a ñayuu, dá kian, va'ará ndidaá k̄a vian ndé'é ná, tído o kandaá ta'on ini n̄a ndi kóni kaaan, ta va'ará ndidaá k̄a vian ná kueídó'o na, tído o kátóni ta'on ini n̄a.

Nákani Jesús ndi kóni kaa ña ni daná'a n̄a sa'á t̄aa x̄iti tata

¹¹ 'Di'a dándáki to'on ni dakí'in tá'in ni ka'in xí'ín ndó. Kana'á ndó ña tata ñoo kúu to'on Ndios. ¹² Ta yu'ú íchi noo ni kuei dao tata ñoo, ñoo kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios, tído kásaa ña u'u, ta kúu díta váan to'on Ndios ña nákaa nio ná, dá ná o kándisa naan, ta o ní'i ná ña k̄aki na.

¹³ Ta tein yuu noo ni kuei dao k̄a tata ñoo, ñoo kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta nátiin naan xí'an kádi iní n̄a. Tído k̄o ta'ón yo'an ini nio ná, sa'á ñoo tóo vá kándisa naan. Chi tá kásá'á ndó'o na tandó'ó, kúu kexoo na noo ña kándisa na. ¹⁴ Ta tein ta'ión noo ni kuei dao k̄a tata ñoo, ñoo kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios. Tído kásá'á ndí'i cháa k̄a ini n̄a sa'á ña ió noo ná, ta katoó n̄a koo kuíká ná, ta ndí'i ini n̄a sa'á ña'a luu ió ñayuu yó'o. Sa'á ñoo k̄o sísa na xí'ín to'on Ndios. ¹⁵ Tído noñó'o va'a noo ni kuei dao k̄a tata ñoo, ñoo kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios xí'ín ndino'o ini n̄a, ta ndíta ndaa n̄a xí'án. Ta k̄o sá tuu na kée na ña kóni Ndios.

Miñan kánian na'a yō mií yó ña kúú yó kuendá Jesús, ta kueídó'o va'a yó ña dána'a na noo yō

¹⁶ 'Kō iin ta'on chíñó'o iin íti, ta chíkani ndei na iin kidi nooán, ta ni kō chíkani de'é naán tixi xito. Di'a noo dikó chínoo naan, dá ná katoon noo ndidaá na koku'u ini ve'e. ¹⁷ Chi ndidaá ña'a dá'i noo ndo viti, daí ña natuuan. Ta ndidaá vá ña'a ñó'o de'é viti, daí ña natuuan, dá ná katoon nooán. ¹⁸ Ta kueídó'o va'a ndó ña ká'in xí'in ndó, chi ndidaá na natiin to'on ká'in, noón kúú na ni'í ña kandaá cháá ka ini na. Tído ndidaá na kō xí'in natiin to'on ká'in, noón kúú na kexoo ña ká'an ná ná'á ná —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni kasáa na ve'e Jesús nándukú ñaá ná

¹⁹ Dá ni kasáa naná Jesús xí'in ñani na nándukú ñaá ná. Tído kō ní kúu ta'on natuu yati na noo ió na, chi kuá'a nda'o ñayuu ni nataka ñoó.

²⁰ Dá ni kasto'on iin ñayuu nákaa tein ñayuu kuá'a ñoó xí'in Jesús:
—Naná ní xí'in ñani ní ndíta na sata vé'e, ta kóni na ka'an na xí'in ní.

²¹ Dá ni kaa Jesús xí'in ñayuu kuá'a ñoó:
—Ndi ndaa ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándaan, noón vá kúú nanái xí'in ñani.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda Jesús choon noó tachi xí'in taño'o

²² Iin kuu, dá ni kaa Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná ini iin barco. Dá ni kaa na xí'in rá:

—Ná ko'o chika'anda yō iin ka xoo yu'ú taño'o.

Dá ni kee na kua'an na. ²³ Ta tein yá'a na kua'an na noó taño'o ñoó, kúú ni kidi va Jesús. Kúú iin ndakána va ni kasá'a kána tachi déen noó taño'o. Sa'á ñoó ni kasá'a kokee takuí ini barco. Ta io nda'o ió ña keta ka'ani ra ini takuí ñoó. ²⁴ Dá ni natuu yati ta xionoo xí'in Jesús noo kándu'u ná. Dá ni dandóto ñaá rá, ta kaá ra xí'in ná:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡Ió ña kuu yō!

Dá ni ndoto Jesús. Dá ni sa'anda na choon noó tachi xí'in taño'o ñoó. Kúú ni sa tuu va tachi ñoó xí'in ña ndakuei noó taño'o, ta kúú ni nakáa tádi vá rá. ²⁵ Tá ni ndi'i, dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Ndiva'a kō kándéé iní ndo yu'u?

Kúú ni yu'ú nda'o ta xionoo xí'in ná ñoó, ta ni naá iní ra. Dá ni kasá'a ndátón tá'an míi rá:

—¿Ndá yoo ví kúú na yó'o, chi nda tachi xí'in taño'o seídó'o choon sa'ándá na?

Di'a ni kuu tá ni taó Jesús espíritu kini ni sa ño'o ini iin ta

²⁶ Dá ni saa na iin ka xoo taño'o noo kúú kuendá Gadara, ña xírndaa tá'an xí'in kuendá Galilea. ²⁷ Dá tá ni noo Jesús barco ñoó, dá ni kasáa

iin t̄aa ñoo ñoo, ta sa na'á nda'o ñó'o espíritu kini ini ra, ta ko ndíxi ta'on ra dá'on, ta ni ve'e ko ío ra, chí ini káo noo ñó'o ndii va ío ra. ²⁸ Tá ni xini ra Jesús, kúu ni'i nda'o ni kayu'ú rá. Dá ni sa kuín xití rá noo ná, dá ni kasá'á ni'i nda'o ká'an ra xí'in ná:

—¿Ndá kían ndó'o ní xí'in yu'u, Jesús, mií ní na kúu de'e Ndios ndáya'i? Seí nda'ávii noo ní ña ná dá'a ni dándó'o naní ní níoi.

²⁹ Díon ni kaaan, dá chí sa sa'anda va Jesús choon nooan ña ná kankuei ña ini t̄aa ñoo ko'an. Sa na'á nda'o ñó'an dándákian t̄aa ñoo. Chí va'ará sa so'oni ñayuu ndá'a rá xí'in sa'a rá xí'in cadena xí'in kaa viti, tído vaá óon va sa'ándá ra cadena ñoo. Ta sa kendúsa espíritu kini ñoo xí'in rá kandaka ñaáan kua'an noo kúu ñó'o ichí. ³⁰ Dá ni ndato'on ñaá Jesús:

—¿Ndi nanón?

Dá ni kaa espíritu kini ñoo:

—Legión naní.

Díon ni kaaan chí kua'á nda'o espíritu kini ñó'o ini t̄aa ñoo. ³¹ Dá ni seí nda'í ña noo Jesús ña ná dá'a ni tanda'á ñaá ná ko'an nda maá noo íin naá. ³² Ta kua'á nda'o kochí ñó'o sásá'an ndika yuku ñoo. Dá ni seí nda'í espíritu kini ñoo noo Jesús ña ná konó ná ko'an ndu'an ini ri. Dá ni sonó ná nooan. ³³ Ta kúu ni kankuei espíritu kini ñoo ini t̄aa ñoo. Dá ni sa'an ni ndu'an ini kochí ñoo. Dá ni taxí tá'an ndi ndi'i rí kua'an ri yu'ú da'o. Dá ni kuei ndava'a rí ini taño'o ñoo. Ta kúu ni kanda ri, dá ni xii ri.

³⁴ Dá tá ni xini t̄aa ndáka kochí ñoo ña díon ni ndo'o rí, dá ni taxí tá'an ra kua'an ra kast'on ra xí'in na ndéi ñoo ra xí'in na ndéi yuku sa'á ña ni kuu díon. ³⁵ Dá ni kankuei ñayuu ñoo kua'an na kande'é ná ña ni kuu. Tá ni saa na noo íin Jesús, kúu ni xini na ña ío t̄aa ni sa ñó'o espíritu kini ñoo noo sá'a ná. Ta kúu sa ndíxi va ra dá'on ío ra. Ta sa iin t̄aa ío va'a vá kúu rá. Kúu ni yu'ú nda'o ñayuu ñoo. ³⁶ Ta ñayuu ni xini ña ni kuu díon kúu na ni nakani xí'in dao ka ñayuu ndi ni kuu ni nduva'a t̄aa sa ñó'o espíritu kini ñoo. ³⁷ Dá ni kasá'á ndidaá ñayuu ndéi chí kuendá Gadara ñoo seí nda'í na noo Jesús ña ná ko'on na iin ka xían, dá chí yu'ú na sa'á ña ni kuu díon. Dá ni kaa Jesús ini barco ko'on na. ³⁸ Tído ni seí nda'í t̄aa ni sa ñó'o espíritu kini ñoo noo ná ña ná konó ná ko'on ra xí'in ná. Tído ni sa'anda Jesús choon noo rá ña ná no'o ra, ta kaá na xí'in rá:

³⁹ —Nandió koo kua'an nó'on ve'ón, ta nakanón xí'in na ñooon sa'a ndidaá ña'a ndato ni kee Ndios xí'on.

Dá ni ki'in ra kua'an nó'o rá. Ta ni kasá'á rá nakani ra xí'in ndidaá na ñoo ra sa'a ndidaá ña'a ndato ni kee Jesús xí'in rá.

**Di'a ni ndo'o de'e di'í ta naní Jairo xí'ín ña ni ndo'o iin ñá'a ndó'o
kue'e táí nií**

⁴⁰ Dá ni nandió koo tuku Jesús ni ndisáa na iin ka xoo taño'o ñoó. Dá ni natiin va'a ñaa kuá'a nda'o ñayuu xí'an kadii ini na, chi sa ndéi ndidaá va ná ndáti ñaa ná. ⁴¹ Dá ni kasáa iin taa naní Jairo, tá'an ra dándáki ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoó. Dá ni sa kuíin xití rá noo Jesús. Dá ni seí nda'í ra noo ná ña ná ko'on na ve'e ra, ⁴² chi ni kaa ra ña ió iin tó'on de'e di'í ra, ta ió xi uxí uu kuia, ta sa xí'i va xi. Dá ni kee Jesús kua'an na xí'ín rá, ta dándútí ñaa ñayuu kuá'a kua'an xí'ín ná ñoó. ⁴³ Ta tein ñayuu ñoó nákaa ta'ani iin ñá'a ndó'o kue'e táí nií, ta sa ni xino uxí uu kuia ndó'an dión. Ta sa ni dandí'i vaan di'ón né'e va'an ni chiya'avián ta kétátá ñaa. Tído ni iin tó'on ta'on ra ko ní kándéé nduva'an. ⁴⁴ Dá ni natuu yatián sata Jesús. Dá ni kako'on nda'an yu'ú dá'on ná. Ta kúú vití'ón di'a ni natuu nií ñoó.

⁴⁵ Dá ni kaa Jesús:

—¿Ndá yoo ni kako'on ndá'a dá'amaí?

Tído ni iin tó'on ñayuu ñoó ko ní ka'an. Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

—Maestro, ñayuu kuá'a yó'o kúú na dándútí ñaa. Sa'á ñoó, ¿ndiva'a ndátó'ón ní ndá yoo ni kako'on ñaa?

⁴⁶ Dá ni kaa Jesús:

—Koó, chi ni dak'ón ndá'a iin ñayuu dá'amaí, chi ni kandaa inií ña ni nduva'a iin ñayuu ni kee ndeéí —kaá na.

⁴⁷ Tá ni kandaa ini ñá'a ñoó ña o kúú ta'on chide'áan ña ni keeán, kúú ni kasáaan noo Jesús, ta ndéi ninoán. Dá ni sa kuíin xitíán noo ná. Ta noo ndidaá ñayuu ñoó ni nakanián ndiva'a ni kako'on nda'an dá'on Jesús, ta ni nakani ta'anián ña vití'ón kuií va ni nduva'an tá ni keeán dión. ⁴⁸ Dá ni kaa Jesús xí'an:

—De'e di'í, ni nduva'ón sa'á ña kándéé inoon yu'u. Ta viti, kua'an nó'on ve'ón xí'an ió va'a inoon.

⁴⁹ Ta kúú ká'an ií va Jesús íin na xí'an, kúú ni kasáa iin taa ni kii ve'e Jairo, ta dándáki ve'e noo náta na Israel ñoó, dá ni kaa ra xí'ín rá:

—Sa ni xi'i va de'e di'í ní. Ná dá'a ka ni dáta'an ní maestro xaan.

⁵⁰ Tá ni seídó'o Jesús ña ni ka'an ra dión, dá ni kaa na xí'ín Jairo:

—O sa yu'oon. Sava'a yu'u kandeé inoon, ta kúú nduva'a xi.

⁵¹ Dá tá ni saa na ni ku'u na ve'e ra, ta ko ní sónó ná ña ku'u dao ka ñayuu xí'ín ná, sava'a Pedro xí'ín Jacobo, xí'ín Juan xí'ín tatá tadi'í ñoó, xí'ín naná va xi. ⁵² Ta ndidaá ñayuu ndéi ñoó ndé'i na ndéi na, ta nda'í káyu'ú ná sa'a tadi'í ñoó. Dá ni kaa Jesús xí'ín ná:

—O sa kuáki ndó, chi ko ní xi'i ta'on xi, kidi va xi.

⁵³ Ta kúú ndidaá ñayuu ñoó ni saki ndaa va na Jesús sa'á ña ni ka'an na dión, chi ná'a va ná ña sa ni xi'i va xi. ⁵⁴ Dá ni tiin Jesús ndá'a xí, dá ni kaa na xí'ín xí:

—Di'í ló'o, ndakoo.

⁵⁵ Ta kúú nì natakí va xi. Ta kúú vití'ón vá nì ndakoo xi. Dá nì sa'anda Jesús choon noó ná ve'e xi ña ná kì'o na ña'a kasá'an xi. ⁵⁶ Ta tatá xì xí'ín naná xì nì naá nda'o ini na. Tído nì sa'anda Jesús choon noo ná ña ná o sa nákaní na xí'ín nì iin tó'ón ñayuu sa'á ña nì kee na.

Yó'o nì sa'anda Jesús choon noó taa xionoo xí'ín ná ña ná ko'on ra dána'a ra sa'á to'on va'a Ndios

9 ¹ Dá nì nditútí Jesús ndin uxì uu taa xionoo xí'ín ná. Dá nì xì'o na choon noo rá ña kandeé rá taó rá ndidaá espíritu kini ñó'o ini ñayuu, ta kandeé rá nduva'a ra ñayuu ndó'o iin rá iin kue'e. ² Dá nì tanda'á ñaá ná kua'an ra dána'a ra sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios, ta nduva'a ra na kú'u, ³ ta kaá na xí'ín rá:

—Ni iin ña'a o sa koo ini ndo kane'e ndó ko'on ndo íchi, o sa kane'e ndó yito katuu ndó ko'on ndo, ni léka ndo, ni pan, ni di'ón, ta o sa kane'e ndó iin ka kotó nadaon ndó. ⁴ Ta ndi ndáa mií vá ve'e nì saa ndo nì ku'u ndó, sava'a ñoo ní kandeí ndó nda ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo. ⁵ Ta ndi ndáa mií vá ñoo noó ko ní xín na natiin va'a na ndo'o, ta kúú kankuei ndó ñoo ñoo, ta kidi ni'ini ndó ñoyaká íin sa'a ndo, ta ñoo kían ná'a ña ko náta'an ini Ndios xiní na na ñoo ñoo —kaá Jesús.

⁶ Dá nì kankuei taa ñoo kua'an ra ndidaá ñoo dána'a ra to'on va'a sa'a Jesús, ta sa nduva'a ra na kú'u ndéi iin iin xían noo xionoo ra.

Naá iní rey Herodes kée ña ndato kée Jesús

⁷ Tá nì ni'í tó'on rey Herodes sa'a ndidaá ña kée Jesús, ta kúú ko ná'á rá ndí kían nakani ini ra. Chi dao ñayuu ñoo kaá ña nì natakí Juan, ta noón kúú Jesús. ⁸ Ta dao ka na kaá ña kúú ná profeta Elías, ta nì ndixóo tuku na. Ta dao ka na kaá ña kúú ná iin ka profeta nì sa io sa na'á, ta nì natakí na viti. ⁹ Dá nì kaa Herodes:

—Mií yu'u nì sa'anda choon, dá nì sa'anda ra diko Juan. Tído, ¿ndá yoo ví kúú taa, tá'an ra seídó'i kée ña'a ndato ñoo, tá dáá?

Sa'á ñoo ndí'i ini ra koni ra Jesús.

Di'a nì kuu tá nì xì'o Jesús ña'a nì sasá'an o'on mil taa

¹⁰ Tá nì ndisáa taa xionoo xí'ín Jesús nì sa'an ra noo choon nì sa'anda na noo rá, dá nì nakani ra xí'ín ná sa'á ña nì kee ra. Dá nì nakuaka xoo ñaá Jesús, dá ndáka ñaá ná kua'an na iin xían noo koó ñayuu ndéi yati ñoo naní Betsaida. ¹¹ Tído tá nì kandaá ini ñayuu ñoo ndéi chí kua'an na, dá nì kee na tákuei ñaá ná kua'an na. Ta kúú nì natiin va'a ñaá Jesús. Dá nì daná'a na noo ná sa'a ndi kee Ndios dándáki na ñayuu na.

Ta ni nduva'a na na kú'u. ¹² Tá ni ini kuu dáá ñóó, dá ni natuu yati ñáá ndin ux*í* uu taa xíonoo xí'ín ná. Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Ka'anda ní choon noó ñayuu kuá'a yó'o ña ná ko'on na ñoo kuálí túu ñó'o káa, o ko'on na ve'e ndíta yúku káa, dá ná ndukú ná ña'a kasá'an na, ta ná ni'i ná noó kud*í* na, chi ko ta'ón ña'a keí ná yó'o.

¹³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—K*í*'o ni mií ndó ña'a ná kasá'an ná.

Dá ni kaa ra:

—K*o* ta'ón kua'á ña'a né'e ndu, sava'a o'on va pan xí'ín uu tiyaká va. Ta, índi kee ndu ko'on ndu kuiin ndu ña'a kasá'an ñayuu kuá'a yó'o? —kaá ra.

¹⁴ Ta kúú rá tát*o*'on ki'o o'on mil taa. Dá ni kaa Jesús xí'ín taa xíonoo xí'ín ná ñóó:

—Ka'an ndo xí'ín ñayuu yó'o ña ná kande*í* tá tu'u tá tu'u na. Ta uu diko ux*í* ná kakuu iin iin tu'u na.

¹⁵ Ta dión ni kee ra. Dá ni sa nde*í* ndidaá kúú ñayuu ñóó. ¹⁶ Dá ni tiin Jesús ndin o'on pan ñóó xí'ín ndin nduú tiyaká ñóó. Dá ni nand*e*'é noo ná chí induú. Dá ni nak*í*'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá ni sa'anda na pan xí'ín tiyaká ñóó. Dá ni xi'o naan noó taa xíonoo xí'ín ná. Dá ni sa'an ra ni dasá ráan noó ñayuu ñóó. ¹⁷ Dá ni sasá'an ndidaá kúú ná nda noó ni ndinoo va'a ini na. Tá ni ndi'i, dá ni dakú*t*í taa xíonoo xí'ín Jesús ux*í* uu tiyika xí'ín ña'a ni kandoo noó ña ni sasá'an ñayuu ñóó.

Di'a ni kuu tá ni kaa Pedro ña Jesús kúú Cristo, na ni tanda'á Ndios kasaa dáka*k*i ñaá

¹⁸ Iin kuu nákaa xoo Jesús ká'an na xí'ín Ndios, ta yati ñóó nde*í* taa xíonoo xí'ín ná, dá ni nda*t*o'ón ñaá ná:

—¿Ndá yoo kúú y'u, kaá ñayuu ñóó?

¹⁹ Dá ni kaa taa ñóó:

—Dao na kaá ña kúú ní Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu. Ta dao ka na kaá ña kúú ní profeta Elías. Ta dao ka na kaá ña kúú ní iin profeta ni sa io sa na'á, ta ni nata*k*i na.

²⁰ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó viti, índa yoo kúú y'u, kaá ndo'ó?

Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

—Mií ní kúú Cristo, na dáka*k*i ñaá.

Kásto'on Jesús xí'ín taa xíonoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

²¹ Tído ni sa'anda Jesús choon noó taa xíonoo xí'ín ná ña ná o sa koo ini ra ka'an ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ndá yoo kúú ná. ²² Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Miían ndúsa kánian kua'á nda'o ña'a ndo'o naní nio na ni nduu taa ñayuu yó'o. Chi kuñó'ó ñaá ta sá'ano ñoo, xí'ín ta duti saku'a'a, xí'ín taa dána'a ley Moisés. Ta kánian kuu na. Tído tixi kuu óni, dá nataki va na.

²³ Dá ni kaa na xí'ín ndidaá taa ñoo:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'án kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ña kóni mií ndó, ta natiin ndó cruz, ña kían ió ndo kuu ndo sa'í iin rá iin kuu kuu, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o. ²⁴ Chi ndi ndáa na kóni dákaki na mií ná ñayuu yó'o, noón kúu na kuu di'a. Tído ndi ndáa na xí'o mií ña kuu na sa'a yú'u, noón kúu na ni'í ña kaki na. ²⁵ Dá chi, ¿ndi kían va'a ni'í ñayuu tá ná kandeé ná ni'í ná ndidaá ña kuiká ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná noo Ndios, ta o ní'í ná ña kataki na, ká'án ndó? ²⁶ Ta ndi ndáa ñayuu ná xíka'an noo sa'a yú'u o sa'á to'in, dá kían kaka'an ta'ani noo na ni nduu taa ñayuu yó'o sa'á noón tá ná kasandaá kuu nandió koo na xí'ín ndidaá ndée ndato kómí mií ná, xí'ín ña kómí tatá na Ndios, xí'ín ña kómí ángel kéchóon noo ná. ²⁷ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ió dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kuú ta'on ndó nda ná koni ndo ndi ki'o dándáki Ndios —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni naye'e ndaa noo Jesús xí'ín dá'on ná

²⁸ Tá ni ya'a ona kuu ni ka'an na dión, dá ni kee na ndáka na Pedro xí'ín Juan xí'ín Jacobo kua'an na dini iin yúku iin ñoo ka'an na xí'ín Ndios. ²⁹ Ta tein ká'an Jesús xí'ín Ndios, ta kúu ni ndaon va táto'on kaa noo ná. Kúu ni ndukuxi dá'on ná, ta ni naye'e ndaaan. ³⁰ Ta kúu iin kuití vá ni na'a noo uu taa, ta ndíta na ndátó'ón ná xí'ín Jesús. Iin na kúu Moisés, ta iin ka na kúu profeta Elías. ³¹ Ta ndato ni naye'e ndaa noo ndíta na. Ta ni ka'an na xí'ín Jesús sa'a ndí kían ndo'o na, dá kuu na, dá xinkoo ña kánian ndo'o na ñoo Jerusalén.

³² Ta va'ará kudí nda'o Pedro xí'ín uu ka taa ñoo kóni ra, tído ni sa ño'o ini ra sa'á ña ni xini ra ña ndato ni naye'e ndaa Jesús, ta iin na ká'an na xí'ín uu taa ñoo. ³³ Tá ni kasá'á kéxoo uu taa ñoo kua'an na, dá ni kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Maestro, va'a kúu ndéi ndu'u yó'o. Ná kava'a ndu oni tiya'ó. Iian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías.

Dión ni kaa ra, dá chi ko ná'á ta'on ra ndí kían ká'an ra sa'á ña ni yu'ú ra. ³⁴ Ta tein ká'an ra dión, kúu ni naxino iin viko. Ta kúu ni dadá'i ñaá ná. Dá ni yu'ú nda'o ra tá ni xini ra ni da'i na ni kee viko ñoo. ³⁵ Ta kúu nda tein viko ñoo ni seido'o ra ni ka'an Ndios:

—Ta yó'o kúu de'e maní yu'u. Kueídó'o ndó to'on ká'an xi.

³⁶ Tá ni ndi'i ni ka'an na dión, kúu nda iin tó'ón míi vá Jesús ni kandoo iin. Ta ko ní ká'an ndin oni taa ñoo sa'á ña yó'o, chi tein kuu dáá ñoo ko ní nákaní ta'on ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña ni xini ra dini yúku ñoo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduᵛa'a Jesús iin tayií nákaa espíritu kini

³⁷ Dá tá n̄i tuu noo iin ka kuu, dá n̄i naxino Jesús xí'ín taa ñoo sa'a yúku ñoo. Ta kúu kuá'a nda'o ñayuu n̄i saᵛ n̄i ni'i ñaa. ³⁸ Dá n̄i kayu'ú iin taa nákaa tein ñayuu kuá'a ñoo, ta kaá ra:

—Maestro, seí nda'ávii noo ní nduᵛa'a ní de'e ló'i, chi iin tó'ón dini dáá vá kúu xí nooí, ³⁹ chi iin ndakána va tiin ñaa iin espíritu kini, ta n̄i nda'o káyu'ú xí kéean, dá sa'ání yí'í ñaaán, ta kánkuei chi'ion yú'u xí, ta kéndava'a nda'o ña xí'ín xí, ta ko xí'ín ta'an vaan dáyaᵛ chíchí ñaa.

⁴⁰ Sa'a ñoo n̄i seí nda'ávii noo taa xionoo xí'ín ní kaa, ña ná taó rá ña, tído ko ní kándeé ta'on ra.

⁴¹ Dá n̄i kaa Jesús:

—iNandeé ka vían ñayuu ko kándisa kúu ndo'ó, ta dó'ó nda'o ndó! ¿Ndidaa ka ví kooi xí'ín ndó? Ta, ¿ndidaa ka ví ki'o ndeé iní sa'a ndo? Kane'e de'ón ná kii.

⁴² Tá sa kua'an kuyati ra xí'ín tayií ló'o ñoo noo Jesús, ta kúu n̄i koon ñaa espíritu kini ñoo nda noñó'o, ta n̄i sa'ání yí'í ñaaán. Dá n̄i sa'anda Jesús choon nooán ña ná ketaan kua'an. Dá n̄i nduᵛa'a na tayií ló'o ñoo. Dá n̄i naki'o ñaa ná noo tatá xi. ⁴³ Kúu n̄i naá iní ndidaá ñayuu ndíta ñoo sa'a ña ndato n̄i kee Ndios.

Yó'o n̄i kasto'on tuku Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

Ta tein naá ini ndidaá ñayuu ñoo sa'a ndidaá ña ndato n̄i kee Jesús, dá n̄i kaa na xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

⁴⁴ —Kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó, chi ko'on iin taa naki'o ra na n̄i nduu taa ñayuú yó'o noo ndá'a ta xiní u'u ñaa.

⁴⁵ Tído ko ní kátóni ta'on ini taa ñoo ndiva'a n̄i ka'an na dión, chi ndadí vá ñaxintóni rá, ta yu'ú ra ndato'ón rá Jesús ndi dándaki to'on n̄i ka'an na.

Dána'a Jesús ndá yoo kúu na ndáya'i cháa ka noo Ndios

⁴⁶ Dá n̄i kasá'a ndátó'ón kuáchi taa xionoo xí'ín ná sa'a ndá yoo kúu taa ndáya'i cháa ka tein mií rá ñoo. ⁴⁷ Tído n̄i kandaᵛ ini Jesús ña nákanini ra dión. Kúu n̄i tiin na ndá'a iin tayií ló'o. Dá n̄i chikani ñaa ná díin ná, ⁴⁸ dá n̄i kaa na:

—Ndi ndaa miío ñayuu natiin va'a ta ló'o yó'o sa'a ña kúu ná kuendá yu'u, dá kían nda mií vá yu'u natiin va'a na. Ta na n̄i natiin yu'u, nda Ndios n̄i natiin na, chi mií ná n̄i tanda'a yu'u veii ñayuú yó'o. Chi iin ra ko ndáya'i tein mií ndó xaᵛ, roón kúu ra ndáya'i cháa ka noo Ndios —kaá na.

Kaá Jesús ña ñayuu kọ naá xí'ín ná, noón kúú na ndíta xoo mií ná

⁴⁹ Dá nì kaa t̄a naní Juan xí'ín ná:

—Maestro, nì xini ndu'ụ iin t̄a taó espíritu kini xí'ín kuụ mií ní. Tído kọ xíonoo ta'on ra xí'ín yó, sa'á ñoó nì ch̄ituu va ndu'ụ r̄a.

⁵⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná dá'a ni chituu ndó r̄a, ch̄i na kọ naá xí'á, noón kúú na ndíta xoo yó.

Di'a nì kuu tá nì danáni Jesús Jacobo xí'ín Juan

⁵¹ Tá sa kua'an x̄inkoo kuụ no'ọ Jesús induú, dá nì ch̄ikāa ini na ko'on ndaa na nda ñoo Jerusalén. ⁵² Dá nì t̄anda'á ná dao t̄a kua'an r̄a noo. Dá nì saa r̄a nì ku'u ra iin ñoo ló'ọ nákaa chí kuendá Samaria di'a, dá kenduu r̄a noo kandeí na, nì ka'án rá. ⁵³ Tído kọ ní x̄in ta'on na ñoo ñoo natiin ñaa ná, ch̄i nì k̄andāa ini na ña chí Jerusalén di'a va ch̄ika'anda na ko'on na. ⁵⁴ Tá nì k̄andāa ini Jacobo xí'ín Juan ña nì kee ñayuu ñoo dión, dá nì kaa r̄a xí'ín Jesús:

—Tatá, ɛ́a kọ kóni ní ná ka'anda ndu choon, dá ná koon ño'ó k̄eí induú k̄aa t̄ato'on nì kee Elías, dá ná naá ndi'i noó ñayuu ñoo?

⁵⁵ Dá nì n̄andió kọ Jesús nì danáni ñaa ná, ta kaá na xí'ín rá:

—Kọ ná'á ta'on ndó ndí k̄ian k̄edaá xí'ín ndó, dá k̄a'an ndo dión, ⁵⁶ ch̄i kọ ní k̄asāa ta'on na nì nduu t̄a ñayuu yó'o ña k̄ian dánaa na ñayuu, di'a nì kas̄aa na d̄ak̄aki ñaa ná.

Dá nì kee na kua'an na iin k̄a ñoo.

Di'a nì ka'an Jesús xí'ín dao ñayuu nì ka'án kanoo xí'ín ná

⁵⁷ Ta nani x̄ika na kua'an na ích̄i ñoo, dá nì kaa iin t̄a xí'ín Jesús:

—Tatá, ióí ña kanooi xí'ín mií ní ndeí kúú mií vá noó ko'on ní.

⁵⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kana'ón ña ió va k̄ao noo ño'ọ ndikuii, ta ió ta'ani t̄aka noo ño'ọ laa. Tído na nì nduu t̄a ñayuu yó'o ni noo kanóo dinì ná koó.

⁵⁹ Dá nì kaa na xí'ín iin k̄a t̄a ñoo:

—Nakíi, kanoo xí'ín yu'ụ.

Dá nì kaa t̄a ñoo:

—Tatá, konó ní dinñó'ó k̄a ná ko'in d̄anduxi tatái, dá kasaai, ko'ọ.

⁶⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Dánkoo na kúú ndii ná d̄anduxi ñaa dao k̄a na kúú ndii. Tído yo'ó, kua'án kanooón dána'on noó ñayuu ndi kee na ndu'u na t̄ixi ndá'a Ndios.

⁶¹ Dá nì kaa iin k̄a t̄a xí'ín ná:

—Tatá, kónii kanooi xí'ín mií ní, tído dinñó'ó k̄a konó ní ná ko'in kasto'in xí'ín na ve'i, dá ná kasaai, ko'ọ.

⁶² Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Iin taa tíin nda'á yata, ta nándió koo ra ndé'é rá chí sata, roón kúú rā kō choon ta'on kuti. Kí'o dión ta'ani ndó'o nā ndí'i jí vá ini sa'á ña ió noo ná, chí kō choon ta'on na dána'a nā sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios.

Sa'ándá Jesús choon noó oní diko uxí taa ña ko'on rā ndidaá ñoo dána'a rā

10 ¹ Tá nī ndi'i ña yó'o, dá nī kaxi sato'o yō Jesús oní diko uxí ka taa. Dá nī tanda'á ná uu rá uu rā ko'on rā ndidaá kúú ñoo xí'ín iin rá iin xían noó ko'on mií ná. ² Dá nī kaa nā xí'ín rá:

—Miían ndaa kuiti káa nda'o ña'a dákée yó, tído cháá nda'o kúú taa dákée ña, chí kuá'á nda'o ñayuu ndéi nduu ndu'u tixi ndá'a Ndios, tído cháá vá kúú taa dána'a noo ná. Sa'á ñoo kaka ndo ña maní noo Ndios, nā kúú sato'o ñayuu ñoo, dá ná tanda'á ná cháá ka taa ko'on rā dána'a rā noó ñayuu nā. ³ Kua'án ndo'ó viti, tído noo tánda'á yu'u ndo'ó ko'on ndo kakuu ndó tát'on léko tein ndigüe'í lobo. ⁴ Ta o sa káne'e ndó léka ndo ko'on ndo, ni noo kaño'o di'on ndo, ta ni dao ka ndisa kay'i ndó, ta ni o sa kakuíta tóo ndó ka'an ndo ndisá'an xí'ín ni iin tó'on ñayuu íchí noó ko'on ndo. ⁵ Ta ndi káa mií vá ve'e nī saa ndo nī ku'u ndó, dinñó'ó di'a kaa ndo xí'ín nā ndéi ve'e ñoo: “Ná kandeí va'a ní.” ⁶ Tá ió iin káa ñayuu va'a ve'e ñoo, dá kían ná kandeí va'a ndisa na. Tído tá koó iin káa ñayuu va'a ndéi ñoo, dá kían nandió koo ña va'a ñoo noo mií vá ndó. ⁷ Ta mií ve'e ñoo ní kandeí ndó. Ta keí ndó, ta ko'o ndó ndi ndáa mií vá ña'a xí'o na noo ndo. Chí iin ta kéchoon kánian nī'í ña kúú ya'i ra. Ná dá'a ni tóo tuku nadaon ndó ve'e noo kandeí ndó. ⁸ Ta ndi ndáa mií vá ñoo noó nī saa ndo, ta nī natiin va'a na ndo'ó, dá kían keí ní ndó ndi kúú mií vá ña chikodó ná noo ndo, ⁹ ta nduva'a ndó nā kú'u ndéi ñoo, dá kaa ndo xí'ín ndidaá ná: “Sa nī kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.” ¹⁰ Tído ndi ndáa mií vá ñoo noó nī saa ndo, ta kō ní xíin na natiin va'a na ndo'ó, dá kían kankuei ndó keí ñoo ñoo, dá kaa ndo: ¹¹ “Ñoyaká ñó'o ñoo ndo, ña nī tiin sa'a ndú, ña yó'o kidi ni'ini ndu, dá kana'á ndó ña kō náta'an ini Ndios xiní nā ndo'ó. Tído kana'á ndó ña sa nī kuyati va kuu ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios”, kaa ndo. ¹² Ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'á ñayuu, dá kían ka'í cháá ka ví ndo'o nā ñoo ñoo o duú ña nī ndo'o ñayuu kíni nī sa ndei ñoo Sodoma tá sa na'á.

Nda'í kúu ví nā ndéi ñoo Corazín, xí'ín nā ndéi ñoo Betsaida, kaá Jesús

¹³ 'iNda'í kúu ví ndo'ó, nā ndéi ñoo Corazín! Ta, inda'í kúu ví ndo'ó, nā ndéi ñoo Betsaida! Chí tá ní kée yu'u ña ná'ano noó ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón tát'on nī kee yu'u ña ná'ano noo ndo'ó, ta kúú nda

sa oon va ni nandixi nda'í na, ta ni nandei nda'í na noo yaa sa'á ña ni nandikó iní na sa'á kuachi ni kee na, ní kúu. ¹⁴ Sa'á ñoo tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í ka ví ndo'o ndo'ó o duú ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. ¹⁵ Ta ndo'ó, na ñoo Capernaum xaan viti, ká'án ndó ña nda induú xinkuei ndó. Tído ndo'ó kúu na ko'ono ni'ini Ndios nda maá indayá.

¹⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín ndin oni diko uxi taa ñoo:

—Ndi ndaa ñayuu seídó'o to'on ká'an ndo, dá kían nda yu'u seídó'o na. Ta ndi ndaa ñayuu kuñó'ó ñaá, ta nda yu'u kuñó'ó ná. Ta ndi ndaa ñayuu, tá kuñó'ó ná yu'u, kuñó'ó ta'ani na tatá Ndios, na ni tanda'á yu'u veii —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni ndusáa oni diko uxi taa ñoo

¹⁷ Tá ni nandió kuéi oni diko uxi taa yó'o ni ndisáa ra noo choon ni sa'an ra, kúu kadii nda'o ini ra. Dá ni kaa ra xí'ín Jesús:

—Tatá, nda espíritu kini seídó'o ñaá tá sa'ándá ndu choon nooán xí'ín kuu mií ní.

¹⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, chi ni xini yu'u ni kankao ña u'u nda induú táto'on ki'o kankao tasa. ¹⁹ Miían ndaa kuiti ni xi'oi choon noo ndo, sa'á ñoo koó ña'a ndo'o ndó tá ná kuein nakána ndó satá koó, xí'ín tidó'oma. Ta ni xi'o ta'anii choon noo ndo ña kandeé ndó xí'ín ndidaá ndée kómí ña u'u, ta ni iin ña'a o kandeé kendava'an xí'ín ndó. ²⁰ Tído ná dá'a ni kadii téi ini ndo sa'á ña seídó'o espíritu kini choon sa'ándá ndo. Di'a kadii cháá ka ini ndo sa'á ña sa kándodó vá kuu ndo noo tuti Ndios nda induú.

Kadii nda'o ini Jesús kée Espíritu i Ndios

²¹ Dá ni nakutí Jesús xí'ín ña kadii ini na ni kee Espíritu Ndios, dá ni kaa na:

—Kéká'ano yu'u mií ní, tatá Ndios, mií ní kúu sato'o induú xí'ín noño'o yó'o, chi ni chikáa de'é ní ña yó'o noo na ndichí, xí'ín na kátóni ini. Ta ni na'a nían noo na ko kátóni va'a ini. Jaan, ki'o dión ni kee ní, tatá, chi ki'o dión ni nata'an ini mií ní.

²² Ta ndidaá ña'a ni nakí'o tatá Ndios noo yu'u. Ta ni iin tó'ón ñayuu ko ná'á ndá yoo kúu de'e Ndios, chi iin tó'ón diní miíó tatá Ndios kúu na ná'á ñaá. Ta ni iin tó'ón ñayuu ko ná'á tatá Ndios, chi iin tó'ón diní de'e va na kúu na ná'á ñaá, xí'ín na ni chikaa ini de'e Ndios na'a na noo —kaá na.

²³ Dá ni nandió koo na ni sa nde'é ná noo taa xionoo xí'ín ná, dá ni kaa na xí'ín sava'a mií vá taa ñoo:

—Ndiká'án ndi kúu ví na xiní xí'ín noo ña xiní mií ndó viti. ²⁴ Chi ká'in xí'ín ndó ña kuá'á ndava'o profeta xí'ín rey ni ka'án rá koni ra ña xiní

ndo'ó viti, tído ko ní xiní ta'on raan. Ta ni ka'án rá kueídó'o ra to'on seídó'o ndó viti, tído ko ní seídó'o ta'on raan —kaá na.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña va'a ni kee iin taa kuendá Samaria

²⁵ Tá ni ndi'i, dá ni nakuin ndichi iin taa dána'a ley, dá chi kóni ra korndodó rá Jesús. Dá ni ndato'ón ñaá rá:

—Maestro, ¿ndí kían kánian keei, dá ni'í ña kataki chíchíí?

²⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndi kaá ley Moisés? ¿Ndi kían kándaá inon ña ká'an?

²⁷ Dá ni kaa taa dána'a ley ñoó:

—Di'a va kaáan: “Koni ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o níyo ndo, xí'ín ndino'o ini míí ndó, xí'ín ndidaá kúú ndée ndo, xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo. Ta ku'u ini ndo sa'a ñayuu xi'ín ndó táto'on ki'o ndó'o ndó xí'ín míí ndó.”

²⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Va'a nda'o ni nandió né'ón ña ni ndato'ín yo'ó. Kua'án viti, ta keeón ña, dá konon kataki chíchón.

²⁹ Dá ni ndukú taa ñoó ndi kee ra kendaá ra ña ká'án míí rá. Kúú ni kaa ra xí'ín Jesús:

—¿Nda yoo kúú ñayuu xi'ín yu'u ñoó?

³⁰ Dá ni ka'an Jesús xí'ín rá:

—Iin kuu dá ni keta iin taa ñoo Jerusalén. Dá ni kee ra konoo ra kua'an ra íchi kua'an chí ñoo Jericó di'a. Ta íchi ñoó ni kankuei ta kui'íná ni tiin ñaá rá. Kúú ni taxí vichí ñaá rá. Ta kúú ni kani kini ñaá rá. Sa nda kuu ra. Dá ni kee taa kui'íná ñoó kua'an ra. ³¹ Ta kúú íchi ñoó konoo iin taa duti kua'an ra. Tá ni xini ra kándu'u taa ni tarkue'e ñoó, ta kúú ni kao xoo va ra ni ya'a ra kua'an ra. ³² Kúú ni kasandaá ta'ani iin taa levita kéchón ve'e ño'o ká'ano kua'an ra. Tá ni xini ra kándu'u taa ni tarkue'e ñoó, kúú ni kao xoo ta'ani ra ni ya'a ra kua'an ra. ³³ Tído iin taa kuendá Samaria kua'an ta'ani íchi ñoó. Tá ni xini ra kándu'u taa ni tarkue'e ñoó, kúú ni kixian ni ku'u nda'o ini ra sa'a rá. ³⁴ Ta kúú ni natuu yati ra noo kándu'u roón. Dá ni kuei ra sití xí'ín vino noo ni tarkue'e ñoó, dá ni kao noo raan iin dá'on. Dá ni chinóo ñaá rá sata burro ra né'e ra kua'an ra. Dá ni saá ra iin ve'e noo kídí ñayuu xíka íchi ñoó. Dá ni sa io ra ni sa ndaa ñaá rá. ³⁵ Tá ni tui noo iin ka kuu ni kasandaá hora ko'on ra. Dá ni taó rá uu di'ón plata, dá ni xi'o raan noo sato'o ve'e ñoó. Dá ni kaa ra xí'ín rá: “Kee ní ña maní koto ní taa yó'o. Tá ni kandaá ní cháá ka di'ón míí ní ni xito ní ra, dá tá ná nandió kooi, dá nandió né'i di'ón ní”, kaá ra. ³⁶ Ta viti, ¿ndí kaa iin taa noo ndin oni taa yó'o ná'a ña miían ndaa ndisa ñayuu xi'ín rá kúú taa ni darkue'e taa kui'íná ñoó, ká'án yo'ó?

³⁷ Dá n̄i kaa t̄a dána'a ley ñóó:

—Tá'an r̄a n̄i ku'u ini s̄a'á t̄a n̄i tarkue'e ñóó.

Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Ta k̄i'o dión ta'ani kua'án yo'ó keeón.

Di'a n̄i kuu tá n̄i s̄a io Jesús ve'e Marta x̄i'ín María

³⁸ Dá n̄i kee Jesús s̄a x̄i'ka na kua'an n̄a. Dá n̄i s̄a n̄a iin ñoo ló'o, ta ñoo ió iin ñá'a naní Marta. Ta n̄i n̄atiin va'án Jesús ve'án. ³⁹ Ta ió iin ku'an naní María, ta n̄i s̄aan n̄i s̄a kooán noo s̄a'a Jesús, ta ióan seídó'án ña dána'a n̄a. ⁴⁰ Tído ndí'i cháá k̄a ini Marta kéeán choon ió nooan. Dá n̄i natuu yatián noo ió Jesús, dá n̄i kaaan x̄i'ín ná:

—Tatá, ía k̄o ndé'é ní ña iin tó'ón vá yu'u nákaa kéchóon, ta ió oon ku'i? Ka'an ní x̄i'ín x̄i ná chindeé tá'an xi x̄i'ín.

⁴¹ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'án:

—Marta, Marta. Ndí'i nda'o ini yo'ó, ta nákaní inon s̄a'á kua'á nda'o ña'a. ⁴² Tído iin tó'ón vá ña'a k̄ian ndáya'i cháá k̄a. Ta ñoo k̄ian n̄i kaxi María yó'o, ta ni iin tó'ón ñayuu k̄o kánian ketéin noo x̄i kueídó'o xi yu'u —kaá n̄a.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'a ndi kee yó ka'an yo x̄i'ín Ndios

11 ¹ Di'a n̄i kuu tá nákaa Jesús ká'an n̄a x̄i'ín Ndios iin x̄ián. Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an n̄a x̄i'ín Ndios, dá n̄i kaa iin t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná ñóó:

—Tatá, dána'a ní noó ndu'u ndi kee ndu ka'an ndu x̄i'ín Ndios táto'on n̄i daná'a Juan noo t̄a s̄a x̄ionoo x̄i'ín ná.

² Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Tá kua'an ndo ka'an ndo x̄i'ín Ndios, di'a kaa ndo x̄i'ín ná:

Tatá mií ndu'u, n̄a ió induú,

ná n̄atiin kuú mií ní ndidaá tá'an ñañó'ó.

Ta ná kii ní dándáki ní ñayuú yó'o.

Táto'on k̄i'o kée ní ña kóni ní induú x̄aan, k̄i'o dión ta'ani ná koo noñó'o yó'o.

³ Ta k̄i'o ní ña x̄inñó'ó ndu'u keí ndú iin iin kuú kuú.

⁴ Ta ká'ano koo ini ní s̄a'á kuachi ndu táto'on k̄i'o x̄i'o ká'ano ta'ani ini ndu'u s̄a'á n̄a yá'a noo ndú.

Ta o s̄a kónó ní kuei ndu noo kuachi, ta dákaki ní ndu'u noo ña kini.

⁵ Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Ta ndi ndáa ndó ió iin amigo, ta dao ñoo kua'an ndo ve'e na, ta ká'an ndo x̄i'ín ná: “Amigo, tei tóo ní on̄i pan naní'í, ⁶ dá ch̄i n̄i kasáa iin amigoi ve'i, ta x̄i'ká n̄i kii ra, ta k̄o ta'ón ña'a k̄i'oi keí rá.” ⁷ Dá kaa na x̄i'ín ndó nda maá ini ve'e na: “O s̄a dáta'oon yu'u, ch̄i s̄a ndadí vá yé'í, ta s̄a kándu'u vái kídii x̄i'ín de'i noo x̄ito. S̄a'á ñoo o kúu ta'on nakooi

ki'oi ña nooñ. ”⁸ Tído va'ará ná o náko na ki'o naan noo ndo sa'á ña kúu ná amigo ndo, tído sa'á ña ká'an téi ndo ndíta ndó, sa'á ñoó nakoo na ki'o na ña xínño'ó ndó. ⁹ Tído yu'u ká'an xí'in ndó, kaka ndo ña xínño'ó ndó noo Ndios, ta kúu ni'i vá ndóan. Nandukú ndóan, ta kúu ni'i vá ndóan. Dákásá ndó yé'é, ta kúu nono váan noo ndo. ¹⁰ Dá chi ndidaá na xíkaan, ta ni'i náan. Ta ndidaá na nándukú ñá, ta ni'i náan. Ta ndidaá na dákásá yé'é, ta nonoan noo ná.

¹¹ ”Ta ndi ndáa ndo'ó, na kúu tatá, tá xíka de'e ndó pan keí xí noo ndo, ¿á xí'o ndó iin yuu noo xí? O, tá xíka xi iin tiyaká keí xí, ¿á xí'o ndó iin koo noo xí? ¹² O, tá xíka xi iin nduu keí xí, ¿á xí'o ndó iin tidó'oma noo xí? ¹³ Koó, dá chi va'ará kúu ndó ñayuu kíni, tído ti'a ndó ki'o ndó ña va'a noo de'e ndó. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña sa kaá ka ví tatá Ndios, na ió induú? Chi ki'o na Espiritu iñ ná noo ndi ndáa na xíka ñaá noo ná —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni kaa dao ñayuu ña taó Jesús espíritu kini kée ña u'u

¹⁴ Iin kuu nákaa Jesús taó na iin espíritu kini, tá'an ña ni keñ'i iin ña. Dá tá ni keta espíritu kini ñoó kua'an, kúu ni naka'an va ña ñoó. Kúu ni naá ndava'o iní ñayuu ndéi ñoó. ¹⁵ Tído dao ñayuu ñoó ni kaa:

—Beelzebú, tá'an ña kúu sato'o espíritu kini, ñoó vá kían xí'o choon noo ña káa, sa'á ñoó kándéé rá taó ra espíritu kini —kaá na.

¹⁶ Ta dao ka ñayuu ñoó kátoó korndodó ná Jesús, sa'á ñoó ni xíka na ña ná kee na iin ña'a ndato chí induú. ¹⁷ Tído sa ná'á vá Jesús ndi nákani ini na. Dá ni kaa na xí'in ná:

—Kana'á ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'in ñayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra. Ta tá tá'anda tá'an ñayuu ndéi ini iin ve'e, dá kían naá vá noo ndéi na. ¹⁸ Ta dión ta'ani ndo'o ña u'u mií noo tá kasá'á ta'anda tá'an xí'in ña kéchóon nooan, chi, ¿ndi koo kaka choon né'an? Tído ndo'ó kúu ra ká'an ña xí'in choon ni xi'o Beelzebú taó yu'u espíritu kini kéchóon nooan. ¹⁹ Chi tá taó yu'u espíritu kini xí'in choon ni xi'o Beelzebú nooí, dá kían, ¿ndá yoo ni xi'o choon noo ndá'a ta ñoo mií ndó ña taó rá espíritu kini, tá dáá? Tído ña ñoó kúu ra ná'a ña o duú ña ndaa kían ká'an ndo sa'í. ²⁰ Tído tá taó yu'u espíritu kini xí'in choon ni xi'o Ndios nooí, dá kían kana'á ndó ña miían ndaa kuiti sa ni kasandaá va kuu ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.

²¹ ”Tá ió iin ña ndakí ndaá ra ve'e ra xí'in espada, dá kían ni iin tó'ón ñayuu o kúu ku'u ki'in ku'íná ná ña'a ió noo rá. ²² Tído tá ni kasáa iin ka ña ndakí cháa ka noo ió ra, dá kían vaá óon va kandeé rá xí'in rá, ta kuio ndaa ndi'i ra espada ra, tá'an ña sa kandeé iní ra sa chindeé ñaá, ta dasá ndí'i ra ña sa komí ña ñoó. ²³ Ta na ko ndíta xoo yu'u, noón kúu na xini u'u ñaá. Ta na ko chindeé yu'u xí'in ña kéei, noón kúu na dátuu di'a ñaá.

Di'a ndó'o iin taa tá nándió koo espíritu kini nákaaḡan ini ra

²⁴ 'Tá kéta iin espíritu kini ini iin taa, dá kían kua'an iin xíán noó ichí ndukúán noo nani'i ndéeán. Tído tá koo nání'án noo nani'i ndéeán, dá kásá'á nákaní iníán: "Nandió koo tukui no'i ve'e noó ni ketai veii", kaáan. ²⁵ Tá ni nasáaan ni ndu'an ini taa noó ni sa ioan, kúú ndato ni natu'án, ta ñóhí vii káaan. ²⁶ Dá kua'an kuakaan usa ka espíritu kini cháá ka o duú mián, dá nasaaan ndu'an kaño'an ini taa ñoo. Ta kúú ka'í ka ví kasá'á ndo'o níó rá o duú táto'on kí'o ni sa ndo'o níó rá sa kee espíritu kini mií noó ñoo —kaá Jesús.

Ndiká'án ví ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándáan, kaá Jesús

²⁷ Tein ká'an na to'on yó'o, kúú ni kayu'ú vá iin ñá'a tein ñayuu kuá'a ñoo:

—Ndiká'án ndi kúú ví ñá'a ni dakáki mií ní, na ni dachíhí mií ní.

²⁸ Dá ni kaa Jesús:

—Ndiká'án ndi kúú cháá ka ví na seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándáan.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'á ñayuu xíka ña kee na iin ña ndato

²⁹ Ta kúú ni kasá'á só'óní tá'an ñayuu kuá'a ñoo kua'an na noo iin Jesús. Dá ni kasá'á Jesús ká'an na xí'ín ná:

—Ñayuu kíni nda'o kúú ndo'ó, na ndéi tiempo viti, dá chí xíka ndo ña kee yu'u iin ña ndato, dá kandía ndó yu'u. Tído ni iin tó'ón ña ndato o kéei noo ndo, sav'a ña ndato ni kee Ndios xí'ín Jonás kúú ña ndato koni ndo ndo'i. ³⁰ Chí táto'on ni kee Ndios iin ña ndato xí'ín Jonás tá ni tanda'á ñaá ná ni sa'an na ñoo ká'ano naní Nínive, kí'o dión ta'ani kee na iin ña ndato xí'ín na ni nduu taa ñayuu yó'o noo ndo'ó, na ndéi tiempo viti.

³¹ 'Ta nakuiin ndichi ñá'a sa dandáki chí Sur di'a tá ná kasandaá ku keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, ta ka'an kuachián sa'á ñayuu ndéi tiempo viti, dá chí nda noo xíka cháá ka ñayuu yó'o ni kixián ni seídó'án ña ndichí rey Salomón. Ta iin taa ndáya'i cháá ka kúú na iin ká'an xí'ín ndó vití'ón o duú rey Salomón ñoo. ³² Ta dión ta'ani nakuíta ndichi ñayuu ni sa ndei ñoo Nínive tá ná kasandaá ku keyíko Ndios sa'á ñayuu, ta ka'an kuachi na sa'á ñayuu ndéi tiempo viti. Dá chí tá ni daná'a Jonás to'on va'a sa'a Ndios noo ná, ta kúú ni nandikó vá iní na sa'á kuachi sa kee na. Ta iin taa ndáya'i cháá ka kúú na iin ká'an xí'ín ndó vití'ón o duú Jonás —kaá Jesús.

Ká'an Jesús sa'á ña dátoon noo yo

Dá ni kaa ta'ani na:

³³ —Ni iin tó'on ta'on ñayuu ko chíno'o iin íti, dá chikaa de'é naán, ta ko chíkaa naán tixi iin sato. Di'a chínoo naan noo dikó, dá ná katoon noo ñayuu kásaa ve'e na. ³⁴ Ta nduchí nóo ndo kúu táto'on iin ño'o nákaa tóon ñi ndo, ña dátoon ní ndo. Sa'á ñoo tá va'a nduchí nóo ndo, dá kían iin ní vá túu noo ndo. Tído tá ko vá'a nduchí nóo ndo, dá kían iin ní vá ñi ndo iin naá. ³⁵ Sa'á ñoo kaon koo ndó, dá kían ná dá'a ni nda'o ña tóon nákaa ini ní ndo, chí oon ni nakuiin naá noo ndo. ³⁶ Dá chí tá iin ní ñi ndo tóon, dá kían ni lú'u ví ña iin naá koo noo ndo, chí ndato náye'e iin ní ní ndo, táto'on kí'o ndato tóon iin íti —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'á ña kini kée ta fariseo xí'in ta dána'a ley

³⁷ Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús, dá ni seí nda'í iin ta fariseo noo ná ña ná ko'on na xí'in rá kasá'an na ve'e ra. Dá tá ni saa na, dá ni ku'u na ni sa koo na mesa. ³⁸ Ta kúu ni naá vá iní ta fariseo ñoo tá ni xini ra ña ko ní nákata na ndá'a ná xí'in ñaño'o táto'on kí'o kée mií rá, dá kasá'an na.

³⁹ Dá ni kaa sato'o yo Jesús xí'in rá:

—Kueídó'o va'a ndó, chí ndidaá ndo'ó, ta fariseo xaan, kúu ra nákata sava'a sata óon va vaso xí'in ko'o. Ta dión ta'ani kée ndó xí'in mií ndó, chí xini ndi kí'o ka ví yakó ní ndo, chí ni nakutí ndó xí'in ndidaá ña kini xí'in ña ko vá'a. ⁴⁰ ¡Nandeé ka vían xixi ndó! ¿Á ko ná'á ndó ña Ndios, na ni kava'a ñi ndo sata vé'e, noón ta'ani kúu na ni kava'a ní ndo? ⁴¹ Sa'á ñoo ndino'o ini ndo kí'o ndó ña'a xínno'o na kúnda'í, ta kí'o dión, dá na'a ndo ña kómí ndó iin ní vií.

⁴² 'Nda'í kúu ví ndo'ó, ta fariseo xaan, dá chí xí'o ndó noo Ndios uxí ndu'ú mino noo iin iin ciento ndu'ú ña kána noño'o ndo. Ta dión ta'ani kée ndó xí'in yukú lotá xí'in dao ka yukú xíti ndó. Tído dánkoo xoo ndó ña kee ndó ña ndaa xí'in ñayuu xí'in ndó, ta ko kóni ndo Ndios. Chí ña yó'o ta'ani kánian kee ndó, tído ná dá'a ni dánkoo xoo ndó kee ndó dao ka ña kée ndó ñoo. ⁴³ Nda'í kúu ví ndo'ó, ta fariseo xaan, chí kátoó ndo kándeí ndó noo téi ndáya'i cháa ka ini ve'e noo náataka yo, ta kátoó ndo ka'an ñayuu ndisá'an xí'in ndó xí'in ñaño'o noo xionoo ndó noo yá'i. ⁴⁴ ¡Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'in ndo'ó, ta fariseo xaan! ¡Ndo'ó kúu ta uu noo! Chí kúu ndó táto'on iin yái ndi ko túu nákaa, ta chíka'anda vei kúu ñayuu sataán, ta ko xí'o na kuendá ña nákaaan —kaá na.

⁴⁵ Dá ni kaa iin ta dána'a ley ñoo:

—Maestro, xí'in to'on ká'an ní xaan dár'u'u ta'ani ní ndu'u.

⁴⁶ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley xaan, chí kuá'á ndava'o choon kuáchí sa'ándá ndo noo ñayuu, ña ko kándeé ná kee na, ta ni ko nátuu ndá'a ndo chindeé ndó na xí'an. ⁴⁷ Nda'í kúu ví ndo'ó, chí kava'a ndó

náo saá kaño'o lásá profeta, na ni sa'ání na yatá ve'e ndó. ⁴⁸ Ña yó'o xí'o ña kándaá iniō ña náta'an vá ini ndo xiní ndo ña ni kee na yatá ve'e ndó xí'ín na ni sa kuu profeta Ndios, dá chi miían ndaa ndisa noón ni sa'ání ñaá, ta ndo'ó ndéi káva'a náo ná. ⁴⁹ Ta sa'á ña ndichí Ndios, sa'á ñoó ni kaa na di'a sa'a ndo: “Tanda'á yu'u profeta xí'ín apóstol kii na, dá kane'e na to'in noó ñayuu. Ta ka'ání ñayuu ñoó dao na, ta kendava'a na xí'ín dao ka na”, kaá na. ⁵⁰ Sa'á ñoó ndaka Ndios kuendá noó ñayuu ndéi tiempo viti sa'á ni ndidaá kúu profeta na, tá'an kirá ni xita nda ni kasá'á sa'a ñayuu yó'o. ⁵¹ Chi kánian ki'o ndó kuendá sa'á ni Abel, ta nda sa'á ni Zacarías, na ni xi'i yé'é ño'o, yati noo náa noo dóko ta duti ña'a noo Ndios. Miían ndaa kuiti ká'in xí'ín ndó ña ndaka Ndios kuendá noó ñayuu ndéi tiempo viti sa'a ndidaá profeta ni xi'i sa na'á.

⁵² 'Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, dá chi sadí ndo noó ñayuu ña natiin na ña ndichí xí'o Ndios, chi ni mií ndó ko kómí ña ndichí Ndios, ta sadí ndo noó ñayuu natiin naan —kaá na.

⁵³ Tá ni ndi'i ni ka'an na ña yó'o, kúu ni karyíi nda'o ta dána'a ley xí'ín ta fariseo. Dá ni kasá'á rá dáta'an ñaá rá, chi ni kasá'á ndato'ón ndichí ñaá rá sa'á kua'á nda'o ña'a, ⁵⁴ chi ndúkú rá ndi kee ra dátuu ñaá rá, dá ya'a na noo to'on ká'an na, dá ni'i rá ndi koo ka'an kuachi ra sa'a ná noo ta né'e choon.

Ndidaá ña'a kéde'é yo xí'ín ña ká'an kayá yó natuuan

12 ¹ Kúu kua'á nda'o mil ñayuu ni nataka noo ió Jesús. Sa'á ñoó ni kasá'á seí ní'ini tá'an ñayuu ñoó sa'á ña kua'a téi kúu ná. Dá ni kasá'á Jesús ká'an na xí'ín sava'a taa xionoo xí'ín ná, ta kaá na: —Kandaá ndo mií ndó noó ña dákuita tachí pan, ña kéchóon ta fariseo, dá chi ñoó kían ná'a ña kúu rá ta uu noo. ² Dá chi ndidaá vá ña'a ño'o de'é, daí ña natuuan. Ta ndidaá vá ña'a kéde'é ñayuu, kasandaáan ña natuuan. ³ Ta dión ta'ani, ndidaá ña ni ka'an de'é ndó noo íin naá, natuuan noo tóon. Ta ndidaá ña ni ka'an kayá ndó sa'a dó'o iin ñayuu ini ve'e, ñoó kían nda diní vé'e dikó kanóo na kayu'ú ná ki'o na kuendá sa'án.

Ná o sa yu'ú yo ni iin tó'ón ñayuu

⁴ "Ta ndo'ó, amigo mií, ná dá'a ni yu'ú ndo na kandeé ka'ání yikí koño ndo, dá tá ni ndi'i, ni iin ña'a o kandeé ná kee na xí'ín ndó. ⁵ Tído ná kastoin xí'ín ndó ndá yoo kúu na kánian yu'ú ndisa ndó: kánian yu'ú ndo na kómí choon ña tanda'á ná ndo'ó ko'on ndo kaño'o ndó indayá tá ni ndi'i ni xi'i yikí koño ndo. Ta ká'in xí'ín ndó ña na yó'o kúu na kánian yu'ú ndo. ⁶ ¿Á ko díko ta'on ñayuu o'on laa kuálí sa'á uu di'ón kuálí? Va'ará ki'o dión nóo ya'i rí, tído ko nándodó ta'on Ndios sa'a ni

iin rí. ⁷ Ta ndo'ó, nda idí diní ndo ná'á Ndios ndidaá kúú. Sa'á ñoó o sa yu'ú ndo, chí ndáya'i cháá ka ndo noo ná o duú kua'a laa kuálí.

Ná o sa yu'ú yo ka'an yo ña kúú yó kuendá Jesús noó ñayuu

⁸ Dá nī kaa ta'ani Jesús:

—Ká'in xí'in ndó ña ndi ndáa ñayuu ká'an ña kúú ná kuendá yu'u noo dao ka ñayuu, dión ta'ani kee yu'u, na nī nduu taa ñayuu yó'o, chí ka'in sa'a ná ña kúú ná kuendá noo na kúú ángel kéchóon noo Ndios. ⁹ Ta ndi ndáa na ndáta sa'a yú'u noo dao ka ñayuu, dá kían kī'o dión ta'ani ndata yu'u sa'a ná noo na kúú ángel kéchóon noo Ndios. ¹⁰ Ta ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'á na nī nduu taa ñayuu yó'o, kuu va kī'o ká'ano ini Ndios sa'á ña nī ka'an na. Tído ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'á na kúú Espíritu iī Ndios, noón kúú na o kú'u ká'ano ta'on ini Ndios sa'a. ¹¹ Tá ndaka ñayuu ndo'ó kua'an na ve'e noo náta na o noo ta né'e choon, o noo ta kómí choon, o sa ndí'i ini ndo sa'a ndí kían ka'an ndo xí'in rá, o ndi kaa ndo chindeé ndó mií ndó, ¹² chí mií vá Espíritu iī Ndios kúú na kī'o to'on ka'an ndo mií hora daá ñóó.

Ná o sa kátoó téi yo ña kuiká

¹³ Dá nī kaa iin taa nákaa tein ñayuu kuá'a ñoó xí'in Jesús:

—Maestro, ka'an ní xí'in ñaniī ná kī'o xi ta'í, ña kánian nī'í noo ña nī dānkoo tatá ndu noo ndú.

¹⁴ Dá nī kaa Jesús xí'in rá:

—¿Ndá yoo nī chikani yu'u ña kakuui iin taa keyíko sa'a ndo'ó, o ña ka'andai ña'a noo ndo, ká'on?

¹⁵ Dá nī kaa na xí'in ñayuu kuá'a ñoó:

—Kandaa ndo mií ndó. O sa kátoó téi ndo ña kuiká, dá chí va'ará ná koo kuá'a ña'a noo ndo, o kī'o ta'an vaan ña kandeí va'a ndó.

¹⁶ Dá nī dakí'in tá'an na iin ña'a xí'in to'on nī daná'a na, ta kaá na xí'in ñayuu ñoó:

—Nī sa io iin ta kuiká, ta kuá'a nda'o ña'a nī kana noñó'o rá. ¹⁷ Dá nī kasá'a rá nákaní ini ra: “¿Ndí koo ví viti, chí koó ve'e noo ndee va'a ña nī kana noo xítío?” ¹⁸ Dá nī kaa ra: “Di'a va keeá, tá dáá. Ko'o nakanio yáka kuálí káa, ta ndená'ano cháa ka yoán. Ta ñoó taán va'a yó ndi ndi'i ña'a nī kana noñó'o yo. Ta ñoó ta'ani nataán va'a yó ndidaá ka ña'a né'e va'a yó. ¹⁹ Tá nī ndi'i, dá kaa yo xí'in nío yo: Viti kían kuá'a nda'o ña'a né'e va'a yó keta vaan kasá'an yó kuá'a nda'o kuia. Ná nani'i ndee yo, ná kasá'an yó, ná ko'o yó, ná kadii ini yo viti”, ká'an rá nákaní ini ra.

²⁰ Tído di'a va nī kaa Ndios xí'in rá: “Iin taa ko ká'i ini kúú yo'ó, dá chí mií sakuaá víti va kuuon, ta ña nī nataán vá'on, ¿xíni ndá yoo kasá'an vaan?” ²¹ Kī'o dión vá ndó'o ñayuu tá táxi va'a na ña kuiká kakuu ña'a mií ná, tído ko kuiká ta'on na noo Ndios —kaá Jesús.

Ndios kúú ña ndáka ñáá

²² Dá ñi kaa ña xí'ín taa xíonoo xí'ín ná:

—Sa'á ñoó ná ka'in xí'ín ndó, o sa ndí'i ini ndo sa'a ndí kían kasá'an ndó, dá kataki ndo, ta ni sa'a dá'on kandii ndó, dá kada'i ñíi ndo. ²³ Chì ió ña'a ndáya'i cháá ka kee ndó nani takí ndo o duú ña kasá'an oon ni ndó. Ta ió ña'a ndáya'i cháá ka xínñó'ó ñíi ndo o duú dá'on kandixi ndó. ²⁴ Kande'é ndó táto'on ndó'o tìkáká, chì ni kò chí'i rí tata, ni kò dákée rí, ta ni noó taán va'a rían, ta ni yáka rì koó. Tído xító va ñáa Ndios. ¿Á kò ná'a ta'on ndó ña ndáya'i cháá ka ndo'ó o duú laa? ²⁵ ¿Ndi ndáa ndó kandeé kua'ano iin kondò ndá'a cháá ka sa'á ña ndí'i ini ndo? ²⁶ Ni ña nóo yó'o o kandeé ndó kee ndó, sa'á ñoó, ¿ndiva'a ndí'i téi ini ndo sa'a dao ka ña'a?

²⁷ 'Kande'é ndó táto'on kì'o ndato sá'ano torí ndi'indi káa yúku, chì kò kéchóon ta'an vaan, ta ni kò káva'an dá'on kandixian. Tído yu'u ká'an xí'ín ndó ña ni rey Salomón, va'ará ndidaán ta kuiká ñi sa kuu ra, tído kò ní sá ndixi va'a ra táto'on kì'o ndato téi káa torí ndi'indi yó'o. ²⁸ Ta kì'o dión kée Ndios xí'ín ita, tá'an ña káa yúku kuu víti, tído iin taan, chiñó'o naán ini xito. ¿Á kò ná'a ndó ña ndato ka ví chindeé Ndios ndo'ó, taa cháá téi kándéé ini ñáa? ²⁹ Sa'á ñoó ná dá'a ni ndí'i ini ndo sa'a ndí kían kasá'an ndó o sa'a ndí kían ko'o ndó. Ná dá'a ni kaño'o téi ini ndo sa'án. ³⁰ Chì sa'a ndidaá ña yó'o ndí'i ndava'o ini ñayuu kò ná'a Ndios. Tído tatá yo Ndios kúú ña ná'a ña xínñó'ó ndó ndidaá ña yó'o. ³¹ Sa'á ñoó di'a nandukú ndó ña kaño'o ndó tìxi ndá'a Ndios, ta kúú ndidaá ta'ani ña yó'o koo noo ndo.

Ndukú ndó koo kuiká ndó noo Ndios

³² 'O sa yu'ú ndo, léko kuálí míi, chì ñi nata'an ini tatá yo Ndios kì'o na ña kaño'o ndó tìxi ndá'a ná. ³³ Sa'á ñoó ñíi ndó ña ió noo ndo, ta chindeé ndó ñayuu kúnda'í, ta kì'o dión nataán vá'a ndó ña'a ndó chí induú ini léka kò kúyatá, dá koo ña kuiká ndó chí induú, chì ñoó kúú noó kò ndí'an, ta ni ta kuí'íná o kú'u ta'on ñoó, ta ni tìkidi o kúu dánaá ñáa. ³⁴ Dá chì noo ió ña kuiká ndo, ñoó ta'ani nákaa níi ndo.

Ná kandeí nduu yo kéchóon yó noo Ndios

³⁵ 'Koo ini ndo kandeí nduu ndo. Ná nandíko toon tìxi ndó, ta daá ná kejì ni ñó'o íti ndo. ³⁶ Koo ini ndo kee ndó táto'on kì'o kée iin taa kéchóon ve'e ndáti ra ndusaa sato'o ra, chì kua'an ña iin víko tánda'a. Sa'á ñoó tá dákásá ná yé'é ñi ndusaa ña, kúú sa yachì vá sónó rá yé'é ñóo ndu'u na. ³⁷ Ndiká'án ví taa kéchóon tá ñi natiin ñáa sato'o ra ndéi nduu ra ndáti ñáa rá tá ñi ndusaa ña. Míiñan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña nachirkaa na iin dá'on noo noo rá, ta chindei na ra mesa, dá kì'o na ña'a kasá'an ra. ³⁸ Dá chì va'ará dao ñoó o ndikí ñi ndusaa ña, tído tá ñi

natiin ñaá sato'o ra ndéi nduu ra ndáti ñaá rá, dá kían ndiká'án ndi kúu ví ta kéchóon ñoó. ³⁹ Ta kana'á ndó ña tá ná kandaa ini iin sato'o ve'e ndá hora kasaa ta kui'íná ve'e na, dá kían koo nduu na kandaa naán, ta o kónó kuió na ku'u ta kui'íná ñoó ki'in kui'íná rá ña'a na. ⁴⁰ Sa'á ñoó kandeí nduu ta'ani mií ndó, chí mií hora ko ndáti ndó, dá nandió koo na ni nduu ta ñayuu yó'o kasaa na —kaá Jesús.

Ná kakuu yó na kéchóon ndaa noo Ndios

⁴¹ Dá ni kaa Pedro xí'in ná:

—Tatá, ¿á sava'a noo ndú'u vá ni nakani ní to'on ni dakí'in tá'an ní ñoó, o noo ndidaá ní ñayuu ni nakani nían? —kaá ra.

⁴² Dá ni kaa na kúu sato'o yo:

—¿Ndá yoo kúu iin ta kéchóon ndaa, iin ta ndísá'ano, ká'án ndó? Roón kúu ta chikani na kúu sato'o ra ka'anda ra choon noo dao ka ta kéchóon ve'e na, dá ki'o ra ña'a kasá'an dao ka ta kéchóon ñoó. ⁴³ Ta ndiká'án ví ra kéchóon ñoó tá ná ndusaa sato'o ra, ta ni natiin ñaá ná nákaa ra kée ra choon ni ta'anda noo rá. ⁴⁴ Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ki'o sato'o ra choon noo rá dándáki ra ndidaá ña ió noo ná. ⁴⁵ Tído tá ná nakani ini ta kéchóon ñoó: “Kueé vá ndusaa sato'o yo”, ta kasá'á rá kendava'a ra xí'in ta, xí'in na ñá'a kéchóon noo sato'o ra, ta kasá'á rá kasá'an ra, ta kasá'á rá ko'o ra nda xini ra, ⁴⁶ ta kúu ndusaa sato'o ta kéchóon ñoó mií kuu ko ndáti ñaá rá, mií hora ko ná'á rá. Ta kúu dándó'o naní na níó rá, ta tanda'á ñaá ná ko'on ra kaka ra noo ño'o dao ka ta ko kéchóon ndaa. ⁴⁷ Chí sa ná'á vá ta kéchóon ñoó ndá choon ni sa'anda sato'o ra, tído ko ní sá io nduu ta'on ra, ta ko ní kée ta'on ra choon ni ta'anda noo rá, sa'á ñoó kani nda'o ñaá sato'o ra. ⁴⁸ Tído tá ió iin ta kéchóon, ta kée naá rá ña ko náta'an ini sato'o ra, roón kúu ra cháá vá ketátá rá. Chí na ni ni'i kua'a choon, noón kúu na kua'a kuendá ndaka sato'o na noo ná. Ta na ni kandeé ini sato'o na xí'in kua'a choon, noón kúu na kua'a cháá ka kuendá ndaka sato'o na noo ná.

Ná ta'anda tá'an iin ve'e sa'a Jesús

⁴⁹ Vei yu'u chikaai ño'o ñayuu yó'o, ta sa kóni kii yu'u ña ná nakei ña. ⁵⁰ Miían ndúsa kánian kodo ndútaí xí'in ña vei ndo'i. Ta nda'í nda'o kúu ini ndáti kasandaá kuu ñoó. ⁵¹ ¿Á ká'án ndo'ó ña kían vei yu'u nachindei va'i ñayuu ñayuu yó'o? Koó, chí ká'in xí'in ndó ña vei yu'u ka'anda tá'an dí'a vai na. ⁵² Dá chí nda kuu víti chí noo kasá'á ta'anda tá'an ñayuu, dá chí noo ndéi o'on na ini iin ve'e, kasá'á naá oni na ko kúu kuendá yu'u xí'in uu na kúu kuendá. O naá uu na ko kúu kuendá xí'in oni na kúu kuendá. ⁵³ Chí naá iin ra kúu tatá xí'in de'e ra, o naá de'e ñoó xí'in tatá xi. Ta naá iin na kúu naná xí'in de'e dí'í na, o naá

de'e di'í ñoó xí'ín naná x̄i. Ta naá na kúú x̄ido xí'ín sano na, o naá sano ñoó xí'ín x̄ido x̄i.

⁵⁴ Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'ín ñayuu kuá'a ñoó:

—Tá ni xini ndo xínkuei viko chí xoo noo kéta nd̄indii, dá kaá ndo: “Koon dāi viti.” Ta kúú koon ndisa rá. ⁵⁵ Tá vej tach̄i chí sur di'a, dá kaá ndo: “I'íní nda'o koo.” Ta kúú dión ndisa koo. ⁵⁶ Kúú ndó ñayuu uu noo, chí va'a ti'a ndó kándāa ini ndo sa'a induú káa xí'ín noñó'o yó'o. Sa'á ñoó, ¿ndiva'a ko kándāa ini ndo ndi kóni kaa ña ndato xiní ndo viti?

Va'a ka ná kandoo man̄i yo noo Ndios viti yachi

⁵⁷ ¿Ndiva'a ko xí'o ndó mií ndó ka'i ini ndo ndí k̄ián kúú ña ndaa kánian kee ndó? ⁵⁸ Tá né'e tá'an ndó kua'an ndo ve'e choon xí'ín iin ñayuu naá xí'ín ndó, dá k̄ián ndi'i ini ndo, dá ná kandoo man̄i ini na sa'a ndo íchi noo kua'an ndo ñoó. Dá ná o káne'e na ndo'ó saa na noo ta né'e choon. Dá chí oon ni ví naki'o ta né'e choon ñoó ndo'ó noo ndá'a ta ndaa ve'e kaa, dá kadi ra ndo'ó ve'e kaa. ⁵⁹ Ta yu'u ká'in xí'ín ndó ña o yáa kuiíó ndo'ó nda ná o chíya'i ndi'i ndó di'ón kánian chíya'i ndó —kaá Jesús.

Miñan ná nandikó iní yo sa'á kuachi kée yó

13 ¹ Ta tein tiempo daá ñoó ni kasáa dao ñayuu, ta ni nakani na xí'ín Jesús sa'á ña ni ndo'o dao taa kuendá Galilea, chí ni sa'ání ñaá Pilato x̄ian nani dóko rá k̄iti noo Ndios, ta ni daká tá'an ra ni taa ñoó xí'ín ni k̄iti ñoó, kaá ra xí'ín ná.

² Dá ni kaa Jesús:

—¿Á ká'án ndó ña ta Galilea ñoó kómí kua'a cháa ka kuachi o duú dao ka na ñoo ra, sa'á ñoó ni ndo'o ra dión? ³ Ká'in xí'ín ndó ña ko ta'ón dión kíán. Tído tá ná o nándikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, dá k̄ián ndidaá ta'ani ndó kuu táto'on k̄i'o ni xi'i taa ñoó. ⁴ Ta sa'on oni taa ni xi'i tá ni kankao torre Siloé ñoó sata rá. ¿Á ká'án ndó ña ni sa kuu ra ta kómí cháa ka kuachi noo dao ka na ndéi ñoo Jerusalén ñoó? ⁵ Ká'in xí'ín ndó ña ko ta'ón dión kíán, tído tá ná o nándikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, dá k̄ián ndidaá ta'ani ndó kuu táto'on k̄i'o ni xi'i taa ñoó —kaá na.

Dána'a Jesús sa'á taño'ó ko xí'o kui'i

⁶ Dá ni dakí'in tá'an Jesús dao ña'a xí'ín to'on dána'a na noo ñayuu, ta kaá na:

—Ni sa io iin taa, ta ni dandée ra iin taño'ó noo káa yíto uva ra. Ta sa sá'an ra sa ndukú rá kui'i noo ra keí rá. Tído ko ní sá ni'i ta'on ra ri. ⁷ Dá ni kaa ra xí'ín taa ndaa yíto uva ñoó: “Sa ni x̄ino va oni kuia k̄ixii ndukúí kui'i noo taño'ó yó'o, tído ni iin kui'i ko íin noo ra. Sa'á ñoó va'a kaan ná ka'anda yo'ó ra, dá chí kétéin oon rá íin rá noñó'o yó'o.” ⁸ Dá ni

kaa taa kéchóon ñóó: “Tatá, konó ní iin kuia víti ka nákuuin rá, dá ná ko'in katai sa'a ra, dá ná taáin tei'i. ⁹ Tá ni xi'o rá ku'i, dá kían nakuiin rá. Tá koó ñá'a ní xi'o rá, dá kían ka'anda yo rá”, kaá ra —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin ñá'a ni kutódo sata

¹⁰ Tein iin kuu náni'i ndée na Israel, nákaa Jesús dána'a na ini ve'e noo náta na ñoo ñoo. ¹¹ Ta ñoo nákaa iin ñá'a, ta sa ni xino sa'on oni kuia kú'an, chi ni kutódo satan kée iin espíritu kini. Ta ko kuú ta'on nakuiin ndichi ndaaan. ¹² Tá ni xini ñáa Jesús, dá ni kana ñáa ná. Dá ni kaa na xí'an:

—Sa ni kexoo va kue'e ndó'o ní viti, naná.

¹³ Dá ni chinóo na ndá'a ná satan. Ta kúú vití'on ni nakuiin ndichi ndaaan. Dá ni kasá'an keká'anoan Ndios. ¹⁴ Tído taa dándáki ve'e ñoo, ni karyíi nda'o ra, chi ni nduva'a Jesús ta'ána ñá'a ñoo tein kuu náni'i ndée na Israel. Dá ni kaa taa ñoo xí'in ñayuu ñoo:

—Ío ñoo kuu kéchóon yó. Sa'a ñoo kii ndó tein kuu dáa nduva'a ndó. O sa kii ndó nduva'a ndó tein kuu náni'i ndée yo.

¹⁵ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Taa uu noo vá kúú ndó. ¿Á ko ndaxí ta'on ndó chee ndo o burro ndo noo ndíko ri sasá'an rí tein kuu náni'i ndée yo, dá kandaka ndó ri ko'on ri ko'o rí takuí? ¹⁶ Ñá'a yó'o ni kii tein na ve'e Abraham, ta sa ni xino sa'on oni kuia ni kexíxi ña u'u ni so'oni ñáán xí'in kue'e yó'o. ¿Á o kúu ta'on ndaxí yu'u ñá'a yó'o noo kue'e ndó'an tein kuu náni'i ndée yo, tá dáa?

¹⁷ Tá ni kaa na dión, kúú ni xika'an noo taa ko náta'an ini ñoo. Tído ndidaá kúú ñayuu ñó'o ini ve'e ñoo ni kadii ini sa'a ndidaá ña'a ndato ni kee Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ndi kée Ndios dándáki na ñayuu na

¹⁸ Dá ni kaa Jesús:

—¿Ndí kían dáó kúú xí'in to'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, ká'an ndó viti? Ta, ¿nda kían dáki'in tá'in xí'an, dá kanda ini ndo sa'an?

¹⁹ Kían táto'on iin tata ló'o naní mostaza, ña ni chi'i iin taa noño'o rá, ta kúú ni sa'anoan, ta ni nduuan iin yíto ká'ano. Ta ni kasáa laa ni kava'a rí táka ri tein ndá'a ra.

²⁰ Dá ni kaa tuku Jesús:

—¿Ndí kían kúú ña dáki'in tá'in xí'in to'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, dá kanda ini ndo? ²¹ Kían táto'on kée ña dákuita tachí yusa kava'a pan, ña ni tiin iin ñá'a, ta ni dáki'in tá'an ñáan xí'in oni yáxi harina, dá nakuita tachían.

Yó'o dána'a Jesús ña koo ini yo ku'u yó noo kúú yé'é ku'in

²² Ta sa daná'a Jesús to'on va'a sa'a Ndios noo ñayuu ndéi ñoo ná'ano xí'ín ñoo kuálí noo chíka'anda na kua'an na ñoo Jerusalén. ²³ Dá ni ndato'ón ñaá iin ta, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, ía cháá vá ñayuu ni'í ña káki na noo kuachi na?

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

²⁴ —Cho'on ini ndo ku'u ndó noo kúú yé'é ku'in, dá chi ká'ín xí'ín ndó ña kua'á ndava'o kúú ñayuu katoó ku'u, tído o kándeé ta'on na ku'u na. ²⁵ Chi tá ni ndi'i, dá nakuiin na kúú sato'o ve'e yé'é ku'in ñoo, dá kadi na yé'é ná. Ta ndo'ó, na ni kandoo ndíta sata vé'e, kasá'á kayu'ú ndó na, ta dákásá ndó yé'é, ta kaa ndo: “Tatá, tatá, konó ní yé'é ná ku'u ndu'u.” Dá kaa na kúú sato'o ve'e di'a xí'ín ndó: “Ko ná'á ta'on yu'u ndá yoo kúú ndó.” ²⁶ Dá kasá'á ndó ka'an ndo xí'ín ná: “Ndu'u kúú na ni sasá'an dáó xí'ín ní, ta sa xi'i nduú ndu xí'ín ní, ta sa daná'a ní noo ndú noo yá'i ñoo ndu.” ²⁷ Dá kaa na xí'ín ndó: “Sa ni ka'an vei xí'ín ndó ña ko ná'á ta'an vei ndá yoo kúú ndó. Kuxoo ndidaá ní ndó kua'án ndo nooí, chi kúú ndó ñayuu kée ña kini”, kaa na. ²⁸ Ta ndo'ó, na kandoo sata vé'e ñoo, nda'í kasá'á ndei'i ndo, ta nakuchi tá'an no'o ndó, chi koni ndo Abraham xí'ín Isaac, xí'ín Jacob xí'ín ndidaá kúú profeta Ndios kande na noo dándáki Ndios, ta ndo'ó kúú na ko ní ni'í íchi kande ndó ñoo. ²⁹ Ta kasaa ñayuu ni kii chí xoo noo xíno ndindii, xí'ín noo kétaan, xí'ín xoo norte xí'ín xoo sur, dá ndei na mesa, dá kasá'an na noo dándáki Ndios. ³⁰ Kana'á ndó ña ndéi dao ñayuu kúú noo ndi'i kuií tiempo viti, noón di'a kakuu na nakuita noo noo Ndios tiempo daá. Ta na kúú na kúú noo noo ñayuu tiempo viti, noón di'a kakuu na noo ndi'i kuií noo Ndios —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni ndei'i Jesús sa'á na ñoo Jerusalén

³¹ Ta mií kuú dáá ñoo ni kasaa dao ta fariseo. Dá ni kaa ra xí'ín Jesús: —Kua'án keta ní, ta kua'án ní iin ka xían, dá chi kóni rey Herodes ka'ání rá mií ní.

³² Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'án ndo, ta ka'an ndo xí'ín ndikuii maña ñoo ña kanoo íi yu'u tavéi espíritu kini ñó'o ini ñayuu, ta nduva'i na kú'u viti xí'ín taan, dá tá ni xinkoo oni kuú, dá dándí'i choon vei. ³³ Tído kuú viti, xí'ín taan, xí'ín idá kánian kanoo íi vái íchi kosaa Jerusalén, dá chi ko kánian kuu iin profeta iin ka xían, sava'a ñoo Jerusalén vá kúú noo kánian kuu na.

³⁴ iNa ñoo Jerusalén, na ñoo Jerusalén, ndo'ó kúú na sa'ání ndidaá profeta, ta chíyúú ndó ndidaá na tánda'á Ndios vei kast'o'on xí'ín ndó! iNdidaá ví ta'ándá ni ka'án yu'u ña kían nditútíí ndo'ó táto'on ki'o kée iin tiñoó ndítútí rí de'e kuálí ri nátaán vá'a rí tixi ndixi ri, tído ko ní xíin ta'on ndó! ³⁵ Kana'á ndó ña kasandaá iin kuú, dá kandoo íi vá ve'e ndó.

Ta ká'in xí'in ndó ña o koní ka ndo'ó yu'u nda rá ná kasandaá kuu kaa ndo: “Na ká'ano kúú na vej xí'in choon Ndios, na kúú sato'o yo” —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ndó'o kue'e néin ñí

14 ¹ Iin kuu nani'i ndée na ñoo Israel, ni ku'u Jesús ve'e iin taa fariseo né'e choon kasá'an na. Ta ndéi ta'ani dao ka taa fariseo nání rá Jesús. ² Ta mií yati noo ió na ñoo ió iin taa ndó'o kue'e néin ñí. ³ Dá ni kaa Jesús xí'in taa dána'a ley, xí'in taa fariseo ñoo:

—¿Á sónó ley yo ña nduva'a yó iin na kú'u tein kuu nani'i ndée yo?
—kaá na.

⁴ Tído tádi oon va ndéi ra. Dá ni tiin Jesús ndá'a taa kú'u ñoo. Kúú ni nduva'a ñaa ná. Dá ni tanda'a ñaa ná kua'an nó'o rá ve'e ra. ⁵ Dá ni kaa na xí'in taa ndéi nání ñaa ñoo:

—Tá ió iin kaa ndó ná kankao burro ndo o chee ndo ini da'o, ¿a o kó'on kí ta'on ndó taó ndo rí, va'ará kuu nani'i ndée yo kíán?

⁶ Ta ni iin tó'on to'on ko ní ni'i rá nandió né'e ra noo ña ni ka'an na xí'in rá.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ndi kee yó tá kua'an yo iin víko

⁷ Ta ndéé Jesús táto'on kée ñayuu ñoo káxi na téi kúú noo noo kánian kandeí ñayuu ndáya'i. Dá ni dakí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a na noo ñayuu ni nataka ñoo, ta kaá na:

⁸ —Tá ni kana na ndo'ó ko'on ndo noo ió vikó tanda'a, o sa koo ini ndo kandeí ndó noo téi kúú noo, chí oon ni kasaa iin ka ñayuu ndáya'i cháa ka o duú ndo'ó, ⁹ dá kasaa na ni kana ndo'ó xí'in iin ka taa ñoo, ta kaa na xí'in ndó: “Ndakuiin noo téi xa'an ná nono koo na yó'o.” Dá kíán kánian ndakuei ndó ko'on ndo xí'in ña kaka'an noo ndo, dá ko'on ndo kandeí ndó noo téi iin nda sata kuií. ¹⁰ Sa'a ñoo tá ni kana na ndo'ó ko'on ndo víko, va'a ka kandeí ndó noo téi iin nda sata kuií. Dá kíán tá ni kasaa na ni kana ñaa ñoo, dá kaa na xí'in ndó: “Amigo, kua'an ya'a ní noo téi kúú noo kaa koo ní” kaa na. Díón, dá kíán natiin ndó ñañó'ó noo na ndéi mesa ñoo. ¹¹ Chí ñayuu chindaya'i mií, noón kúú na kandoo nóo di'a. Ta na kénoo mií, noón di'a kúú na kandaya'i noo Ndios —kaá na.

¹² Dá ni kaa ta'ani na xí'in taa fariseo, tá'an ra ni kana ñaa ñoo:

—Tá kua'on keeón iin víko, tá ki'ón ña kadé'in ñayuu o ña'a kadíni na, o sa kánón amigon, ni ñanon, ni tá'ón, ni na kuiká ndéi yati xí'ón. Chí oon ni ví kana ta'ani na yo'ó, ta kí'o ta'ani na ña'a kasá'ón, dá kíán sa ni naní'i vóón ya'avón sa'a ña ni keeón xí'in ná. ¹³ Sa'a ñoo tá kua'on ki'ón ña'a kasá'an ñayuu, va'a cháa kaan kanón ñayuu kúnda'í, xí'in na koó ndá'a o sa'a, xí'in na ko kuu kaka, xí'in na ko túu noo, ¹⁴ díón, dá kíán natiión ña va'a noo Ndios, chí o kúu ta'on nandió né'e ñayuu ñoo ña

maní nī keeón xí'ín ná, sa'á ñoó nani'i yo'ó ya'avón noo mií Ndios tá ná kasandaá kuü natakí ñayuu ndaa —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin taa ni kee iin víko ká'ano

¹⁵ Tá nī seido'o iin taa ió nduú xí'ín Jesús mesa ña ni ka'an na, dá nī kaa ra xí'ín ná:

—Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu, tá'an na kasá'an noo ió Ndios dándáki na.

¹⁶ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Nī sa io iin taa, ta nī ka'an rá kee ra víko. Dá nī kana ra kua'á nda'o ñayuu kasá'an na víko ñoó. ¹⁷ Tá nī kasandaá hora kadíni na, dá nī sa'anda ra choon noó ta kéchóon noo rá ña ná ko'on ra kuaka ra ñayuu nī kana na ñoó. Dá nī kee ra kua'an ra, ta nī kaa ra xí'ín ná: “Ná ko'o, chí sa io nduu va ndidaá ña kadíni ndó.” ¹⁸ Tído ndidaá vá ñayuu ñoó nī ndaka ña maní noó ta kéchóon ñoó. Chí taa mií noó ñoó nī kaa di'a: “Vítí'ón nī xiiin iin ñó'o, ta kánian ko'in kande'í ña. Sa'á ñoó ká'ano ná koo ini sato'o ní sa'í.” ¹⁹ Dá nī kaa iin ka ra di'a: “Vítí'ón nī xiiin o'on yunta chee, ta kánian ko'in koto ndodó'i ri. Sa'á ñoó ká'ano ná koo ini sato'o ní sa'í.” ²⁰ Dá nī kaa iin ka ra di'a: “O duú nī tandá'a véi, sa'á ñoó o kúu ta'on saai.”

²¹ 'Dá nī nandió koo ta kéchóon ñoó nī ndisáa ra, dá nī naki'o ra kuendá noo sato'o ra. Kúu nī karyíi nda'o sato'o víko ñoó. Dá nī kaa ra xí'ín rá: “Kua'an kíi ndidaá keí ná'ano xí'ín keí kuálí ñó'o ñoo yó'o, ta kandaka kíion na kúnda'í ndéi ñoó kison, xí'ín na koó ndá'a o sa'a, xí'ín na ko kuú kaka, xí'ín na ko túu noo.” ²² Tá nī ndi'i nī kee ta kéchoon ñoó dión, dá nī kaa ra xí'ín sato'o ra: “Tatá, sa nī kee choon nī sa'anda ní nooí. Tído ió íi vá cháa ka noo kande'i na.” ²³ Dá nī kaa tuku taa kúu sato'o víko ñoó xí'ín ta kéchóon ñoó: “Kua'an kíi ndidaá keí xí'ín ndidaá íchi ku'in, ta kendúsá xí'ín ñayuu ndéi ñoó ná kii na, dá ná kutí ve'i. ²⁴ Chí ká'in xí'ón ña ni iin tó'ón ñayuu nī kanai mií noó, o ní'i ta'ón ña nī kenduui kadíni na”, kaá ra —kaá Jesús.

Kánian kee yó di'a tá ká'an yó kanoo yó xí'ín Jesús

²⁵ Kua'á nda'o ñayuu kua'an xí'ín Jesús. Dá nī nandió koo na, dá nī kaa na xí'ín ná:

²⁶ —Tá ió iin kaa ndó ká'an kanoo xí'ín yu'u, tído ndí'i ini ndo sa'a tatá ndo xí'ín naná ndo, xí'ín ñadi'í ndo, xí'ín de'e ndó, xí'ín ñani ndo, xí'ín kí'o ndó, ta ndí'i ini ndo sa'a mií ndó, dá kían o kúu ta'on kakuu ndó na kanoo xí'ín yu'u. ²⁷ Dá chí na ko xí'o mií ña kadokó cruz ná kii na sata yú'u, dá kían o kúu ta'on kakuu na na kanoo xí'ín yu'u. ²⁸ Dá chí, ¿ndi káa iin káa ndó ká'an kava'a iin ve'e, á ko sá koo ndó dinñó'o ka taó kuendá ndo, kande'á á keta di'ón né'e va'a ndó ñoó, dá dáxino ndoan?

²⁹ Dá chí tá sa nì chikáa ndo sa'án, ta kò kéta ka dì'ón ndo ña kían dáyino ndóan, dá kían kasá'á vá ñayuu kuakì ndaa ñá ná, ³⁰ chí kaa na ka'an na sa'a ndo: “Nda'í taa nì ka'án kava'a ve'e yó'o, chí kò ní kándéé ta'on ra dáyino raan.”

³¹ "Ta, ¿ndi kée iin rey tá ká'án rá ko'on ra naá ra xí'ín iin ka rey? ¿Á kò sá koo ra dinñó'ó taó rá kuendá, nde'á á kandeé uxì mil soldado ra naá ra xí'ín iin ka rey, tá'an ra vei xí'ín okò mil soldado? ³² Ta tá taó ra kuendá ña o kándéé ta'on ra, dá kían, tá o ñá'a kasandaá yati iin ka rey ñoó, tanda'á rá choon kua'an noo iin ka rey ñoó nde'á ndí kían kánian kee ra, dá nandei va'a ra. ³³ Kì'o dión ta'ani kánian taó kuendá va'a ndó, chí ndi ndáa ndó kò kónì dánkoo ndi'i ña'a kómí ndó sa'a yú'u, dá kían o kúu ta'on kanoo ndó xí'ín yu'u.

Di'a kee yó tá nì ndi'i ña o'ova ñii

³⁴ "Ña va'a kúu ñii, tído tá nì ndi'i ña o'ovaan, ¿ndi kee yó xí'án, dá ndu'o'ova tukuan? ³⁵ Sa'á ñoó kò chón kaan kakian tei'ì noñó'o, ta nì kò kándéé kaan dándí'an díko tei'í. Sa'á ñoó satá va naan sata vé'e. Ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kueídó'o va'a ndó —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a iin taa nì ndañó'ó iin léko

15 ¹ Ta kua'á nda'o taa kí'in ya'i sa'a ñó'o xí'ín dao ka ñayuu kaá ra kómí kuachi nì natuu yati noo Jesús kueídó'o ñá ná. ² Dá nì kasá'á tá fariseo xí'ín tá dána'a ley kána'á ra xí'ín Jesús, ta kaá ra: —Nátiin va'a taa káa ñayuu kómí kuachi, ta sásá'an dáó rá xí'ín ná. ³ Dá nì dakí'in tá'an Jesús dao to'on xí'ín ña dána'a na, ⁴ ta kaá na: —Ndi ndáa ndo'ó kómí iin ciento léko, tá nì ndañó'ó iin rí, ¿á kò dánkoo ta'on ndó komì díko sa'on komì ríon nda yukú ichí ñoó, ta ko'on ndo nandukú ndó kirí nì ndañó'ó nda kandeé ndó nani'ì ndo rí? ⁵ Dá tá nì nani'ì ndo rí, dá nadokó ndo rí no'o ndo xí'an kadii ini ndo. ⁶ Tá nì ndusáa ndo ve'e ndó, dá dátaká ndo amigo ndo xí'ín na ndéi yati xí'ín ndó, dá kaá ndo xí'ín ná: “Nakíi ndo kandeí dii ndo xí'ín, chí sa nì nani'ì vái lékoj, kirí nì ndañó'ó ñoó.” ⁷ Ká'in xí'ín ndó ña kadii cháá ka ini na ndéi induú sa'a iin na kómí kuachi tá nì nandikó ini na sa'á kuachi kée na, o duú sa'a komì díko sa'on komì ñayuu ká'án kúu ná na ndaa, na ká'án ña kò xínñó'ó nandikó ini na sa'á kuachi na.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a iin ñá'a nì ndañó'ó iin dì'ón

⁸ "Ta ndi káa iin ñá'a né'e va'a uxì dì'ón plata, tá nì ndañó'ó iian, ¿á kò nátoon ta'an vaán ñó'o íti, ta natu'ú va'án ve'án nandukú kueéan dì'ón nì ndañó'ó ñoó nda kandeéan nani'an ñá? ⁹ Tá nì nani'an ñá, dá dátakáan amigoan xí'ín na ndéi yati xí'án, dá kaáan: “Nakíi ndo kandeí dii ndo xí'ín, chí sa nì nani'í dì'óin, ña nì ndañó'ó ñoó.” ¹⁰ Dión ta'ani

kádii ini ángel kéchoon noo Ndios sa'a iin na kómí kuachi tá nándikó ini na sa'á kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á ña ni xi'o ká'ano ini iin taa sa'á de'e ra

¹¹ Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Ni sa io iin taa, ta ni sa ndei uu de'e na. ¹² Iin kuu, dá ni kaa taa ló'o ñoo xí'ín tatá xi: “Tatá, viti kían k'i'o ní ña kánian ni'i yu'u sa'á ña kúú de'e ní.” Dá ni xi'o tatá xi ña kánian ni'i xi.

¹³ Tá ni ya'a cháa kuu, dá ni dikó xí ndidaá ña'a ni ni'i xí noo tatá xi. Dá ni kee xi kua'an xi xí'ín di'ón ñoo iin ñoo xiká. Ta ñoo ni kendava'a xi xí'án noo ña'a ió ñayuú yó'o. ¹⁴ Dá tá ni dandí'i xi di'ón xi, dá ni kasáa tama ñoo ñoo. Ta kúú ni kasá'a xí'i xi doko. ¹⁵ Dá ni sa'an xi ni ndukú xí choon kee xi noo iin taa ió ñoo ñoo. Dá ni xi'o taa ñoo choon noo xí ña ko'on xi noo kúú noñ'o rá kaka xi kandaka xi kochí. ¹⁶ Ta sa'á ña kuíko nda'o xi, sa'á ñoo nda'í ni ka'án xí ndinoo ini xi keí xí ña seí kochí ñoo, chi ko iin ta'on xí'o ña keí xí.

¹⁷ Dá ni kixian ni nakani ini xi: “Kándo di'a ña'a sásá'an taa kéchoon ve'e tatái, ta yu'u, nda'í xí'i dokoí nákaa yó'o. ¹⁸ No'o vai ve'e tatái. Tá ni nasáai, dá kaa xí'ín ná: Tatá ló'o, ni ya'i noo Ndios, ta ni ya'a ta'anii noo mií ní. ¹⁹ Sa'á ñoo ko káni kaan kakuu yu'u de'e ní. Ndaá kee ní yu'u ná kakuu iin taa kéchoon noo ní. Di'ón kaa xí'ín ná tá nasaai noo ió ña”, ká'án xí ió xi.

²⁰ Dá ni ndakuin ndichi xi, dá ni kee xi kua'an nó'o xí ve'e tatá xi. Ta kúú xiká ij vá vei xi, kúú sa ni xini ñaá tatá xi. Ta kúú ni kixian ni ku'u ká'ano ini na sa'a xí. Dá ni kankono na ni sa'an na ni ni'i ñaá ná. Ta kúú ni nomi ni'ini ñaá ná. Dá ni chitó ná noo xí. ²¹ Dá ni kaa xi xí'ín ná: “Tatá ló'o, ni ya'a va yu'u noo Ndios, ta ni ya'a ta'ani yu'u noo mií ní. Sa'á ñoo ko káni kaan kakuu de'e ní viti.”

²² Tído di'a ni sa'anda tatá xi choon noo tá kéchoon noo ná: “Taó kí ndo iin da'ón saá, ta dakuino ndoan de'e ló'i. Ta ki'in ndó iin dé'e chikaa ndo ndá'a xí, ta nach'i'í ndó ndisa sa'a sa'a xí. ²³ Ta kua'an ndo ki'in ndó iin chikerró ndi'í cháa ka, ta ka'ání ndo rí. Dá ná kasá'an yó kandeí koo víko. ²⁴ Chi ni sa xi'i va de'i nooí, tído viti ni natakí xi, chi ni ndañó'ó vá xí, tído viti ni naní'i yo xí”, kaá tatá xi.

’Ta kúú ni kasá'a ná kée na víko.

²⁵ Tído nákaa de'e sava'a na yuku. Dá tá ni ndisaa ra ni kuyati ra ve'e, kúú ni seídó'o ra ká'a yaa, ta táí katí ndéi dii ná sársá'a ná. ²⁶ Dá ni kana ra iin taa kéchoon ñoo. Dá ni ndato'ón ñaá rá: “¿Ndí kían kúu?” ²⁷ Dá ni kaa taa kéchoon ñoo xí'ín rá: “Kée tatá ní víko, chi ni ndisaa ñani ní. Sa'á ñoo ni sa'anda tatá ní choon ña ná ka'ání ndu'u chikerró ndi'í ñoo, chi ió va'a ñani ní ni ndusaa xi.”

²⁸ 'Ta kúú nì xido nda'o ini de'e sava'a ñoó. Sa'á ñoó ko kóni ta'on ra ndu'u ra ve'e. Dá nì keta tatá ra. Dá nì seí nda'í na noo rá ña ná ndu'u ra ve'e. ²⁹ Dá nì kaa ra xí'ín tatá ra: "Ná'á vá mií ní ña sa kua'á nda'o kua kéchóoin noo ní, ta ni ko kaá ní k'i'o ní va'ará iin kítì ló'o kee yu'u víko xí'ín na né'e tá'an va'a xí'ín. ³⁰ Tído sa'á ña nì ndisáa iin ka de'e ní, tá'an ra nì sa'an nì kendava'a xí'ín di'ón ní xí'ín ñá'a díko mií, ta sa'á ra káa di'a nì sa'ání ní chikerró ndí'í cháá ka."

³¹ 'Dá nì kaa tatá ra: "De'e ló'o, yo'ó kúú ra daá ió va xí'ín yu'u. Sa'á ñoó ndidaá ña'a kómí yu'u kúú ña'a yo'ó. ³² Tído iin ña va'a kíán ña ná kee yó víko, ta ná kandeí dii yo, chi nì xi'i va ñanon noo yú'u, tído viti nì nataki xi, chi nì ndañó'ó vá xí, tído viti nì naní'i yo xí", kaá na xí'ín rá —kaá Jesús

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a ndí kían nì kee iin ta kéchóon

16 ¹ Dá nì kaa ta'ani na xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

—Iin kuú dá nì sa io iin ta kuiká, ta nì sa io iin ta sa dandáki ndidaá ña kuiká kómí rá. Tído nì kasá'á ká'an kuáchi ñayuu sa'á ta kéchóon yó'o, ña kéndava'a ra xí'ín ña'a sato'o ra. ² Sa'á ñoó nì kana ñaá sato'o ra, dá nì kaa ra xí'ín rá: "Nì kandaa ini ña kéndava'a yo'ó xí'ín ña'i ñó'o tixi ndá'on. Naki'o kí kuendá nooí sa'an, dá chi o kúu ka kechóon nooí." ³ Dá nì kasá'á ta kéchóon ñoó nákaní ini ra: "¿Ndí kuú vían kee viti, dá chi táxí vá ñaá sato'i? Ta o kándeé ta'oin kee choon ndeé, ta xíka'an ni nooí kuatii. ⁴ Tído sa nì kandaa va ini ndí kían kee tá ná kasandaá kuú taxí ñaá sato'i, dá ná natiin va'a ñayuu yu'u ve'e na."

⁵ 'Dá nì kasá'á rá kána ra iin rá iin ta táí noo sato'o ra, dá nì kaa ra xí'ín ta mií noo: "¿Ndidaa táí ní noo sato'i?" ⁶ Dá nì kaa ta ñoó: "In ciento yoo ná'ano sití oliva táí yu'u." Dá nì kaa ta kéchóon ñoó xí'ín rá: "Jó'on, tiin tuti noo kánóo ña táí ní, ta kakoo kí ní, ta chinóo ní ndadá uu díko uxí yoo sití." ⁷ Dá nì kaa ra xí'ín iin ka ta ñoó: "Ta mií ní, ¿ndidaa táí ní noo sato'o yu'u?" Dá nì kaa ra: "In ciento maquila noni tirió távi." Dá nì kaa ta kéchóon ñoó xí'ín rá: "Jó'on, tiin ní tuti noo kánóo ña táí ní yó'o, ta nachinóo ní ndadá komi díko ni maquila." ⁸ Dá nì chindaya'i sato'o ñoó ta ko kéchóon va'a ñoó, chi xí'ín ña nì kee ra ni na'a ra mií rá ña kaon nda'o ñaxintóni rá. Chi ti'a cháá ka ñayuu kuendá ñayuu yó'o kandoo va'a na noo ñayuu xí'ín ná o duú ñayuu kuendá Ndios. ⁹ Sa'á ñoó ká'an yu'u xí'ín ndo'ó ña ndukú ndó ni'i ndo ñayuu kane'e tá'an va'a xí'ín ndó sa'á ña kéva'a ndó xí'ín ná xí'ín ña kuiká ió ñayuu yó'o, dá kían tá nì ndi'i ña va'a kómí ndó ñayuu yó'o, kúú sa ió va yoo natiin va'a ndo'ó noo kandeí chíchí ndó.

¹⁰ 'Ta na kendaá noo lú'u ña'a, dión ta'ani kendaá na noo kua'án. Tído na ko kendaá noo lú'u ña'a kómí ná, dión ni o kendaá ta'on na noo

kua'án. ¹¹ Chì tá kò kéndaa ndo noó ña kuiká ió ñayuu yó'o, ìndá yoo kúu na kandeé ini ndo'ó noó ña'a Ndios? ¹² Tá kò kéndaa ndo noó ña'a dao ka ñayuu, ìndá yoo ki'o ña kánian ni'i ndo kakuu ña'a mií ndó?

¹³ Chì ni iin tó'ón ñayuu o kúu kéchóon noó uu sato'o, dá chì iin na koni u'u na, ta iin na koni na, o chindaya'i na iin na, ta kenóo na iin ka na. Ta dión ta'ani o kúu ta'on ndiko ndo Ndios, ta ndiko ta'ani ndó ña kuiká —kaá Jesús.

¹⁴ Tá ni seídó'o ta fariseo ndidaá ña ni ka'an na, kúu ni saki ndaa ñaá rá, chì ndó'o nda'o ra sa'a di'ón. ¹⁵ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ndo'ó kúu ra kée ndó mií ndó ña kúu ndó ta va'a noó ñayuu, tído Ndios kúu na ná'a ndi káa níno ndo, dá chì ndidaá ña'a chindaya'i ñayuu, ñoó kían káñó'ó Ndios.

Yó'o ká'an Jesús sa'a ley Moisés, ta ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios

¹⁶ 'Ni sa ño'o ndó tixi ndá'a ley Moisés, xí'in tixi ndá'a ña ni taa profeta nda tiempo ni kii Juan. Nda daá ká'an yu'u sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios. Ta kua'a ná ndúndéé ndu'u na. ¹⁷ Kuáchi cháa ka ndañó'ó iin tó'ón dini to'on ká'an ley Moisés, o duú ka ña naá induú xí'in noñó'o yó'o.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin ta ñadi'í ra

¹⁸ 'Sa'a ñoó ndi ndáa mií vá ta ni dánkoo ñadi'í ra, ta ni tandá'a rá xí'in iin ka ná'a, roón kúu ra yá'a kée kuáchi xí'in ná'a ñoó noo Ndios. Ta ndi ndáa mií vá ta ná tanda'a xí'in ná'a, ná ni sa'anda tá'an xí'in yíian, roón kúu ra yá'a kée kuáchi xí'an noo Ndios.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin ta kuiká xí'in ta kúnda'í naní Lázaro

¹⁹ Dá ni kaa ta'ani na:

—Ni sa io iin ta kuiká. Ta ni sa ndixi ra dá'on ndato xí'in dá'on ya'i. Ta ndidaá kuu táyíi nda'o sa kee ra víko ve'e ra. ²⁰ Ta ni sa io ta'ani iin ta satí ni sa naní Lázaro daá ñoó, ta ió ni'ini ra noñó'o sa'a yé'é ta kuiká ñoó. Ta ni ta'an ñi rá káa ndi'i té'i. ²¹ Ta nda'í kóni ra ndinoo ini ra keí rá yúchi ña'a kuéi yú'u mesa ta kuiká ñoó. Ta vei tina yakó ndaa ri ñi rá noó té'i ñoó.

²² 'Iin kuu, dá ni xi'i ta kúnda'í ñoó. Dá ni kii ángel né'e ñaá ná kua'an na induú koo ra xí'in Abraham. Ta ni xi'i ta'ani ta kuiká ñoó, kúu ni nduxi va ra. ²³ Ta noo nákaa ra ndó'o naní níno rá indaya, ni ndane'e noo rá. Ta kúu nda xíká ñoó ni xini ra noo ió Abraham, ta ió Lázaro díin ná. ²⁴ Dá ni kayu'ú ta kuiká ñoó, ta kaá ra: “Tatá Abraham, ku'u ini ní sa'í, ta ka'anda ní choon noo Lázaro xaan ná dándáxi ra, sa

va'ará diní ndá'a rá ini takuíí, ta ná kii ra dándáxi ra noo yáaí, chí nda'í nda'o ndó'o naní níojí nákaají noo kéjé ñó'o yó'o.”²⁵ Dá nì kaa Abraham xí'ín rá: “De'e ló'o, ndisaa inon ña va'a nda'o nì sa ioon ñayuú, ta Lázaro yó'o, nda'í nda'o nì sa ndo'o xi. Tído viti nì ni'í xí tandeé iní ió va'a xi. Ta yo'ó, nákaa ndó'o naní níojon noo kéjé ñó'o xaan.”²⁶ Ta iin da'o konó nda'o kían sadí noo ndo'ó xí'ín noo ndú'u. Sa'á ñoó o kúu ta'on saa nà ndéi yó'o chí xaan, ta ni nà ndéi xaan o kúu kii chí yó'o.”²⁷ Dá nì kaa taa kuiká ñoó: “Seí nda'íi noo ní, tatá Abraham, ña tanda'á ní Lázaro xaan ná ko'on ra ve'e tatái,”²⁸ chí ñoó ndéi o'on ñanii, ta ná ka'an ra to'on Ndios xí'ín xí, dá kían ná dá'a ni kii xi yó'o, chí ndó'o naní nda'o níojí nákaají.”²⁹ Dá nì kaa Abraham xí'ín rá: “Sa'á ió va ley nì taa Moisés noo xí, xí'ín ña nì taa dao ka profeta. Sa'á ñoó ná kueídó'o ra choon sa'ándáan.”³⁰ Dá nì kaa taa kuiká ñoó: “Koó, tatá Abraham, o kándísa ta'on xian. Tído tá ná nataki iin nà nì xi'í, ta ko'on nà noo ndéi xi, dá ví nandikó iní xí sa'á kuachi kée xi.”³¹ Dá nì kaa Abraham xí'ín rá: “Tá ko xí'o ra mií rá kueídó'o ra ley Moisés xí'ín ña nì ka'an dao ka profeta, dá kían, va'ará ná nataki iin nà nì xi'í ko'on nà noo ndéi ra, ta o kándísa ta'on ra”, kaá nà xí'ín rá —kaá Jesús.

Nda'í kúu ví nà kándéé dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi

17¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná: —Miíjan ndaa kuiti kían ña daá ió va ña'a kini kexíxi xí'ín ndó, dá kasá'á nakani ini ndo kee ndó kuachi. Tído nda'í kúu ví nà kándéé dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi.² Va'a ka ná kandikó yuu molino diko ná, ta ná dáketá ñaá ná ini taño'o, o duú ka ña koo na dáka'an kue'é nà iin taló'o ña kían ya'a xi kee xi kuachi.³ Sa'á ñoó kandaa ndo mií ndó. ”Tá nì ya'a iin ñani ndo nì kee na kuachi xí'ín ndó, dá kían dánani ñaá ndó. Tá nì nandikó iní nà sa'á kuachi nì kee na, dá kían ku'u ká'ano ini ndo sa'a ná.⁴ Ta va'ará usa ta'ándá nì ya'a na nì kee na kuachi xí'ín ndó iin kuu, tído tá nì nandió koo na usa ta'ándá nì ndaka nà ña maní noo ndo sa'á ña nì kee na xí'ín ndó, dá kían kánian ku'u ká'ano ini ndo sa'a ná ndin usa ta'ándá —kaá nà.

Kóni taa xionoo xí'ín Jesús kandeé cháá ka ini ñaá rá

⁵ Dá nì kaa taa xionoo xí'ín sato'o yo Jesús: —Chindeé ní ndu'u, dá ná kua'ano cháá ka ndu xí'ín ña kándéé iní ndu mií ní.

⁶ Dá nì kaa sato'o yo xí'ín rá:

—Va'ará lú'u va kándéé ini ndo yu'u táto'on kī'o leé ndíki mostaza, dá kían kuu va ka'an ndo xí'ín iin yíto ká'ano: “To'on yo'ó mííon, ta ná kuín ini taño'o káa.” Ta kúu kueídó'o va rá ña ka'an ndo.

⁷ Ta ndi ndaa ndo'ó ió iin ta kéchóon noo ndo, tá ni ndisáa ra ni sa'an ra yúku ni xiti ra o ni sa ndaka ra kítí, ta, ¿á ká'an ndo di'a xí'ín rá: “Kua'an ya'a mesa kakoón kasá'ón”? ⁸ Koó, chi di'a ká'an ndo xí'ín rá: “Kenduu kíi yo'ó ña'a ná kadíni, ta xaan ní kandatón ná ndi'i kasá'in, ta ko'i takuí. Tá ni ndi'i, dá kasá'an yo'ó”, kaá ndo. ⁹ ¿Á náki'o ndó ndivé'e noo ra kéchóon noo ndo sa'á ña ni kee ra choon ni sa'anda ndo noo rá? Koó, ko kée ta'on ndó dión. ¹⁰ Ta kī'o dión ta'ani ndo'ó, tá ni ndi'i ni kee ndó ndidaá choon ni sa'anda Ndios noo ndo, dá kían kaa ndo xí'ín ná: “Na kéchóon oon va kúu ndu'u, dá chi sava'a choon, ña kían ni sa'anda ní noo ndu'u, sava'a ñoó vá kían ni kee ndu”, kaa ndo —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús uxi taa ndó'o kue'e té'i'í ñíi

¹¹ Tá noo xíka Jesús kua'an na ñoo Jerusalén, ta yá'a na kua'an na noo raya noo kúu kuendá Galilea xí'ín kuendá Samaria. ¹² Tá ni kasandaá na yú'u iin ñoo ló'o nákaa ñoó, dá ni kankuei uxi taa ndó'o kue'e té'i'í ñíi vei ra ni'i rá Jesús, tído xíká vá ni sa kuíta ra. ¹³ Dá ni kayu'ú rá:

—iJesús, na kúu maestro, ku'u ini ní sa'á ndu'u!

¹⁴ Tá ni xini ñaá Jesús, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Kua'an ndo na'a ndo mií ndó noo ta duti.

Ta noo xíka ra náki'in ra kua'an ra ñoó, kúu ni ndañó'ó ní'ini va kue'e ndó'o ra. ¹⁵ Tído tá ni xini iin taa ñoó ña ni nduva'a ra, kúu ni nandió koo ra káyuu'ú rá kéká'ano ra Ndios vei ra. ¹⁶ Tá ni saá ra noo íin Jesús, dá ni sa kuín xití rá noo sa'a ná, ta ni xino taan ra nda noño'o. Dá ni náki'o ra ndivé'e noo ná. Taa yó'o ni sa kuu ta kuendá Samaria. ¹⁷ Dá ni kaa Jesús:

—¿Á o duú uxi taa ni nduva'a yu'u? Ta, ¿ndeí kua'an iin ka roón? ¹⁸ ¿Á ndadá iin tó'ón dini ta tukú yó'o va ni nandió koo náki'o ñañó'ó noo Ndios?

¹⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín taa ñoó:

—Ndakuiin ndichi, ta kua'an viti, chi ni nduva'ón sa'á ña kándéé inon yu'u.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ndí kían koo, dá kasandaá kuu nandió koo tuku na

²⁰ Iin kuu, dá ni ndato'ón ta fariseo Jesús:

—¿Ndá oon kasá'á Ndios dándáki na yó?

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñayuu o koní xí'ín noo táto'on dándáki Ndios ñayuu na. ²¹ O kúu ta'on kaa na ña yó'o nákaa, o káa nákaa. Dá chí sa dándáki va Ndios nío ñayuu na.

²² Dá ni kaa na xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—Kasandaá iin kuu, dá katoó ndo koni ndo kuu nandió koo na ni nduu taa ñayuú yó'o, tído o koní ta'on ndoan. ²³ Dá kasá'á dao taa ka'an ra xí'ín ndó: “Yó'o ni kasáa na”, o “Káa nákaa na”, kaa ra. Tído ná dá'a ni kandía ndó ko'on ndo kande'é ndó, ta o sa kárkuei ndó sata rá ko'on ndo. ²⁴ Chí táto'on ki'o kúu tá sá nduta, ta náye'e ndaa iin níí kúú induú, ki'o dión koo tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuú yó'o kasaa na. ²⁵ Tído miían ndúsa dinñó'ó ka ndo'o nda'o nío yu'u, ta kañó'ó ñaa ñayuu ndéi tiempo viti.

²⁶ 'Táto'on ki'o ni sa kee ñayuu tiempo ni sa io Noé, ki'o dión ta'ani kee ñayuu kuu nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuú yó'o. ²⁷ Chí tein kuu dáá ñóó ndéi ñayuu sásá'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na tánda'a ná nda kuu ni ndu'u Noé ini barco. Ni ndi'i, dá ni koon dai déen ñóó, ta ni danaá ndi'i rá ñayuu ñóó. ²⁸ Ta ki'o dión ta'ani ni kuu tiempo Lot, chí ndéi ñayuu sásá'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na xíin na ña'a, ta ndéi na díkó náan, ta chí'i na tata, ta káva'a na ve'e, ²⁹ nda kuu ni keta Lot ñoo ká'ano naní Sodoma ñóó kua'an ra. Ta kúú ni koon va ño'ó ita xí'ín azufre sata ñoo ñóó, ta ni danaá ndi'an ñayuu ni sa ndei ñóó. ³⁰ Ta ki'o dión ta'ani koo tá ná kasandaá kuu nandió koo na ni nduu taa ñayuú yó'o kasaa na.

³¹ 'Chí tá ná kasandaá kuu dáá ñóó, dá kían ñayuu kándodó dini vé'e, ná dá'a ni noo na ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a ñó'o inian. Ta na ñó'o yúku, ná dá'a ni nandió kuéi na no'o na ve'e na. ³² Ndusaa ini ndo táto'on ki'o ni ndo'o ñadi'í Lot. ³³ Chí ndidaá ñayuu ndi'i ini dáka'ki na mií ná, noón di'a kúú na kuu. Tído na xí'o mií ná kuu na sa'a yú'u, noón di'a kúú na ni'í ña káki na. ³⁴ Ta ká'in xí'ín ndó ña sakuaá kuu dáá ñóó kande'i uu ñayuu kudí na noo iin xito. Iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo. ³⁵ Iin ve'e kaño'o uu na ñá'a ndiko na. Ta iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo. ³⁶ Uu taa kaño'o yúku. Iin ra naki'in na kane'e na ko'on na, ta iin ka ra kandoo —kaá Jesús.

³⁷ Dá ni ndato'ón ñaa taa xionoo xí'ín ná:

—¿Ndeí kúú noo kooan yó'o, tatá?

Dá ni kaa na:

—Noo kándu'u ndi, ñóó kúú noo nditútí tiyokó ñó'ó.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña ni kee iin ña kuáan xí'in iin ta né'e choon

18 ¹ Dá ni dakí'in tá'an Jesús dao to'on xí'in ña ni daná'a na, dá ná kandaá ini taa xionoo xí'in ná ña daá kuití xinnó'ó rá ka'an ra xí'in Ndios, ta ná dá'a ni katuu ra ña kee ra dión, ² ta kaá na:

—Ni sa io iin taa né'e choon iin ñoo, ta kō ní sá yu'ú ra Ndios, ta kō ní sá io ñañó'ó rá noo ni iin tón ñayuu. ³ Ta ñoo ñoo ta'ani ió iin ñá'a kuáan. Ta tóo tóo sa sá'an noó ta né'e choon ñoo, ta kaáan xí'in rá: “Keyíko va'a ní sa'í xí'in ñayuu naá tá'an xí'in.” ⁴ Tído sa ni kuna'á vá kō ní kékuendá ta'on ra ña ká'an ñá'a yó'o. Tído ni ndi'i, dá ni nakani ini ra, ta kaá ra: “Va'ará kō yu'í Ndios, ta va'ará koó ñañó'in noo ni iin ñayuu, ⁵ tído sa'a ña tóo tóo kásaa ña kuáan yó'o dáta'an yu'u, sa'a ñoo va'a kaan ná ko'in keyíko sa'an. Dá chí tá koó, dá kasaa tóo tóo tukuán dándí'i inian yu'u.”

⁶ Dá ni kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—Taó kuendá ndo ña ni ka'an taa kini né'e choon ñoo. ⁷ Ta, ¿á ká'an ndó ña o keyíko ndaa Ndios sa'a ñayuu ni kaxi mií ná, tá'an ñayuu seí nda'í noo ná nduú ñoo? ¿Á ká'an ndó ña kueé va na, dá chindeé ná ñayuu na? Koó. ⁸ Yu'u kúu ra ká'an xí'in ndó ña yachi va chindeé ná ñayuu na. Tído tá ná kasandaá ku nandió kō na ni nduu taa ñayuú yó'o kasaa na, ¿á nani'i ná ñayuu kándéé ini ñaá noño'o yó'o? —kaá na.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a uu taa ni sa'an ve'e ño'o ká'ano ka'an ra xí'in Ndios

⁹ Ta ñoo ndéi dao ñayuu ká'an ña kúu ná ñayuu ndaa, ta kénoo na dao ka na. Sa'a ñoo ni dakí'in tá'an Jesús to'on yó'o xí'in ña ni daná'a na noo ná, ta kaá na:

¹⁰ —Iin kuu dá ni kee uu taa kua'an ra ve'e ño'o ká'ano yó ka'an ra xí'in Ndios. Iin ra kúu ta fariseo, ta iin ka ra kúu taa kí'in ya'i sa'a ño'o. ¹¹ Ta fariseo ñoo kúu ra iin ndichi ká'an ra xí'in Ndios, ta kaá ra di'a xí'in mií rá: “Tatá Ndios, náki'o yu'u ndivé'e noo ní, chí kō kée ta'on yu'u táto'on kée dao ka taa, tá'an ra kí'in ku'íná, o ra kée ña kini, o ra kée kuachi xí'in na kō kúu ñadi'í ra. Ta ni kō kée ta'on yu'u táto'on kée taa kí'in ya'i sa'a ño'o káa. ¹² Chí sa né'e ij yu'u uu ta'ándá iin iin semana, ta dóko yu'u uxí ña'a noo iin iin ciento ña'a ní'í kéchóin”, kaá ra. ¹³ Tído taa kí'in ya'i sa'a ño'o ñoo, xíká vá ni sa ku'in ra iin ra. Ta ni kō kóni ra ndane'e noo rá chí induú. Ta káni ndá'a rá yu'ú ndíká ra iin ra, dá kaá ra: “Tatá Ndios, ku'u ká'ano ini ní sa'í, chí kúu iin taa kómí kuachi.” ¹⁴ Ká'in xí'in ndó ña ni xi'o ká'ano ini Ndios sa'a kuachi taa kí'in ya'i sa'a ño'o ñoo tá o ñá'a keta ra no'o ra ve'e ra. Tído kō ní kú'u ká'ano ta'on ini na sa'a iin ka taa ñoo. Chí ndi ndaa na chindaya'i mií,

noón di'a kúú na kandoo nóo. Ta na kénóo mií, noón di'a kúú na kanda'ya'i kee Ndios —kaá na.

Xíkə Jesús ñə maní sa'ə takuálí noo Ndios

¹⁵ Ta ndáka ñayuu ñoo takuálí vei na noo Jesús, dá chinóo na ndá'a ná diní xí. Tído tá nì xini taa xionoo xí'ín ná ñə kée ñayuu ñoo dión, dá nì danáni ñaa rá. ¹⁶ Dá nì kana Jesús taa ñoo, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Konó ndó noo takuálí xaan ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a ni chituu ndó xi. Dá chí ñayuu kándéé iní tatá Ndios táto'on kándéé ini takuálí xaan tatá xi, noón kúú na ñó'o tixi ndá'a Ndios. ¹⁷ Miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ñə ndi ndáa na koo kándía ñə dándáki ñaa Ndios táto'on kándía takuálí ñə dándáki ñaa tatá xi, noón kúú na o koní ndu'u tixi ndá'a Ndios —kaá na.

Di'a nì ka'an Jesús xí'ín iin taa kuiká

¹⁸ Dá nì ndato'ón ñaa iin taa ndáya'i, ta kaá ra xí'ín Jesús:

—Maestro va'a kúú ní. Ta, ¿ndí kián kánian keei, dá nì'í ñə kataki chíchíí?

¹⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ká'an yo'ó ñə kúú yu'u na va'a? Chí ni iin tó'ón ñayuu koo kúú na va'a. Iin tó'ón diní Ndios vá kúú na va'a. ²⁰ Sa ná'a vá yo'ó ndi kua'an choon nì sa'anda Ndios: o sa kéeón kuachi xí'ín iin ñá'a ñá koo kúú ñadi'oon, ta o sa ka'ánóon ndii, ta o sa kí'ín kuí'ínón, ta o sa ká'on ñə to'ón sa'a dao ka ñayuu, ta koo ñañó'ó noo tatóon xí'ín noo nanóon.

²¹ Dá nì kaa taa ñoo:

—Nda ló'o vei nì kasá'í seídó'i ndidaá choon yó'o.

²² Tá nì seídó'o Jesús ñə nì ka'an ra dión, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ndadá iin tó'ón vá ñə'a kámani keeón viti, tá dáá. Kua'an dikó ndí'ón ñə'a ió nooon. Ta dasóon di'ón ñoo noo na kúnda'í, dá kián konon koo kuikón chí induú. Dá kison kanooón xí'ín yu'u.

²³ Tá nì seídó'o taa yó'o ñə nì ka'an Jesús dión xí'ín rá, kúú ndaa nda'í va nì kuu ini ra, chí taa kuiká nda'o kúú rá.

²⁴ Tá nì xini Jesús ñə nì kúnda'í ini ra, dá nì kaa na:

—iNandéé ka ví kuáchi kíán, dá ndu'u na kómí ñə kuiká tixi ndá'a Ndios! ²⁵ Kaon cháa ka chika'anda iin camello yáí iin ión tukú o duú ñə ndu'u iin na kuiká tixi ndá'a Ndios.

²⁶ Tá nì seídó'o ñayuu ñoo to'on yó'o, dá nì ndato'ón ná Jesús:

—¿Ndá yoo nì'í ñə káki na, tá dáá?

²⁷ Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Ni iin tó'ón ñayuu o kándéé kee dión, tído ndidaá tá'an va ñə'a kándéé Ndios kee na.

²⁸ Dá nì kaa Pedro xí'ín ná:

—Kande'é ní, chí ndu'u kúú rā nī dānkoo ndi'i ndidaá kúú ña'a ió noo ndú, ta xíonoo ndu'u xí'ín mií ní.

²⁹ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó; ndi ndáa miíó nā nī dānkoo ve'e na, o ñani nā, o kī'o na, o ku'u nā, o ñadi'í nā, o tatá nā xí'ín naná nā, o de'e na sa'á ña kóni nā ña ndu'u cháá ka ñayuu tixi ndá'a Ndios, ³⁰ nā yó'o kúú nā nani'i kuá'á ka ña'a ñayuu yó'o. Ta iin ka ñayuu saá koo chí noo ni'i ná ña kataki chíchí ná —kaá nā.

Yó'o nī kasto'on tuku Jesús xí'ín taa xíonoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu nā

³¹ Dá nī taó xóo Jesús ndin uxī uū taa xíonoo xí'ín ná ñóó. Dá nī kaa nā xí'ín rá:

—Viti kían kōkaa yó kua'an yo ñoo Jerusalén, dá xinkoo ndi'i ña ká'an to'on nī taa profeta sa'á ña ndo'o nā nī nduu taa ñayuu yó'o. ³² Dá chí iin taa kúú rā naki'o ñaá noo ndá'a ta tukú, dá kediki ndaa ñaá rá. Ta kendava'a ra xí'ín ná. Ta tuu ndaa díj ñaá rá. ³³ Dá tá nī ndi'i nī kani ñaá rá, dá ka'ání ñaá rá. Tído tixi kuu óni, dá nataki nā.

³⁴ Tído kō ní kándaá kuiíó ini rā ndi kóni kaa to'on nī ka'an nā xí'ín rá, chí ndadí va ñaxintóni rá noó to'on yó'o, sa'á ñoó kō ní kándaá ini rā ña nī ka'an nā xí'ín rá.

Di'a nī kuu, dá nī nduva'a Jesús iin taa kō túu noo

³⁵ Dá nī kuyati Jesús ñoo naní Jericó, ta yu'ú íchī ñoó ió iin taa kō túu noo sáti ra. ³⁶ Tá nī seido'o ra ña yá'a ñayuu kuá'a kua'an nā noo ió rā ñoó, dá nī ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndí kían kúu?

³⁷ Dá nī kaa ñayuu ñoó ña Jesús, nā ñoo Nazaret, kúú nā yá'a kua'an ñoó.

³⁸ Dá nī kasá'á taa ñoó káyu'ú rá:

—iJesús, de'e nā ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

³⁹ Dá nī danáni ñaá dao ñayuu xíonoo kua'an ñoó, dá ná kutádjí rá, ká'án ná. Tído ni'i cháá ka ví nī kasá'á káyu'ú rá ió rā:

—iDe'e nā ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

⁴⁰ Dá nī sa tuu tóo Jesús, dá nī sa'anda nā choon noó ñayuu ñoó ña ná kandaka na taa ñoó saá nā noo ná. Dá tá nī saá rā noo íin Jesús, dá nī ndato'ón ñaá ná:

⁴¹ —¿Ndí kían kónon keei xí'ón?

Dá nī kaa taa ñoó:

—Tatá, kóni natuu nooí.

⁴² Dá nī kaa nā xí'ín rá:

—Ná natuu nooon viti, chí sa'á ña kándéé inon yu'u, sa'á ñoó ni nduva'ón.

⁴³ Kúú vití'ón vá ni natuu noo rá. Ta kúú ni kee ra kua'an ra xí'in Jesús, ta kéká'ano ra Ndios kua'an ra. Tá ni xini ñayuu kuá'a ñoó ña ni kuu dión, dá ni kasá'a ta'ani na kéká'ano na Ndios.

Di'a ni kuu tá ni naki'in tá'an Jesús xí'in iin taa naní Zaqueo

19 ¹ Dá ni ku'u Jesús ñoo ká'ano naní Jericó, dá ni chika'anda na kua'an na me'í ñoo ñoó. ² Ta ñoó ió iin taa naní Zaqueo, ta kúú rá taa sa'ándá choon noo taa kí'in ya'i sa'a ñó'o, ta kuíká nda'o ra, ³ ta kóni ra kande'é rá ndá yoo kúú Jesús, tído ko kuú ta'on koni ñaá rá kée ñayuu kuá'a ñoó, chí iin taa latá'í vá kúú rá. ⁴ Sa'á ñoó kánkono ra ni sa'an ra cháá ka noo. Dá ni kaa ra doko iin yíto, dá kuu koni ñaá rá, chí ñoó kánian ya'a na. ⁵ Tá ni kasandaá na noo íin yíto ñoó, dá ni nakoto ndaa na, dá ni xini na kánoo ra, dá ni kaa na xí'in rá:

—Zaqueo, kua'an noo kí, chí kuu víti kánian katuu tooi ve'ón.

⁶ Ta kúú kaon ni noo ra yíto ñoó, ta ni natiin ra Jesús ve'e ra xí'an kadij iní ra. ⁷ Tá ni xini ñayuu ñoó ña ni ku'u Jesús ve'e ra, kúú ni kasá'a ná ká'an na sa'a Jesús, chí kaá na ña kua'an na koo too na ve'e iin taa kómí kuachi.

⁸ Ta xí'an tein ió Jesús ve'e Zaqueo ñoó, dá ni ndaku'in ndichi ra, dá ni kaa ra xí'in ná:

—Kande'é ní viti, tatá, chí ko'in ka'anda daoi ña kuíká kómíí, ta ka'andai ña noo ñayuu kúnda'í. Tá ni ya'i ni ki'in ku'ínái ña'a iin ñayuu xí'in, dá kían ko'in nandió né'i komi cháá ka ta'ándá noo ña ni ya'i ni ki'in.

⁹ Dá ni kaa Jesús:

—Kuu víti ni natiin taa yó'o ña káki ra noo kuachi ra, chí kúú ta'ani ra ta kuendá na ve'e Abraham. ¹⁰ Chí na ni nduu taa ñayuú yó'o kúú na vei nandukú, ta dáka'ki na ñayuu ndíta xíká noo Ndios.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin taa ni natiin choon kakuu rey

¹¹ Xí'an nani ndéi ñayuu ñoó seídó'o na ña ni ka'an Jesús, dá ni dakí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on ni daná'a na. Chí sa'á ña sa kua'an kuyati na ñoo Jerusalén, sa'á ñoó ni ka'an ñayuu ñoó ña yachi va kasaa Ndios xí'in ndéé dándáki na ñayuu na. ¹² Sa'á ñoó ni kaa Jesús di'a:

—Iin kuu ni sa io iin taa, ta kúú rá de'e taa sa kuu rey, ta ni kee ra kua'an xíká rá iin ka ñoo natiin ra choon kakuu ra rey, dá ndisaa ra.

¹³ Tído tá ko ñá'a ko'on ra, dá ni kana ra uxí taa kéchóon noo rá. Dá ni xí'o ra iin di'ón ndáya'i noo iin rá iin ra. Dá ni kaa ra xí'in rá: “Naka'an nda'i ndo di'ón xa'an nani kua'in”, kaá ra. ¹⁴ Tído xiní u'u ñaá na ñoo ra.

Sa'á ñoó ni tanda'á ná dao taa kua'an ka'an noo tá'anda choon ñoó ña ko kóni ta'on na ña kakuu taa yó'o rey ñoo na.

¹⁵ 'Tído ni natiin va ra choon. Dá tá ni ndisáa ra ñoo ra, dá ni kana ra taa kéchón ñoó, tá'an ra ni xi'o ra di'ón ra noo, chi kóni ra kandaa ini ra ndidaa ni nduu di'ón ni naka'an nda'i iin rá iin ra. ¹⁶ Dá ni kaa taa ni kasáa mií noo ñoó: "Tatá, iin di'ón ni xi'o ní noói, ta ni ni'í uxi kaan."

¹⁷ Dá ni kaa rey ñoó: "Va'a nda'o ni keeón, chi kúu yo'ó iin ta kéchón va'a. Ta sa'á ña ni kéchón ndaaon noo lú'u di'ón ni xi'oi noon, sa'á ñoó ki'oi ña dándákón uxi ñoo."

¹⁸ 'Dá ni kasáa iin ka taa kéchón ñoó. Dá ni kaa ra: "Tatá, ni ni'í o'on ka di'ón noo iin di'ón ni xi'o ní noói." ¹⁹ Dá ni kaa rey ñoó: "Ko'in ki'oi ña dándákón o'on ñoo."

²⁰ 'Dá ni kasáa iin ka taa kéchón ñoó, dá ni kaa ra: "Tatá, yó'o ió di'ón ni xi'o ní noói, chi ni chikáa va'i ña noo peñitoi, ²¹ chi yu'íi mií ní, chi kúu ní iin taa tondó, ta náki'in ní ña'a ko ní chínóo ní, ta dákée ní noo ko ní xítii ní." ²² Dá ni kaa rey ñoó: "Yo'ó kúu iin ta kéchón kini, ta xí'in to'on ni ka'on xaan keyíko'i sa'on. Ta sa ná'a yo'ó ña kúu yu'u taa tondó, ña náki'in yu'u ña'a ko ní chínóoi, ta dákéi noo ko ní xítii, ²³ sa'á ñoó, ¿ndiva'a ko ní sa'on chikaaon di'ón yu'u banco, dá tá ná ndusaai, dá natiin ña xí'in lú'u satán, ní kúu?"

²⁴ 'Dá ni kaa ra xí'in taa ndíta yati ñoó: "Kuiio ndaa ndo di'ón né'e ra xaan, ta kua'an ndo ki'o ndoan noo ra ni kandeé ni ni'í uxi kaan ñoó."

²⁵ Dá ni kaa taa ñoó: "Tatá, sa kómí vá roón uxi di'ón." ²⁶ Dá ni kaa rey ñoó: "Ká'an yu'u xí'in ndó ña na sa ió ña'a noo, noón kúu na ni'í cháa kaan. Ta na koó ña'a noo, di'a ditá ná lú'u ña kómí ná. ²⁷ Ta kandaka ta'ani ndó ndidaa taa xiní u'u ñaá, tá'an ra ko kóni kakuu yu'u rey, ná kii ra noói, ta ka'anda ndo diko rá", kaá rey ñoó —kaá Jesús.

Di'a ni kuu, dá ni ku'u Jesús kua'an na ñoo ká'ano Jerusalén

²⁸ Tá ni ndi'i ni ka'an na ña yó'o, dá ni kee na koka na kua'an na ñoo Jerusalén. ²⁹ Dá tá ni kasandaá yati na ñoo naní Betfagé xí'in ñoo Betania, yati noo iin iin yúku naní Olivos, dá ni sa'anda na choon noo uu taa xionoo xí'in ná, ³⁰ ta ni kaa na xí'in rá:

—Kua'an ndo ñoo ló'o nákaa chí noo káa. Tá ni saa ndo ni ku'u ndó ñoo ñoó, dá nani'i ndo noo ndíko iin burro, kirí ko ñá'a kandodó ná. Ta ndaxí ndó ri kandaka ndó kii ndó. ³¹ Tá ndaa na ndato'ón ñaá: "¿Ndiva'a ndaxí ndó ri?", dá kaa ndo xí'in ná: "Dá chi xinnó'ó na kúu sato'o ndu rí", kaa ndo.

³² Dá ni kee ra kua'an ra. Ta kúu ni naní'i rá burro ñoó táto'on ki'o ni ka'an Jesús xí'in rá. ³³ Dá tá ni ndaxí rá burro ñoó, dá ni kaa na kúu sato'o ri:

—¿Ndiva'a ndaxí ndó burro xaan?

³⁴ Dá n̄i kaa taa ñoó:

—Dá ch̄i x̄inñó'ó n̄a kúú sato'o ndu'u r̄i.

³⁵ Dá ndáka ra burro ñoó n̄i sāa r̄a noó n̄i k̄andoo Jesús. Dá n̄i ch̄ikodó rá kotó r̄a sata r̄i. Dá n̄i kaa Jesús kánoo na kua'an na.

³⁶ Dá n̄i kasá'á ñayuu kuá'a ñoó chíndei na kotó n̄a ích̄i noó vei Jesús.

³⁷ Dá tá n̄i kuyati na kua'an n̄a noo kásá'á noo na ndika yúku naní Olivos, dá n̄i kasá'á ñayuu kuá'a x̄ionoo x̄í'ín ná ñoó káyu'ú ná kéká'ano na Ndios x̄í'an kádii ini n̄a sa'a ndidaá kúú ña'a ndato n̄i xini n̄a n̄i kee Jesús, ³⁸ ta kaá n̄a:

—iN̄a ká'ano kúú rey yó'o, ch̄i vei na x̄í'ín choon sato'o yo Ndios! iNá kandeí va'a n̄a ndéi induú! iTa ná natiin Ndios ñañó'ó nda noo ió n̄a noo dikó!

³⁹ Dá n̄i kaa dao ta fariseo ñó'o tein ñayuu kuá'a ñoó:

—Maestro, dánani ní ñayuu x̄ionoo x̄í'ín ní, dá ná dá'a ni ka'an n̄a dión.

⁴⁰ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Ká'in x̄í'ín ndó ña tá ná kadi n̄a yó'o yú'u ná, dá k̄ian kasá'á yuu káa keká'anoan yu'u.

⁴¹ Tá n̄i kasandaá yati na ñoo Jerusalén, nda'í n̄i saki na tá n̄i xini n̄a ñoo ñoó, ⁴² ta kaá n̄a:

—Ndeé ví kóni yu'u ña kandaá ini ndo kuu víti ndí k̄ian kee ndó, dá k̄ian kuu kandeí va'a ndó. Tído ndadí vá noo ndo, sa'á ñoó o kúu ta'on kandaá ini ndoán viti. ⁴³ Tído kasandaá iin kuu, dá kasaa kuá'a taa xiní u'u tá'an x̄í'ín ndó, ta kaoo noo ra iin ní yú'u ñoo yó'o, ta chikorrá r̄a ndo'ó, ta kasá'á rá nako'oni r̄a ndo'ó, ⁴⁴ ta koon ra ndo'ó nda noño'o, ta ka'ání rá ndo'ó x̄í'ín de'e ndó. Ta ni iin ka yuu o kándoan kandodó tá'an. Dión ndo'o ndó sa'á ña ko ní nákoní ndo n̄a n̄i tanda'á Ndios vei dákaki ñaá —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i taó ndí'i Jesús ta díkó x̄í'ín ta x̄iin kua'an r̄a sata vé'e ño'o ká'ano

⁴⁵ Dá tá n̄i sāa n̄a, n̄i ku'u na yé'é ño'o ká'ano. Dá n̄i kasá'á ná taó ndí'i na ta díkó, x̄í'ín ta x̄iin kua'an r̄a sata vé'e. ⁴⁶ Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín ñayuu ñoó:

—Di'a va kaá tuti īi Ndios: “Ve'e yu'u kúú iin ve'e noo kánian nataka ñayuu ka'an n̄a x̄í'ín yu'u.” Tído ndo'ó kúú n̄a ndéi kéean tátō'on iin káo ta kui'íná.

⁴⁷ Ta ndidaá kuu n̄i sa káa Jesús sa daná'a n̄a noó ñayuu yé'é ño'o ká'ano ñoó. Tído ta duti saku'a, x̄í'ín ta dána'a ley, x̄í'ín ta né'e choon ndúkú rá ndí k̄ian kee ra, dá ka'ání ñaá rá. ⁴⁸ Tído ko ní ni'i ta'on ra ndi kee ra, dá ch̄i ndidaá ñayuu ndéi toon na seídó'o na ña dána'a Jesús.

Yó'o nì ndato'ón ta fariseo ndá yoo nì xì'o choon noo Jesús

20 ¹ Iin kuu, dá nákaa Jesús yé'é ño'o ká'ano dána'a na sa'á to'on va'a Ndios noó ñayuu. Dá nì kasáa ta duti sakua'a xí'ín ta dána'a ley xí'ín ta sá'ano ñoo, ² dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Ka'an ní xí'ín ndu'u, ¿ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? ¿Ndá yoo nì xì'o choon noo ní ña kee nían?

³ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta viti ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a, ta nandió né'e ndoan. ⁴ ¿Ndá yoo nì xì'o choon noo Juan ña sa dakódo ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios nì xì'oan o taa?

⁵ Dá nì kasá'á rá ndátó'ón tá'an mií rá ndíta ra:

—Tá ná kaa yo ña Ndios nì xì'o ñaá, dá kaa ra xí'á: “¿Ndiva'a ko ní kándisa ndó ña nì daná'a ra, tá dáá?” ⁶ Tído tá ná kaa yo ña taa nì xì'o ñaá, dá kían ndakuei na ñoo yo chiyúú ñaá ná, dá chi ndidaá vá ná kándía ña Juan nì sa kuu iin profeta nì tanda'á Ndios nì kii —kaá ra ndátó'ón mií rá.

⁷ Dá nì kaa ra xí'ín Jesús ña ko ná'á ta'on ra ndá yoo nì xì'o choon noo Juan. ⁸ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ta ni yu'u o kásto'on ta'on xí'ín ndó ndá yoo nì xì'o choon noo kéei ña yó'o, tá dáá.

Di'a kua'an ña nì nakani Jesús sa'á ña nì ndo'o iin sato'o uva

⁹ Dá nì kasá'á Jesús dákí'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na noó ñayuu ñoo, ta kaá na:

—Iin kuu nì dandée iin taa yitó uva noñó'o rá. Dá nì diko ndodó raan noo dao ka taa kéchóon. Dá nì kee ra kua'an xiká rá kua'á kuia. ¹⁰ Dá tá nì xinkoo tiempo ta'anda uva ñoo, dá nì tanda'á rá iin mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi ta kéchóon ñoo natiin ra uva, kirí kánian ni'i rá. Tído tá nì sa mozo ñoo, dá nì ndakuei ta kéchóon noo uva ñoo nì kani ñaá rá. Ta ni iin ña'a ko ní xì'o ra kane'e mozo ñoo no'o ra. ¹¹ Dá nì nandió koo sato'o ñoo nì tanda'á rá iin ka mozo kua'an ra. Tído tá nì sa ra noo ndéi ta kéchóon ñoo, dá nì ndakuei tuku roón nì kani ñaá rá, ta nì ndane'e ñaá rá. Ta ni iin ña'a ko ní xì'o ra kane'e mozo ñoo no'o ra.

¹² Dá nì nandió koo tuku sato'o ñoo nì tanda'á rá iin ka mozo, ra kúu oni, kua'an ra. Tído tá nì sa ra, ta kúu nì ndakuei tuku ta kéchóon ñoo nì darkue'e ñaá rá. Dá nì dakána ñaá rá sata vé'e. ¹³ Dá nì kaa sato'o uva ñoo: “¿Ndi koo kee viti? Viti kían ná tanda'í de'e manì ko'on xi. Chi tá ná koni ñaá rá, ndá ndi kuu koo va ñañó'ó rá noo xí.” ¹⁴ Kúu nì tanda'á ñaá rá kua'an xi. Tído, tá nì xini ñaá taa kéchóon ñoo, dá nì kasá'á rá ndátó'ón kue'é ra: “Taa kaa kúu ra natiin ndidaá kúu ñó'o yó'o noo tatá xi. Kó'o ka'ání yo xí, dá ná kandoo ndi'i ñó'o yó'o noo mií yó”, kaá ra.

¹⁵ Dá nì tiin ñáá rá ndáka ra kua'an ra sata korrá noo káa yitó uva ñóó. Ta ñóó nì sa'ání ñáá rá. Ta, ¿ndí kían kee sato'o uva ñóó viti, ká'án ndó?

¹⁶ Ña kee ra kían kasaa ra, ta ka'ání ndí'i ra ta kéchóon ñóó, dá dikó ndodó ra ñó'o noo káa yitó uva ñóó noo dao ka taa —kaá Jesús.

Tá nì seídó'o ñayuu ñóó ña nì ka'an Jesús dión, dá nì kaa na:

—iNá o sa kónó Ndios ña koo dión!

¹⁷ Dá nì nande'é Jesús noo ñayuu ñóó, dá nì kaa na:

—¿Á ko ná'á ta'on ndó ña di'a va kaá tuti ij Ndios?:

Tá'an yuu nì kañó'ó taa káva'a ve'e,

ñá yó'o di'a va nì kasandaá kakuu yuu tito.

¹⁸ Ta ndidaá na ná kankao sata yuu ñóó, kuachi ndi'i na. Ta na kankao yuu yó'o sata, noón kúú na tadi ndi'i keean —kaá Jesús.

Di'a nì kuu tá nì ka'án dao taa dátúú rá Jesús

¹⁹ Dá nì ka'án ta duti saku'a xí'ín ta dána'a ley tiin ra Jesús mií hora daá ñóó, dá chí nì kandaá ini ra ña sa'a mií rá nì ka'an na to'on yó'o. Tído yu'ú ra kée ñayuu kuá'a ñóó.

²⁰ Ta ndéi ra nání rá Jesús. Kúú nì tanda'á de'é ra dao taa kua'an ra noo nákaa Jesús. Ta nì kee ra mií rá ña kúú rá ta ndaa, chí ndúkú rá ndi kee ra dátúú ñáá rá, dá ná ya'a na ka'an na, dá ni'i rá kuachi na, dá naki'o ñáá rá noo ndá'a ta né'e choon ká'ano ñoo ñóó, ká'án rá. ²¹ Dá nì ndato'ón ñáá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Maestro, ná'á vá ndu'u ña ka'an ní ña ndaa, ta dána'a ní ña ndaa. Ta ni iin tó'ón ñayuu ko káxi mií ní. Di'a dána'a ndaa ní íchi Ndios noo ndidaá ñayuu. ²² Sa'á ñóó vei ndu ndato'ón ndu'u mií ní, ¿á va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñó'o yo noo ta kúú kuendá rey César o koó?

²³ Tído nì kandaá va ini Jesús ña katoó ra dátúú ñáá rá. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo ká'in? ²⁴ Tei tóo ndó iin di'ón, ña chíya'i ndó sa'a ñó'o ndo, ná kande'á. ¿Ndá na'ána kían ndá'a noo di'ón yó'o? Ta, ¿ndá kuu kían ndá'a no'an yó'o?

Dá nì kaa ra:

—Na'ána César kían xí'ín kuu mií rá.

²⁵ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Naki'o ndó ña kúú ña'a César noo rá, tá dáá, ta naki'o ndó ña kúú ña'a Ndios noo ná.

²⁶ Ta kúú ko ní kándeé vá rá dátúú ñáá rá, dá ya'a na noo to'on ká'an na noo ñayuu kuá'a ñóó. Di'a nì naá vá iní ra sa'á ña va'a nda'o nì nandió né'e na to'on nì ndato'ón ñáá rá. Sa'á ñóó nì sadi va ra yú'u rá.

Di'a kua'an ña ni ñan'a Jesús ña miñan ndaa nataki na ni xi'i

²⁷ Dá ni kasáa dao ta saduceo noo Jesús. Ta ko kándisa ta'on ra ña nátaiki na ni xi'i. Dá ni ndato'ón ñaá rá, ²⁸ ta kaá ra:

—Maestro, di'a ká'an iin ley ña ni taa Moisés: Tá ni xi'i iin taa, ta ko ní sá io de'e yíi ra xí'ín ñadi'í ra, dá kían kánian naki'in ñaá ñani ra tanda'a rá xí'án, dá koo iin de'e yíian naki'in kuu ñani ra. ²⁹ Ta viti, ni sa ndei usa ñani. Ta kúu ni tandá'a ta kúu noo ñoó. Tído ni xi'i va ra, ta ko ta'ón de'e yíi ra ní sá io xí'ín ñadi'í ra. ³⁰ Sa'á ñoó ni tandá'a ñani ra, ta kúu uu ñoó, xí'án. Tído ni xi'i ta'ani ra, ta ko ní sá io tuku de'e yíi ra xí'án. ³¹ Dá ni tandá'a ta kúu oni xí'ín ñá'a ñoó. Ta kúu dión ta'ani ni ndo'o ra. Ta dión ta'ani ni ndo'o ndin usa ñani ñoó, ni xi'i ndi'i ra, ta ni iin ra ko ní sá io de'e yíi xí'ín ñá'a ñoó. ³² Tá ni ndi'i, dá ni xi'i ta'ani mií ñá'a ñoó. ³³ Sa'á ñoó, tá ná kasandaá kuu nataki na ni xi'i, ¿ndi káa iin taa ñoó kakuu yíi ñá'a ñoó, chi ndin usa va ra ni sa kuu yíian? —kaá ra.

³⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ñayuu ndéi ñayuu yó'o kúu na tánda'a, ta xí'o na de'e na ña tanda'a xí. ³⁵ Tído na ni ni'i noo Ndios ña nataki na tein na ni xi'i, ta kande na iin ka ñayuu koo chí noo, noón kúu na o tánda'a ka na, ta o kí'o ka na de'e di'í na ña tanda'a xí. ³⁶ Ta ni iin kuu ka o kuú na, chi táto'on kí'o ndéi ángel, nda kí'o dión vá kande na, ta nda de'e Ndios vá kakuu na sa'á ña ni'i ná ña nataki na. ³⁷ Ta viti ná ko'in kasto'in xí'ín ndó ña miñan ndaa nataki na ni xi'i, chi nda Moisés ni ñan'a sa'á ña yó'o noo táa na sa'á ña ni ndo'o na tá ni kei yitó táka ló'o ñoó. Chi ña ni taa na ká'an ña sato'o yo Ndios kúu Ndios noo Abraham, ta kúu ná Ndios noo Isaac, ta kúu ná Ndios noo Jacob. ³⁸ Kí'o dión kaáan, dá chi tatá Ndios, ko kúu ta'on na Ndios noo na ni xi'i, chi kúu ná Ndios noo na takí va, chi ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo Ndios.

³⁹ Dá ni kaa dao ta dána'a ley xí'ín ná:

—Va'a nda'o ni ka'an ní, maestro —kaá ra.

⁴⁰ Ta ko ní chíndaa noo ka ra ña kían ndato'ón ñaá rá cháa ka.

Di'a kua'an ña ni ñan'a Jesús sa'a Cristo, na dákaiki ñaá

⁴¹ Dá ni kaa Jesús xí'ín ñayuu kuá'a ñoó:

—¿Ndiva'a ká'an ra dána'a ña tein na ve'e rey David kixi Cristo, na dákaiki ñaá? ⁴² Chi di'a va kaá mií vá David noo tuti Salmo:

Di'a ni kaa sato'o yo Ndios xí'ín na kúu sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u,

⁴³ nda ná kasandaá kuu nataán ndí'ii

ta xiní u'u ñaá tixi sa'on.”

⁴⁴ Mií David kaá ña sato'o na kúu Cristo, sa'á ñoó, ¿ndiva'a dána'a ra ña kii Cristo tein na ve'e na, tá dáa? —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni ñana'a Jesús sa'a ña kini kée ta dána'a ley

⁴⁵ Ta nani ndéi ñayuu kuá'a ñoo seídó'o na, dá ni kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

⁴⁶ —Kandaa ndo mií ndó noo ra dána'a ley Moisés, dá chi katóo ra kandixi ra dá'on nani, ta kóni ra ña ka'an ñayuu ndisá'an xí'ín rá xí'ín ñañó'ó noo xionoo ra noo yá'i. Ta katóo ta'ani ra kande ra noo téi kúu noo ini ve'e noo náta ka ñoo yo, ta katóo ta'ani ra kande ra téi kúu noo noo ndéi ta ndaya'i sásá'an ra noo ió víko. ⁴⁷ Ta xío ndaa ra ve'e na kuáan. Ta na'a xíka ta'i rá noo Ndios, dá ka'an va'a ñayuu sa'a rá. Ta yó'o kúu ra ya'i nda'o chiya'i ra noo Ndios sa'a ña kée ra dión —kaá na.

Di'a ni kee iin ña'a kuáan kúnda'í

21 ¹ Dá ni ndane'e noo ná, dá ni xini na to'on kée ñayuu kuiká taáan di'ón ini sato noo dóko ñayuu di'ón noo Ndios. ² Ta ni xini ta'ani na táto'on ni kee iin ña'a kuáan kúnda'í, ni taáan uu di'ón kaa kuálí ini sato ñoo. ³ Dá ni kaa na:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ña'a kuáan kúnda'í kaa ni taán kua'a cháa ka di'ón o duú ndidaá ka ñayuu kaa. ⁴ Dá chi ndidaá ka ñayuu kaa ni dokó noo Ndios xí'ín di'ón kándoo noo ná, tído ñá'a kaa, va'ará kúnda'í vían, ni dokó ndi'án di'ón né'e va'án katakian —kaá na.

Yó'o kúu noo dána'a Jesús ña naá va ve'e ño'o ká'ano

⁵ Dá ni kasá'a dao taa xionoo xí'ín Jesús ká'an ra sa'a ve'e ño'o ká'ano, ña ñochí nda'o ndaa yuu ni kava'an, xí'ín dao ka ña'a luu ndaa ni dokó ñayuu kuiká noo Ndios. Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

⁶ —Kana'a ndó ña kasandaá iin kuu koon ndi'i va ve'e ño'o, tá'an ña ndé'é ndó kaa, chi ni iin tó'ón yuu o kándoo kandodó tá'an. Naá ndí'i vaan.

Kásto'on Jesús ndí kían koo, dá naá ñayuu yó'o

⁷ Dá ni ndato'ón rá Jesús:

—Maestro, ¿nda oon koo dión? ¿Ndí kían koo, dá kandaa ini ndu'u ña yachi va koo dión?

⁸ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó, dá ná o dánda'í ñaá ni iin ñayuu, dá chi kua'a nda'o taa kasaa, ta kechóon ra kuu yú'u, ta kaa ra: “Yu'u kúu Cristo, na dákaki ñaá. Sa ni kasandaá va kuu ña naá ñayuu.” Tído o sa kándía ndó karkuei ndó sata rá ko'on ndo. ⁹ Tá ni kandaa ini ndo ña sa'ání tá'an iin ñoo xí'ín iin ka ñoo, ta yó'o yó'o naá na, ta ná dá'a ni yu'ú ndo, dá chi dinñó'ó ka k'i'o dión kánian koo, tído ko ñá'a ta'on xinkoo kuu ña naá ñayuu yó'o.

¹⁰ Dá ni kaa ta'ani na:

—Ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao ka nación, ta kasá'á naá tá'an ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. ¹¹ Ta yó'o yó'o va kasá'á ni'i nda'o taan, ta yó'o yó'o ta'ani kasá'á koo tama xí'ín kue'e kini, ta kasá'á yu'ú xíxi nda'o ñayuu, ta ña'a xíxi nda'o koo chí induú káa.

¹² Tído tá o ñá'a koo dión, dá tiin ñayuu ndo'ó, ta kendava'a na xí'ín ndó. Ta kane'e na ndo'ó ko'on na ini ve'e noo ná'taka na ñoo yo, dá keyíko na sa'a ndo. Ta kadi na ndo'ó ve'e kaa. Ta kane'e na ndo'ó ko'on na noo rey xí'ín noó ta né'e choon ná'ano sa'á ña kúú ndó kuendá yu'u.

¹³ Dión koo, dá ni'i ndo ndi koo ki'o ndó kuendá sa'a yu'u noó ta né'e choon ná'ano. ¹⁴ O sa ná'ani ini ndo sa'á to'on ka'an ndo chindeé ndó mií ndó, ¹⁵ dá chi ki'o va mií yu'u to'on ka'an ndo xí'ín ña ndichí noo ndo mií hora daá ñóó. Ta o kándeé ta'on na nandió né'e na noó ka'an ndo, ta o kándeé ta'on na xiní u'u ñaá dátuu ná noó ka'an ndo. ¹⁶ Ta naki'o ñaá tatá ndo xí'ín naná ndo xí'ín ñani ndo, xí'ín tá'an ndó xí'ín na né'e tá'an va'a xí'ín ndó noó ta né'e choon; ta ka'ání rá dao ndó. ¹⁷ Ta koni u'u kini ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúú ndó kuendá yu'u. ¹⁸ Tído ni iin tó'on ta'on idí diní ndo o naá. ¹⁹ Ta sa'á ña ni xi'o ndeé ini ndo, sa'á ñoó ni'i ndo ña dá'akáki ñaá Ndios.

²⁰ Sa'á ñoó tá ni xini ndo ni kao noo kua'á ndava'o soldado ñoo Jerusalén yó'o, dá kían kana'á ndó ña sa ni xinkoo va kuu ña kían naá ñoo yó'o. ²¹ Sa'á ñoó na ndéi chí Judea ná kuino kí ná ko'on na yúku, ta na ñoo Jerusalén ná kankuei kí ná ko'on na, ta na kua'an yúku, ná dá'a ni nandió kuéi na ndu'u na. ²² Dá chi kuu dáá ñóó kakuu iin kuu dándó'o Ndios ní ñayuu ndéi ñoo yó'o, dá ná xinkoo to'on ká'an tuti ii mií ná. ²³ Tído nda'í kúu ví na ñá'a ñó'o de'e xí'ín na ndéi taleé chí'í kuu dáá ñóó, dá chi kuu dáá kakuu iin kuu ndo'o naní ní ñayuu noño'o yó'o, ta naxino ña xido ini Ndios satá ñayuu ndéi ñoo yó'o. ²⁴ Ta xí'ín espada kuei dao na, ta dao ka na kandaka ra ko'on ra kandeí ndava'a na ndidaá nación. Ta kankao ñoo Jerusalén tixi ndá'a ta tukú. Ta dión koo nda ná xinkoo kuu ni chikaa ini Ndios taó ná ta tukú ñoó.

Di'a koo, dá nandió koo tuku Jesús kii na ñayuú yó'o

²⁵ Kua'á nda'o ña ndato ndo'o ndindii, xí'ín yo, xí'ín tiño viti, ta noño'o yó'o ndo'o naní ní ndidaá kúú ñayuu, ta naá nda'o ini na sa'á ña ni'i xido ndakuei noó taño'o. ²⁶ Ta ndidaá kúú ñayuu kuu yi'í sa'á ña yu'ú nda'o na sa'á ña nakani ini na sa'á ña vei ndo'o ñayuú yó'o, dá chi koni na kidi ni'ini ndidaá ña ná'ano ñó'o induú káa. ²⁷ Nda daá ví, dá koni na na ni nduu ta ñayuú yó'o kixi na tein iin viko, ta ndato naye'e ndaa noo kii na xí'ín ndidaá choon kómí ná. ²⁸ Tá ni kasá'á kúu dión, dá kían ndeé koo ini ndo, ta ndane'e noo ndo, dá chi sa ni kuyati ñó'ó va kuu dá'akáki ñaá Ndios —kaá na.

²⁹ Dá ni dakí'in tá'an Jesús ña yó'o xí'ín to'on ni daná'a na, ta kaá na:

—Kane'e ndó kuendá táto'on k̄i'o kée taño'ó xí'ín ndidaá ka ni yíto.
³⁰ Tá n̄i xini ndo ña vei nóma yúta kuálí ra, kúú sa ná'á vá ndó ña sa n̄i kuyati yoō koon dai. ³¹ Ta dión ta'ani, tá n̄i xini ndo n̄i kasá'á kúu tandó'ó yó'o, dá k̄ian kana'á ndó ña sa n̄i kuyati va kuū kasaā Ndios dándáki na.

³² 'Miían ndaa kuiti ká'in xí'ín ndó ña o kuú ta'on ñayuu ndéi tiempo daá nda ná koo ndidaá ña yó'o. ³³ Induú kaa xí'ín noño'o yó'o naá váán, tído to'on ká'in o yá'a ta'an vaan.

³⁴ 'Ta kanda ndo mií ndó. O sa kóo ini ndo kee ndó ña kóni ñi ndo, ta o sa kó'o na'áná ndo, ta o sa ndí'i ini ndo sa'á ña kátoó téi na kúu kuendá ñayuú yó'o, chí iin ndakána va kasandaá kuū ñoó sata ndo.

³⁵ Chí táto'on k̄i'o kée na xí'ín dei tiin na kítí, k̄i'o dión iin ndakána va kasandaá kuū yó'o sata ndidaá ñayuu ndéi iin ní kua'an ñayuú yó'o.

³⁶ Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, ta daá kuití kaka ndo ña maní noō Ndios ña ni'i ndo ña k̄aki ndó noó ndidaá tandó'ó vei koo, dá ná kuu nakuíta ndó xí'ín tandeé iní noō na n̄i nduu taa ñayuú yó'o —kaá Jesús xí'ín rá.

³⁷ Ta nduú sa daná'a na yé'é ño'o ká'ano, ta sakuaá sa sá'an na yúku naní Olivos. ³⁸ Ta ndidaá na'a sa sáa ñayuu ndéi ñoo Jerusalén sa seídó'o na ña'a sa dána'a Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoó.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i kandoo Judas Iscariote ña nak̄i'o ra Jesús noo ndá'a ta né'e choon

22 ¹ Sa n̄i kuyati va víko pascua, tá seí na Israel pan, ña ko ní k̄i'in tá'an xí'ín ña dákuíta tachían. ² Ta ra duti sakua'a xí'ín ta dána'a ley nándukú rá ndi kee ra ka'ání rá Jesús, tído yu'ú ra kée ñayuu ñoo ñoó. ³ Kúú n̄i ndu'u ña u'u ini níno Judas, ta ká'an xí'ín ná Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin ux̄i uu ta xíonoo xí'ín Jesús. ⁴ Dá n̄i sa'an ta yó'o n̄i ka'an ra xí'ín ta duti sakua'a xí'ín taa sa'ándá choon noō ra ndaa yé'é ño'o ká'ano ñoó, chí n̄i ka'an ra sa'a ndi kee ra nak̄i'o ra Jesús noo ndá'a rá. ⁵ Ta kúú n̄i kadij nda'o ini taa ñoó, dá n̄i kandoo ra ña k̄i'o ra di'ón noo Judas. ⁶ Ta kúú n̄i kandía ra tiin ra di'ón ñoó. Dá n̄i kasá'á rá ndúkú rá ndi kee ra nak̄i'o ra Jesús noo ndá'a taa ñoó, dá ná o kandaa ini na ñoo ñoó.

Di'a n̄i kuu tá n̄i sadíni Jesús noo ndi'i kuií xí'ín taa xíonoo xí'ín ná

⁷ Kúú n̄i kasandaá va kuū seí na Israel pan ko ní k̄i'in tá'an xí'ín ña dákuíta tachían, ta dóko ta'ani na iin léko noo Ndios, kirí kúu kuendá víko pascua. ⁸ Dá n̄i sa'anda Jesús choon noo Pedro xí'ín Juan, ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'an ndo kenduu ndo ña ná kadíni yó kuendá víko pascua.

⁹ Dá n̄i kaa ra xí'ín Jesús:

—¿Ndeí ko'on ndu kenduu ndu ña'a kadíni yó, kóni ní?

¹⁰ Dá n̄i kaa na:

—Ta noó n̄i saa ndo n̄i ku'u ndó ñoo ká'ano káa, dá naki'in tá'an ndó xí'in iin taa ndío iin yoo ñó'o takuii kua'an ra. Ta kúu karkuei ndó ra ko'on ndo nda ve'e noó n̄i saa ra n̄i ndu'u ra, ¹¹ dá kaa ndo xí'in ta kúu sato'o ve'e ñoo: “Di'a kaá maestro ndu'u xí'in ní: ¿Ndi káa iin cuarto k̄i'o ní noo kadíni kuendá víko pascua xí'in taa xionoo xí'in?”, kaa ndo xí'in rá. ¹² Dá ná dána'a ra iin cuarto ká'ano kánoo dikó ñoo, ta sa ió nduu vaan. Ta ñoo kenduu ndo ña'a ná kadíni yó —kaá na.

¹³ Dá n̄i kee ra kua'an ra. Ta n̄i ndo'o ra tát'on k̄i'o n̄i ka'an Jesús xí'in rá. Ta ñoo n̄i kenduu ra ña kadíni ra xí'in ná kuendá víko pascua.

¹⁴ Tá n̄i kasandaá hora kasá'an na, dá n̄i sa koo Jesús mesa xí'in taa xionoo xí'in ná. ¹⁵ Dá n̄i kaa na xí'in rá:

—Ndi k̄i'o ví kónii kadíni dáoi xí'in ndó víko pascua tá ko ña'a ndo'o naní níoi. ¹⁶ Dá chí ká'in xí'in ndó ña o nándio koo kaj kadíni nda ná xinkoo kuu kadíni tukui xí'in ndó noo dándaki Ndios.

¹⁷ Dá n̄i tiin na copa. Dá tá n̄i ndi'i n̄i nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios, dá n̄i kaa na:

—Jó'on, tiin ndoan, ta ko'o iin rá iin ndó lú'u lú'u ra. ¹⁸ Chí ká'in xí'in ndó ña o nándio koo ka yu'u ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuu kasaa Ndios dándaki na ñayuu na.

¹⁹ Dá n̄i tiin na pan ñoo, dá n̄i nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios. Dá n̄i sa'anda dao naán, dá n̄i x̄i'o naan noó taa ñoo. Dá n̄i kaa na:

—Ña yó'o kúu yikí koñoi, ña náki'oi kuu sa'a iin rá iin ndo'ó. Ta daá kee ndó ña yó'o, dá ndiko'on ini ndo sa'a ña n̄i kee sa'a ndo.

²⁰ Ta dión ta'ani n̄i kee na xí'in copa ñoo tá n̄i ndi'i n̄i sadíni na, dá n̄i kaa na:

—Ndúta ñó'o ini copa yó'o dándaki ña saá n̄i kandoo Ndios kee na xí'in ñayuu na, ta xinkooan kee nii yu'u, kirá kuita sa'a iin rá iin ndó.

²¹ Tído kana'á ndó ña iin taa sásá'an nduú xí'in yu'u mesa yó'o ko'on nak̄i'o ñaá noo ndá'a taa xiní u'u ñaá. ²² Ta miían ndaa ndo'o na n̄i nduu taa ñayuu yó'o tát'on n̄i chikaa ini Ndios koo nda míi sa'a. Tído nda'í taa ko'on nak̄i'o ñaá noó ta xiní u'u ñaá —kaá Jesús.

²³ Dá n̄i kasá'á rá ndátó'on tá'an míi rá, nde'á ndi káa iin ra kakuu ra kee dión.

Dána'a Jesús sa'a ndá yoo ndáya'i cháa ka

²⁴ Dá n̄i kasá'á ta xionoo xí'in ná ñoo ndátó'on kuachi ra, nde'á ndi ndaa ra kakuu taa ndáya'i cháa ka tein míi rá. ²⁵ Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Sa ná'á vá míi ndó tát'on k̄i'o kée rey dándaki dao ka nación, chí kéndusa ra xí'in ñayuu kueíd'o ñaá ná. Ta dao ka ta né'e choon ñoo kuálí, roón kúu ra chínani va'a ra míi rá. ²⁶ Tído ko káni ta'an vaan kee ndó dión tein míi ndó. Ndi ndaa ndo'ó kúu taa ndáya'i cháa ka tein míi

ndó, di'a ndee ndó mií ndó kakuu ndó táto'on ta ló'o cháá ka. Ta ndi ndáa ndo'ó kúú taá íin noo, di'a ndee ndó mií ndó kakuu ndó taá koni kuáchí noo dao ka ndo. ²⁷ Chi, ¿ndi káa na ndáya'i cháá ka, á na ió mesa o na chíki'o ña'a sasá'an na? ¿Á o duú na ió mesa kúú na ndáya'i cháá ka? Tído kana'á ndó ña nákaa yu'u tein ndó kúúí iin na xínkuáchí di'a noo ndo.

²⁸ Ta ndo'ó kúú na daá kuití ni sa ndei xí'ín yu'u tein tandó'ó ndó'i, ²⁹ sa'á ñoó ki'o yu'u choon noo ndo ña dándáki ndó táto'on ki'o ni xí'o tatái choon nooí ña dándákii, ³⁰ dá kasá'an dáó ndó xí'ín yu'u, ta ko'o nduú ndo xí'ín yu'u noo dándákii, ta kandeí iin rá iin ndó noo téi keyíko ndo sa'a ndin uxí uú tu'u de'e na ve'e Israel.

Yó'o ni ka'an Jesús ña ndata Simón Pedro sa'a ná

³¹ Dá ni kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—Simón, Simón, kana'ón ña kóni ña u'u kexíxian xí'ín ndó táto'on kée ñayuu dáxixi na tirió. ³² Tído sa ni seí nda'ávii noo Ndios sa'on, dá kían ná dá'a ni ndi'i ña kándéé inon yu'u. Dá tá ni ndi'i ni nandió koo tukón noo yú'u, dá chindeéon ñanon, dá ná kuita ndaa na xí'ín to'on yu'u.

³³ Dá ni kaa Simón xí'ín ná:

—Sato'o mií, sa ió nduu va yu'u ña ko'in ve'e kaa xí'ín ní, ta ió ta'anii ña kuu nduúí xí'ín ní.

³⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Pedro, ká'in xí'ón ña tá o ñá'a ta'on kana chéli viti, kúú sa oní va ta'ándá ndaton sa'a yu'u.

³⁵ Dá ni kaa Jesús xí'ín taá xionoo xí'ín ná:

—Tá ni tanda'á yu'u ndo'ó ni sa'an ndo ni daná'a ndo, ko ní sá ne'e ndó léka ndo, ta ni lú'u di'ón, ta ni ndisa ndo ko ní sá ne'e ndó ko'on ndo. ¿Á ió ña'a ni kamaní noo ndo?

Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Ni iin ña'a ta'on.

³⁶ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Tído viti, ndi ndáa ndo'ó ió léka xí'ín di'ón, ki'in ndó ña kane'e ndó ko'on ndo. Ta ndo'ó, na koó espada, dikó ndó kotó ndíxi ndó, ta kuiin ndóan. ³⁷ Dá chí ká'in xí'ín ndó ña miían xinkoo ña ká'an tuti ii Ndios sa'í, dá chí kaáan di'a: “Ni ndee ñaá ná iin taá kómí kuachi.” Ta dión koo, chí ndidaá ña ká'an tuti ii Ndios sa'á ña kían ndo'i, kánian xinkooan —kaá na.

³⁸ Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Sato'i, yó'o ió uú espada.

Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Sa ió va'a va.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'ḅan Jesús x̄í'ín Ndios iin noḅ naní Getsemaní

³⁹ Dá n̄i keta Jesús kua'ḅan n̄a yúku naní Olivos táto'on k̄i'o sá kée na dao ka kuu ñoó. Dá n̄i kee t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná tákuei ñaá rá kua'ḅan r̄a.

⁴⁰ Dá tá n̄i saa n̄a ñoó, dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—Ka'ḅan ndo x̄í'ín Ndios, dá k̄iḅan ná dá'a ni kandeé ña kini kexíxian x̄í'ín ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuachi.

⁴¹ Dá n̄i kana xoo na kua'ḅan n̄a táto'on k̄i'o x̄íká dáyaḅ yḅ iin yuu. Dá ñoó n̄i sa kuḅin x̄ití ná, ta n̄i kasá'á ná ká'ḅan n̄a x̄í'ín Ndios, ⁴² ta kaá n̄a:

—Tá'a ló'o, tá kóni ní, ditá ní yu'u noḅ ndutá ova, ña kúu ña ndó'o níoi. Tído ná dá'a ni kakuuan táto'on k̄i'o kóni yu'u. Ná kakuuan táto'on kóni mií ní.

⁴³ Dá n̄i kasáa iin ángel n̄i kii chí induú, ta n̄i x̄i'o na ndée noḅ Jesús.

⁴⁴ Ta sa'á ña nda'í kúu ini n̄a, sa'á ñoó n̄i ndundeé cháa ka ini n̄a n̄i ka'ḅan n̄a x̄í'ín Ndios. Ta teen ná kúu táto'on yúyó ná'ano ni, ta kuéi rá nda noñó'o. ⁴⁵ Tá n̄i nakuḅin ndichi n̄a n̄i ndi'i n̄i ka'ḅan n̄a x̄í'ín Ndios, dá n̄i kee na kua'ḅan n̄a noḅ ndéi t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná ñoó. Tá n̄i saa n̄a, kúu sa kíd̄i va ra ndéi ra, chi n̄i kuitá vá rá n̄i kee ña kúnda'í ini r̄a. ⁴⁶ Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—¿Ndiva'a kíd̄i ndo? Ndakuei k̄iḅ ndo, ta ka'ḅan ndo x̄í'ín Ndios, dá ná o kandeé ña kini kexíxian x̄í'ín ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuachi.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasáa Judas x̄í'ín kuá'á t̄a tiin ra Jesús kandaka ra ko'on r̄a noḅ t̄a né'e choon

⁴⁷ Ká'ḅan ií vá Jesús iin na, kúu sa n̄i kasáa va iin tu'u ñayuu. Ta Judas, tá'ḅan r̄a kúu kuendá ndin ux̄i uḅ t̄a x̄ionoo x̄í'ín Jesús, kúu r̄a x̄ionoo vei noḅ ñayuu kuá'a ñoó. Dá n̄i natuu yati ra noḅ iin Jesús, dá n̄i chitó rá noḅ ná. ⁴⁸ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Judas, ¿á x̄í'ín ña chitó yo'ó noḅ yú'u, á dión kéeón, dá naki'ón n̄a n̄i nduu t̄a ñayuú yó'o noḅ ndá'a t̄a xiní u'u ñaá?

⁴⁹ Tá n̄i xini t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná ña n̄i kasá'á t̄a ñoó tiin ñaá rá, dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín ná:

—Tatá, ¿á kóni ní ña naá ndu x̄í'ín rá x̄í'ín espada?

⁵⁰ Ta iin t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná ñoó n̄i darkue'e iin t̄a kéchóon noḅ t̄a duti kúu noḅ, chi n̄i sa'anda r̄a do'o xoo kuá'a r̄a. ⁵¹ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Sa n̄i kuu va. Ná dá'a ni kee ndó dión.

Dá n̄i tiin na do'o ra, ta kúu n̄i nduva'a naan. ⁵² Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín t̄a duti sakuá'a, x̄í'ín t̄a sa'ándá choon noḅ r̄a ndaá yé'é ño'o, x̄í'ín t̄a sá'ano n̄i kasáa tiin ñaá ñoó:

—¿Á t̄a kui'íná vá kée ndó yu'u kúuí, sa'á ñoó vei ndó x̄í'ín espada x̄í'ín yíto tiin ndó yu'u? ⁵³ Ta ndidaá kuu vá n̄i sa káai x̄í'ín ndó yé'é ño'o ká'ano, ta ko ní tiin ndó yu'u. Tído hora yó'o n̄i ni'i ndo kee ndó dión x̄í'ín, dá chi hora yó'o kúu hora dándáki ña u'u —kaá n̄a.

Di'a nì kuu tá nì ndata Pedro sa'a Jesús onì ta'ándá

⁵⁴ Dá nì tiin ra Jesús ndáka ra kua'an ra chí ve'e ta duti kúú noó. Ta xíká xíká tákaa ñaá Pedro kua'an ra. ⁵⁵ Dá nì naka'on ta ñoó ñó'o yé'é ve'e ñoó. Ta nì kaḡ noo ra ndéi ra nádaa rá. Ta ñoó ta'ani nì sa kḡo Pedro tein ta ñoó. ⁵⁶ Ta kúú nì xini iin ñá'a kéchóon noó ta duti ña ñoó ió Pedro nádaa rá, dá nì sa nde'é va'a ñaáán, dá nì kaaan:

—Xíonoo ta'ani ta yó'o xí'ín ta káa.

⁵⁷ Tído nì ndata vá rá, ta kaá ra xí'án:

—Koó, didi, kḡ ná'á ta'on yu'u ta káa.

⁵⁸ Ta kúú tóó vá, ta kúú tuku va nì xini ñaá iin ka ta. Dá nì kaa ra xí'ín rá:

—Yo'ó ta'ani kúú kuendá ta káa, ¿daá koó?

Dá nì kaa Pedro:

—Koó, dito, kḡ ta'ón ñaá kúú yu'u.

⁵⁹ Tá nì ya'a táto'on iin hora, dá nì kaa iin ka ta:

—Miían ndaa kuiti xíonoo ta yó'o xí'ín ta káa, dá chí ta kuendá Galilea ta'ani kúú rá.

⁶⁰ Dá nì kaa tuku Pedro:

—Koó, dito. Xíni nda sa'a ká'an ní.

Kúú ká'an jí vá rá iin ra, kúú nì kana va chéli. ⁶¹ Dá nì nandió kḡo sato'o yo Jesús nì sa nde'é ná noḡ rá. Ta kúú nì ndusáa va ini ra táto'on nì ka'an sato'o yo xí'ín rá, chí ña yó'o kían nì ka'an na: “Tá kḡ ñá'a kana chéli, ta kúú sa ndata yo'ó onì ta'ándá sa'a yú'u.” ⁶² Dá nì keta ra sata vé'e, ta kúú nda'í nda'o nì ndei'i ra.

Di'a nì kuu tá nì kani ra Jesús, ta nì kediki ndaa ñaá rá

⁶³ Ta ra ndíta ndaá Jesús, roón kúú ra nì kediki ndaa ñaá, ta nì kani ñaá rá. ⁶⁴ Ta nì sadi ra iin dá'on noḡ ná, dá nì kani ra noḡ ná. Dá nì ndato'ón ñaá rá, ta kaá ra:

—Nakoni ini, ná nde'á ndá yoo kúú ra nì kani ñaá.

⁶⁵ Ta kúú kua'á ka ví ña'a nì ka'an ra nì kediki ñaá rá.

Di'a nì kuu tá nì sa iin Jesús noó ta duti kúú noḡ

⁶⁶ Tá nì tḡu noḡ, dá nì nataka ndidaá ta sá'ano ñoo, xí'ín ta duti saku'a, xí'ín ta dána'a ley. Dá nì sa'anda ra choon ña ná kandaka ra Jesús saa ra noḡ ndéi ra né'e ra choon. Dá tá nì saa na, dá nì kaa ra xí'ín ná:

⁶⁷ —¿Á miían ndaa mií ní kúú Cristo, na dákaiki ñaá? Ka'an ní xí'ín ndu'u.

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná ka'an yu'u xí'ín ní, ta ḡ kándia ta'on ní. ⁶⁸ Tá ná ndato'ín mií ní, ta ḡ nándió né'e ta'on ní ña ndato'ón ñaá yu'u, ta ni ḡ dáyaa ta'on ní

yu'u. ⁶⁹ Tído kana'á ní ña nda kuu víti ná koo na ni nduu taa ñayuu yó'o xoo kuá'a Ndios noo ió na dándáki na.

⁷⁰ Dá ni kaa ndidaá taa ñoo xí'ín ná:

—¿Á mií ní kúú de'e Ndios, tá dáá?

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Táto'on ki'o ká'an ní, ki'o dión kíán.

⁷¹ Dá ni kaa ra:

—¿Ndá choon kuu ka yo cháa ka taa ka'an kuachi sa'a rá? Chì sa ni seídó'o va mií yó ña ni ya'a ra noo to'on ni ka'an ra —kaá ra.

Di'a ni kuu tá ni sa iin Jesús noo ta naní Pilato

23 ¹ Dá ni ndakuei ndi'i ra ndáka ra Jesús kua'an ra noo Pilato. Tá ni saa ra, ² dá ni kasá'á rá dáta kuachi ra Jesús, ta kaá ra:

—Ni natiin ndu'u taa yó'o xionoo ra dándá'í ra na ñoo ndu. Ta ko kóni ra ña chíya'i ndu sa'a ñó'o ndú noo rey César, ta kaá ra ña mií rá kúú Cristo, na dákaki ñaá, chí kaá ra ña kúú rá rey noo na ñoo ndu.

³ Dá ni ndato'ón Pilato Jesús:

—¿Á yo'ó kúú rey noo na Israel?

Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ta dión kaá mií ní.

⁴ Dá ni kaa Pilato xí'ín ta duti sakua'a, xí'ín dao ka ñayuu tákuei kua'an ñoo:

—Ni iin tó'ón ta'on kuachi taa yó'o ko náni'i yu'u.

⁵ Tído ndúndeé ñayuu ñoo ká'an kuachi na sa'a Jesús:

—Taa yó'o kúú ra xionoo dánaá tá'an na ñoo ndu xí'ín ña dána'a ra iin ní kúú kuendá Judea yó'o. Chì ni kasá'á rá dána'a ra kuendá Galilea, ta ni kasandaá ra nda ñoo yó'o viti.

Di'a ni kuu tá ni sa iin Jesús noo Herodes

⁶ Tá ni seídó'o Pilato ña ni ka'an na sa'a kuendá Galilea, dá ni ndato'ón rá ñayuu ñoo:

—¿Á taa Galilea kúú taa yó'o?

⁷ Tá ni kandaá ini ra ña nákaa na tixi ndá'a Herodes, ta né'e choon chí kuendá Galilea, dá ni tanda'á ñaá rá kua'an na noo Herodes, chí tein kuu dáá ñoo nákaa ra ñoo Jerusalén.

⁸ Tá ni xini Herodes Jesús, kúú ni kadii nda'o ini ra, chí sa ió kuu vá kátoó ra koni ñaá rá. Chì kua'á ndava'o ña'a seídó'o ra ká'an na sa'a Jesús, ta ndáti ra koni xí'ín noo rá kee na iin ña'a ndato. ⁹ Kua'á nda'o ña'a ni ndato'ón ñaá Herodes, tído ni iin ña'a ko ní ká'an na. ¹⁰ Ta ndíta ta duti sakua'a xí'ín ta dána'a ley ndúndeé rá ká'an kuachi ra sa'a Jesús.

¹¹ Dá ni kasá'á Herodes xí'ín ndidaá soldado ra kénóo ñaá rá, ta ni kediki ndaa ñaá rá. Kúú ni daku'ino ñaá rá xí'ín dá'on táyí káa ndíxi

mií rá. Ta dión káa na nĭ tanda'á tuku ñáá rá kua'an na noo Pilato. ¹² Ta mií tein kuu dáá ñóó nĭ ñaki'in tá'an va'a Herodes xí'in Pilato, chĭ sa xini u'u tá'an va ra tá sata.

Di'a nĭ kuu, dá nĭ sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús ndĭka cruz

¹³ Dá nĭ kana Pilato ta dutĭ sakua'a, xí'in ta né'e choon noo na Israel, xí'in mií na ñoo ñóó, ¹⁴ dá nĭ kaa ra xí'in ná:

—Ndáka ndó taa yó'o nĭ kasáa ndo noo yú'u. Ta ká'an ndo ña xionoo ra dánaá tá'an ra na ñoo ndo xí'in ña dána'a ra. Tído nĭ ndato'ón va'i ra noo mií ndó, ta ni iin ta'on kuachi ká'an ndo sa'á taa yó'o ko ní kasandaá kakuu ña ndaa. ¹⁵ Ta ni Herodes ko ní nání'i kuachi ra, sa'á ñóó nĭ tanda'á tuku ñáá rá nĭ kasáa ra noo yú'u. Ta ni iin tó'ón ta'on kuachi, ña kían kánian kuu ra, ko ní ya'a ra kee ra. ¹⁶ Sa'á ñóó, tá nĭ ndi'i nĭ dandó'i nío rá, dá dáyaai rá ko'on ra —kaá ra.

¹⁷ Ta tein iin iin víko ñóó kánian dáyaai Pilato iin taa nákaa ve'e kaa.

¹⁸ Sa'á ñóó nĭ kasá'á káyu'ú ndidaá ñayuu kuá'a ñóó:

—iKoó, ka'ání ní taa xaan, ta dáyaai ní Barrabás!

¹⁹ Ta taa yó'o kúu ra nákaa ve'e kaa sa'á ña nĭ ndakono ra naá ra xí'in ta romano dándáki ñoo ñóó, xí'in sa'á ña kúu rá iin taa sa'ání ndĭi.

²⁰ Dá nĭ ka'an tuku Pilato xí'in ñayuu ñóó, chĭ kónĭ ra dáyaai ra Jesús.

²¹ Tído nĭ nandío kuéi tuku na nĭ káyu'ú ná:

—iChirkaa ní ra ndĭka cruz, chirkaa ní ra ndĭka cruz!

²² Ta nĭ nandío koo Pilato nĭ ka'an ra ta'ándá kúu onĭ xí'in ñayuu ñóó:

—¿Ndi káa kuachi nĭ kee taa yó'o? Ta ni iin tó'ón ta'on kuachi ra ko nání'i yu'u sa'á ña kánian kuu ra. Sa'á ñóó ko'in dándó'i nío rá, dá tá nĭ ndi'i, dá dáyaai rá ko'on ra —kaá ra.

²³ Tído nĭ kasá'á ndúndeé ka ví ñayuu ñóó káyu'ú ná ña ná karkaa kíi Jesús ndĭka cruz. Tído sa'á ña ndúndeé ñayuu ñóó káyu'ú ná, sa'á ñóó nĭ xinō ini Pilato kee ra ña kónĭ na. ²⁴ Dá nĭ sa'anda ra choon táto'on kĭ'o nĭ xika ñayuu ñóó koo. ²⁵ Kúu nĭ dayáa ra Barrabás, tá'an ra nĭ chikáa ra ve'e kaa sa'á ña naá ra xí'in ta romano, xí'in sa'á ña sa'ání ra ndĭi, táto'on kĭ'o nĭ xika mií ñayuu ñóó. Dá nĭ ñaki'o ra Jesús ndo'o na táto'on kĭ'o kónĭ mií ñayuu ñóó.

Di'a nĭ kuu tá nĭ chirkaa ra Jesús ndĭka cruz

²⁶ Ta noo ndáka ra Jesús kua'an ra, ñóó nĭ tiin ra iin taa naní Simón, ta kuendá Cirene. Ta yó'o kúu ra kondĭi nĭ sa'an ra yúku. Dá nĭ chinóo ra cruz Jesús dokō taa yó'o, dá nĭ kee ra kádokó ra cruz ñóó tákaa ra kua'an ra sata Jesús. ²⁷ Ta kuá'a nda'o ñayuu tákuei ñáá kua'an xí'in dao ka na ñá'a, ta nda'í sáki na, ta nda'í kúu ini na sa'a Jesús kua'an na.

²⁸ Dá nĭ nandío koo Jesús nĭ sa nde'é ná noo na ñá'a yó'o. Dá nĭ kaa na xí'in ná:

—Na ñá'a ñoo Jerusalén, o sa kuáki ndó sa'a yú'u. Di'a kuaki ndó sa'a mií ndó xí'ín sa'á de'e ndó,²⁹ dá chī kasandaá kuū kaa ñayuu di'a: “Ndiká'án ví na kō kuū kandeí de'e, ta ndiká'án ví dókó, ña kō ní sá ñó'o taleé, ta ndiká'án ví ndódo, ña kō ní dákuá'ano taleé.”³⁰ Ta tein kuū dáá ñóó kaa na xí'ín yúku: “Ná kuei ndó satá ndu'u.” Ta kaa na xí'ín ko'ondo: “Dánduxi ndó ndu'u.”³¹ Dá chī tá kī'o di'a kée na xí'ín yító kuí, xíní ndí kián kee na xí'ín yító ichí —kaá na.

³² Ta ndáka ta'ani ra uū taa kini kua'an ra xí'ín Jesús, dá ka'ání ta'ani ñaá rá.³³ Dá tá nī saā ra iin xían noo naní Calavera, dá nī chirkuei ñaá rá ndika cruz. Ta iin taa kini ñoo tárkaa iin cruz xoo kuá'a Jesús, ta iin ka ra tárkaa iin cruz xoo íti na.³⁴ Dá nī kaa Jesús:

—Tatá, ká'ano koo ini ní sa'á ñayuu yó'o, dá chī kō ná'a ta'on na ndí kián kée na.

Ta nī sadikí ra suerte xí'ín dá'on ná, ná kande'á ndá yoo kandeé ni'í iin rá iian.

³⁵ Ta ndidaá ñayuu ñoo ndíta ndé'é, ta nda ta né'e choon ndíta kediki ndaa ra Jesús, ta kaá ra:

—Dao ka va ñayuu sa kandeé rá sa dakáki ra, sa'á ñoo ná dakáki ra mií rá tá miían ndaa kúú rá Cristo, na nī kaxi Ndios kasaa dakáki ñaá.

³⁶ Ta nda soldado ñoo nī kediki ndaa ta'ani ñaá, chī nī natuu yati ra nī dakó'on ra vino iá yú'u ná,³⁷ dá nī kaa ra xí'ín ná:

—Tá miían ndaa rey noo na Israel kúú yo'ó, dakáki miíón viti, ná nde'á.

³⁸ Ta ndá'a iin tabla diní cruz noo tárkaa Jesús, ta tándaa letra ká'an yú'u griego xí'ín yú'u latín, xí'ín yú'u hebreo, ta kaáan di'a: “Taa yó'o kúú rey noo na Israel.”

³⁹ Ta iin taa kini tákaa iin ka cruz ñoo, nī kasá'a kána'a ra xí'ín ná, ta kaá ra:

—Tá ndaa ndisa Cristo kúú yo'ó, dakáki miíón, ta dakáki ta'ánón ndu'u.

⁴⁰ Tído taa tákaa iin ka cruz ñoo nī danáni ra iin ka taa kini ñoo, ta kaá ra xí'ín rá:

—¿Á ni lú'u ví kō yu'ú yo'ó Ndios, va'ará sa tákaaón ndó'o naní níoon? ⁴¹ Miían ndaa kuiti tárkuei yó ndó'o níyo yo sa'á kuachi nī kee yó, chī kī'o dión kánian ndo'o yó. Tído na yó'o, ni iin tó'on ta'on ña'a kini kō ní ya'a na kee na.

⁴² Dá nī kaa ra xí'ín Jesús:

—Ndiko'on ini ní yu'u tá ná kasaa ní dándáki ní ñayuú yó'o.

⁴³ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ón ña mií kuū víti koo yo'ó xí'ín yu'u noo ndato téi náye'e ndaa —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni xi'i Jesús

⁴⁴ Tá ni kasandaá kaxuu, dá ni nakuíin naá iin ní kúú ñayuú nda ka oní sa'ini. ⁴⁵ Ta ni nda'o ndindii, ta ni ndata dao dá'on tárkaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano. ⁴⁶ Ta kúú ni'i nda'o ni kayu'ú Jesús, ta kaá na:

—Tatá Ndios, noo ndá'a mií ní náki'oi espírituí.

Tá ni ndi'i ni ka'an na dión, dá ni xi'i na. ⁴⁷ Tá ni xini ta dándáki soldado ña ni ndo'o na dión, dá ni xi'o ra ñañó'ó noo Ndios, chí kaá ra:

—Miían ndaa ndisa iin taa ndaa ni sa kuu na yó'o.

⁴⁸ Ta ndidaá ñayuu kuá'a ni sa ndita ni sa nde'é ña ni ndo'o Jesús, ni nandió kuéi na kua'an nó'o ná, ta kani ndá'a ná yu'ú ndíká ná kua'an na sa'á ña nda'í kúu ini na. ⁴⁹ Ta ndidaá na ni sa ne'e tá'an va'a xí'in Jesús, xí'in na ñá'a tákuei ñaá vei nda kuendá Galilea, noón kúú na ndíta xíká ná ndé'é ná ndidaá ña ni kuu.

Di'a ni kuu, dá ni nduxi Jesús

⁵⁰ Ta ñoo ñoo ió iin taa naní José, ta kúú rá ta ñoo Arimatea, tá'an ña nákaa chí kuendá Judea. Ta né'e ra choon noo na Israel, ta kúú rá iin taa va'a, iin taa ndaa. ⁵¹ Ta ndáti ta'ani ra kasaa Ndios dándáki na ñayuú yó'o xí'in ndée. Ta ko ní náta'an ta'on ini ra ña ni kee dao ka ta né'e choon ñoo xí'in Jesús. ⁵² Taa yó'o kúú ra ni sa'an ni ndaka yikí koño Jesús noo Pilato. ⁵³ Dá ni sa'an ra ni danóo raan ndika cruz. Dá ni chítuú ñaá rá xí'in iin dá'on ká'ano. Ta né'e ñaá rá ni sa'an ra ni chikáa ra ini iin yái ni kava'a ndika iin káo, noo ko ñá'a kakaá ni iin tó'on ndii. ⁵⁴ Ta mií kuu dáá ñoo kúú kuu kénduu na Israel ña'a keí ná, chí sa kua'an kasandaá vá kuu nani'i ndée ná.

⁵⁵ Ta na ñá'a ni kii xí'in Jesús nda Galilea, noón kúú na tárkuei ni sa'an na nda yái noo ni nduxi Jesús, sa'á ñoo ni xini na ndeí kíán, ta ni xini na noo ni chinóo ra yikí koño Jesús. ⁵⁶ Dá ni nandió kuéi na kua'an na kénduu na kirá támi sá'an xí'in ña'a dákúchi na ñíi Jesús. Tído ni naní'i ndée ná tein kuu kánian nani'i ndée ná, chí ki'o dión sa'ándá ley choon.

Di'a ni kuu tá ni nataki Jesús

24 ¹ Na'a va'a kuu mií noo kásá'á sa'a semana, dá ni kee tuku na ñá'a yó'o kua'an na yái noo ni nduxi Jesús, ta né'e na ndirá támi sá'an, kirá ni kénduu na, ta kua'an ta'ani dao ka na ñá'a xí'in ná.

² Tá ni saa na, kúú sa ni kuxoo va yuu ndadí yu'ú yái ñoo. ³ Dá tá ni ku'u na inian, ko ní nani'i ná yikí koño sato'o yo Jesús. ⁴ Ta nákani nda'o ini na sa'á ña koó ka yikí koño na kánoo. Kúú iin kuití vá ni sa kuita uu taa ndíxi dá'on náye'e ndaa díin ná. ⁵ Kúú ni yu'ú nda'o na, sa'á ñoo ni daxíno na taan na nda noñó'o. Dá ni kaa taa ñoo xí'in ná:

—¿Ndiva'a nándukú ndó iin na takí tein na kúú ndii? ⁶ Ko ta'on na nákaa yó'o. Di'a ni nataki va na. Ndusaa ini ndo táto'on ni ka'an na xí'in

ndó tá n̄i sa káa na xí'ín ndó chí Galilea di'a. ⁷ Ch̄i n̄i kaa na xí'ín ndó ña miían kánian ndo'o naní na n̄i nduu taa ñayuu yó'o, ch̄i nak̄i'o ñaá iin taa noo ndá'a taa kómí kuachi, ta chirkaa ñaá rá ndika cruz, ta nataki na t̄ixi kuu ón̄i —kaá ángel ñoó.

⁸ Dá n̄i ndisáa ini na ñá'a ñoó to'on n̄i ka'an Jesús xí'ín ná. ⁹ Dá tá n̄i nandió kuéi na n̄i ndisáa na n̄i sa'an na yái ñoó, dá n̄i kasá'a ná kásto'on na sa'a ndidaá ña va'a yó'o xí'ín ndin ux̄i iin taa xionoo xí'ín Jesús xí'ín dao ka ñayuu ndéi xí'ín rá ñoó. ¹⁰ María Magdalena xí'ín Juana, xí'ín naná Jacobo xí'ín dao ka na ñá'a, noón kúu na n̄i nakani ña yó'o xí'ín taa xionoo xí'ín Jesús. ¹¹ Tído n̄i ka'an rá ña to'on n̄i ndaki ini mií vá ná kíán, sa'a ñoó ko ní kándisa ta'on ñaá rá.

¹² Tído n̄i ndakuín ndichi Pedro, dá n̄i kankono ra kua'an ra yái noo n̄i nduxi Jesús. Tá n̄i saa ra ñoó, dá n̄i chirnee noo rá n̄i sa nde'é rá inian. Dá n̄i xini ra sava'a dá'on n̄i sa tuú yikí koño Jesús vá kánoo. Dá n̄i nandió ko ra kua'an nó'o rá, ta naá ini ra sa'a ña n̄i kuu kua'an ra.

Di'a n̄i kuu tá n̄i na'a noo Jesús noo uu taa kua'an íchi ñoo naní Emaús

¹³ Ta mií kuu dáá ñoó ta'ani xíka uu taa xionoo xí'ín Jesús kua'an ra iin ñoo naní Emaús. Ta nákaaán táto'on ux̄i iin kilómetro noo ñoo Jerusalén. ¹⁴ Ta ndátó'on rá kua'an ra íchi ñoó sa'a ndidaá ña n̄i kuu.

¹⁵ Ta tein ndátó'on rá dión kua'an ra, dá n̄i natuu yati Jesús, dá n̄i nak̄i'in tá'an na xíka dáó ná kua'an na xí'ín rá. ¹⁶ Tído ió iin ña'a sadí noo rá, sa'a ñoó ko nákoní ñaá rá. ¹⁷ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¿Ndí kíán ndátó'on téi ndo kua'an ndo? Ta, ¿ndiva'a nda'í téi kúu ini ndo?

¹⁸ Dá n̄i kaa iin taa, tá'an ra naní Cleofas, xí'ín ná:

—¿Á sava'a iin tó'on mií ní kúu ta tukú ió ñoo Jerusalén ko ñá'a kandaá ini ña n̄i kuu ñoo ñoó tein kuu yó'o?

¹⁹ Dá n̄i kaa na:

—¿Ndí kíán n̄i kuu?

Dá n̄i kaa taa ñoo xí'ín ná:

—Ndátó'on ndú sa'a iin taa naní Jesús, na ñoo Nazaret. Ta n̄i sa kuu na iin profeta. Ta sa kee na ña'a ná'ano, ta to'on ndáya'i sa ká'an na noo Ndios xí'ín noo ndidaá na ñoo ndu. ²⁰ Tído ta dut̄i sakua'a, xí'ín ta né'e choon ñoo ndu kúu ra n̄i nak̄i'o ñaá rá noo ndá'a ta romano. Ta roón n̄i chirkaa ñaá ndika cruz. ²¹ Tído n̄i ka'an ndu'u ña n̄i kasáa na taó xoo na na ñoo ndu t̄ixi nda'a tá dándáki ñaá, ní kúu. Ta kuu víti xino on̄i kuu ña n̄i kuu dión. ²² Ta iin ka ña'a n̄i kedaá xí'ín ndú n̄i naá ini ndu, ch̄i tá ko ñá'a tuu na'a viti n̄i sa'an dao na ñá'a kúu kuendá ndu'u yái noo n̄i nduxi na, ²³ ta koó ka yikí koño na ní nani'i na ñá'a ñoó. Dá tá n̄i ndusáa na, dá n̄i kaa na ña n̄i na'a noo dao ángel noo ná, ta noón kúu na n̄i kaa

xí'ín ná ña n̄ n̄ nataki va Jesús. ²⁴ Dá n̄ sa'an ta'ani dao t̄a kúú kuendá ndu'u n̄ sa nde'é rá ini yáí ñoó. Tído tát̄o'on káa rá ió ña n̄ n̄ nakani na ñá'a ñoó, k̄i'o dión ta'ani n̄ xini ra. Tído ko ní xini ta'on ra mií Jesús.

²⁵ Dá n̄ kaa Jesús xí'ín rá:

—iNandeé ka vían xíxi ndo'ó, ta nandeé ka vían káxí n̄o ndo, sa'a ñoó kueé nda'o kándisa ndó ndidaá ña n̄ n̄ taa profeta! ²⁶ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña k̄i'o dión kánian ndo'o naní n̄o Cristo, na dákaki ñaá, dá ndu'u na noo ndato náye'e ndaa? —kaá na.

²⁷ Dá n̄ kasá'a nákaní na xí'ín rá sa'a ndidaá ña n̄ n̄ taa Moisés, xí'ín ña n̄ n̄ taa ndidaá ka profeta. Ta k̄i'o dión n̄ daná'a na noo rá ña ká'an tuti īi Ndios sa'a ndidaá ña kánian ndo'o na.

²⁸ Dá tá n̄ kuyati na ñoo ló'o noo kua'an t̄a ñoó, dá n̄ kee Jesús ña yá'a na kua'an na cháa ka chí noo. ²⁹ Dá n̄ kendúsa ra xí'ín ná ña ná katuu tóo na koo na xí'ín rá, chí kaá ra:

—Katuu tóo ní koo ní xí'ín ndu'u, chí sa n̄ ini va, ta sa kua'an kuaa vá —kaá ra.

Dá n̄ ku'u na ve'e ra, ta n̄ sa tuu tóo na n̄ sa io na xí'ín rá.

³⁰ Dá tá n̄ sa io na mesa xí'ín t̄a ñoó, dá n̄ tiin na pan. Dá n̄ naki'o na ndivé'e noo Ndios sa'an. Dá n̄ tei ñé'e naan. Dá n̄ xi'o naan noo rá.

³¹ Dá ví n̄ nono noo rá, dá n̄ nakoni ra ña Jesús kúú ná. Ta kúú n̄ ndañó'ó ní'ini va na noo rá. ³² Dá n̄ kasá'a t̄a ñoó ndát'ón tá'an mií rá:

—Miian ndaa kuiti kían ña luu kandá n̄o yo tein ká'an na xí'a vei íchi ñoó, ta xian n̄ nakani na xí'a sa'a ndi kóni ká'an tuti īi Ndios.

³³ Ta kúú n̄ ndakuei ra mií hora daá ñoó. Dá n̄ kee ra nandió kuéi ra kua'an ra ñoo Jerusalén. Tá n̄ sa ra, kúú n̄ naní'i rá noo ndéi túti ndin ux̄i iin t̄a xionoo xí'ín Jesús, ta ndéi ta'ani dao ka ñayuu xí'ín rá. ³⁴ Kúú n̄ kaa ñayuu ñoó xí'ín rá:

—Miian ndaa kuiti kían ña n̄ nataki sato'o yo Jesús, chí n̄ na'a noo ná noo Simón Pedro.

³⁵ Dá n̄ kasá'a ta'ani ndi nduú t̄a yó'o nákaní ra xí'ín ná ña n̄ ndo'o ra íchi ñoó. Ta n̄ nakani ta'ani ra ña ko ní nakoni ta'on ra Jesús nda n̄ tei ñé'e na pan, nda daá n̄ nakoni ñaá rá, kaá ra.

Di'a n̄ kuu tá n̄ na'a noo Jesús noo t̄a sa xionoo xí'ín ná

³⁶ Ta xian nani ndíta t̄a yó'o ká'an ra sa'a ña n̄ xini ra, ta kúú iin kuiti vá, kúú n̄ sa kuin Jesús me'í noo ndéi na ñoó. Dá n̄ kaa na:

—Vá'a ná koo ini ndo.

³⁷ Ta kúú n̄ yu'ú nda'o ñayuu ñoó, chí n̄ ka'an ná ña iin n̄o vá kían.

³⁸ Dá n̄ kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Ndiva'a yu'ú ndo? ¿Ndiva'a nákaní kuách̄i ini ndo? ³⁹ Kande'é ndó ndá'í, ta kande'é ndó sa'í, chí mií vá yu'u kúúí. Dáko'on ndá'a ndo yu'u,

ta kande'é va'a ndó yu'u, chí iin níō kō kómí ta'an vaan lása ni koño. Tído ndé'é ndó yu'u ña ió va lásáí xí'ín koñoí —kaá na.

⁴⁰ Tá ni ndi'i ni ka'an na dión, dá ni daná'a na ndá'a ná xí'ín sa'a ná noó na ndéi ñoó. ⁴¹ Tído sa'á ña kádií téi ini ñayuu ñoó, sa'á ñoó kō kuú ta'on kandía na. Ta sa'á ña naá ini na xiní na, sa'á ñoó ni kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Á koó lú'u ña'a né'e va'a ndó kaxíí?

⁴² Dá ni xi'o ñayuu ñoó iin tá'í tiyaká ni kado noo ná xí'ín iin da'anda ndudí. ⁴³ Dá ni tiin naan, ta kúú ni seí naan noo ndidaá ñayuu ñoó. ⁴⁴ Dá ni kaa na:

—Sa ni kast'on vai tá ni sa xionooi xí'ín ndó ña miían kánian xinkoo ndidaá kúú ña ni taa Moisés, xí'ín ndidaá to'on ni ka'an profeta, xí'ín ndidaá ña ká'an tuti Salmo sa'í.

⁴⁵ Dá ni sonó Jesús ñaxintóni ná, dá ná kandaá ini na ña ká'an tuti ij Ndios. ⁴⁶ Dá ni kaa na xí'ín ñayuu ñoó:

—Ká'an tuti ij Ndios ña miían ndúsa ndo'o naní níō Cristo, na dákaí ñaá, dá kuu na, dá nataki na tixi kuu óni tein na kúú ndii. ⁴⁷ Ta ká'an ta'anian ña dána'a ñayuu noó na ndéi iin ní kúú ñayuú sa'a Cristo, dá kían, tá ná nandikó iní na sa'á kuachi kée na, dá ná ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Ta dinñó'ó ka kasá'á ná dána'a na noó na ndéi ñoo Jerusalén. ⁴⁸ Ta ndo'ó kakuu na ko'on kanoo ki'o kuendá sa'a ndidaá ña yó'o. ⁴⁹ Ta kana'á ndó viti ña ko'in tanda'í na ni kaa tatái ki'o na koo xí'ín ndó. Tído kandoo ndó ñoo Jerusalén yó'o, ta kandati ndó nda ná natiin ndó ndée tanda'á Ndios kii nda induú.

Di'a ni kuu tá ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú

⁵⁰ Dá ni taó xóo ñaá Jesús ndáka na kua'an na yati ñoo naní Betania. Tá ni saa na ñoó, dá ni ndane'e na ndá'a ná. Dá ni xika na ña maní noo Ndios sa'á ñayuu ñoó. ⁵¹ Ta tein xíka na ña yó'o noo Ndios, dá ni kexoo na noó ñayuu ñoó konana na kua'an nó'o ná induú. ⁵² Dá tá ni ndi'i ni sa ndaño'o ñaá ñayuu ñoó, dá ni kee na nándió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén xí'an kádií nda'o ini na. ⁵³ Ta daá ndéi va na yé'é ño'o ká'ano ndaño'o na Ndios, ta kéká'ano ñaá ná. Dión ná koo.